

Suomenkielinen laitos

Lainsäädäntö

60. vuosikerta

28. marraskuuta 2017

Sisältö

II Muut kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset

ASETUKSET

- ★ **Komission delegoitu asetus (EU) 2017/2194, annettu 14 päivänä elokuuta 2017, rahoitusvälineiden markkinoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 600/2014 täydentämisestä toimeksiantokokonaisuuksien osalta ⁽¹⁾ .....** 1
- ★ **Komission asetus (EU) 2017/2195, annettu 23 päivänä marraskuuta 2017, sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista ⁽¹⁾ .....** 6
- ★ **Komission asetus (EU) 2017/2196, annettu 24 päivänä marraskuuta 2017, sähköverkon hätätilaa ja käytönpalautusta koskevasta verkkosäännöstä ⁽¹⁾ .....** 54
- ★ **Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2017/2197, annettu 27 päivänä marraskuuta 2017, varainhoitovuodelta 2017 siirrettyjen määrärahojen takaisinmaksusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 26 artiklan 5 kohdan mukaisesti .....** 86

PÄÄTÖKSET

- ★ **Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2017/2198, annettu 27 päivänä marraskuuta 2017, afrikkalaiseen sikaruttoon liittyvistä tietyistä väliaikaisista suojatoimenpiteistä Puolassa (tiedoksiannettu numerolla C(2017) 8039) ⁽¹⁾ .....** 89
- ★ **Euroopan keskuspankin päätös (EU) 2017/2199, annettu 20 päivänä marraskuuta 2017, katettujen joukkovelkakirjalainojen kolmannen osto-ohjelman toteutuksesta annetun päätöksen EKP/2014/40 muuttamisesta (EKP/2017/37) .....** 92

⁽¹⁾ ETA:n kannalta merkityksellinen teksti.

II

(Muut kuin lainsäätämismenettelyssä hyväksyttävät säädökset)

ASETUKSET

KOMISSION DELEGOITU ASETUS (EU) 2017/2194,

annettu 14 päivänä elokuuta 2017,

rahoitusvälineiden markkinoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 600/2014 täydentämisestä toimeksiantokokonaisuuksien osalta

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon rahoitusvälineiden markkinoista sekä asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta 15 päivänä toukokuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 600/2014⁽¹⁾ ja erityisesti sen 9 artiklan 6 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Toimeksiantokokonaisuudet ovat yleisiä kaikissa omaisuuseräluokissa, ja niihin voi kuulua useita eri osia yhdestä ja samasta omaisuuseräluokasta tai useista eri omaisuuseräluokista. Toimeksiantokokonaisuuksissa voi näin ollen olla rajoittamaton määrä eri osien yhdistelmiä. Tästä syystä on aiheellista omaksua kokonaisvaltainen lähestymistapa määrittäessä laadullisia arviointiperusteita niiden toimeksiantokokonaisuuksien yksilöimiseksi, joiden olisi katsottava olevan standardoituja ja usein kaupankäynnin kohteena ja näin ollen sellaisia, että koko toimeksiantokokonaisuudelle on olemassa likvidit markkinat. Erityyppisten toimeksiantokokonaisuuksien ominaisuuksien huomioon ottamiseksi kyseisten laadullisten arviointiperusteiden olisi sisällettävä yleiset perusteet, joita sovelletaan kaikkiin omaisuuseräluokkiin, ja erityiset perusteet, joita sovelletaan niihin eri omaisuuseräluokkiin, joista yksittäinen toimeksiantokokonaisuus koostuu.
- (2) Johdannaisluokat voidaan määrittää asetuksen (EU) N:o 600/2014 mukaisesti kaupankäyntivelvollisuuden piiriin kuuluviksi vain, jos niihin kuuluvat johdannaiset ovat standardoituja ja riittävän likvidejä. Siksi olisi katsottava, että koko toimeksiantokokonaisuudelle on olemassa likvidit markkinat, jos kaikki sen osat kuuluvat samaan omaisuuseräluokkaan ja kaupankäyntivelvollisuuden piiriin. Riittävän standardoiduiksi tai likvideiksi ei kuitenkaan katsota sellaisia toimeksiantokokonaisuuksia, joiden kaikki osat ylittävät tietyn koon tai jotka sisältävät paljon osia. Sen vuoksi olisi täsmennettävä, että toimeksiantokokonaisuuksille, joiden kaikki osat kuuluvat kaupankäyntivelvollisuuden piiriin, olisi katsottava olevan olemassa likvidit markkinat, jos toimeksiantokokonaisuus koostuu enintään neljästä osasta tai jos sen kaikki osat eivät ylitä tiettyä, tavanomaiseen markkinakokoon verrattuna suurta kokoa.
- (3) Mahdollisuus käydä kauppaa rahoitusvälineillä kauppapaikassa osoittaa, että kyseiset rahoitusvälineet ovat standardoituja ja suhteellisen likvidejä. Näin ollen olisi katsottava, että jos kaikki toimeksiantokokonaisuuden osat voidaan asettaa saataville kauppapaikassa harjoitettavassa kaupankäynnissä, koko toimeksiantokokonaisuudelle on potentiaalisesti olemassa likvidit markkinat. Toimeksiantokokonaisuuden olisi katsottava olevan käytettävissä kaupankäynnin kohteeksi, jos kauppapaikka tarjoaa sitä kaupankäyntiin jäsenilleen, osapuolilleen tai asiakkailleen.
- (4) Vaikka kauppaa voidaan käydä monia eri osia sisältävillä toimeksiantokokonaisuuksilla, likviditeetti keskittyy sellaisiin kokonaisuuksiin, jotka koostuvat yhteen ja samaan omaisuuseräluokkaan kuuluvista osista, kuten

⁽¹⁾ EUVL L 173, 12.6.2014, s. 84.

yksinomaan korkojohdannaisista, osakejohdannaisista, luottojohdannaisista tai hyödykejohdannaisista. Näin ollen toimeksiantokokonaisuudet, jotka koostuvat pelkästään jonkin tietyn edellä mainitun omaisuuseräluokan johdannaisista, olisi katsottava markkinoiltaan likvideiksi, kun taas useamman kuin yhden edellä mainitun omaisuuseräluokan johdannaisista koostuvat toimeksiantokokonaisuudet eivät ole usein kaupankäynnin kohteena eikä niille näin ollen ole likvidejä markkinoita. Lisäksi toimeksiantokokonaisuudet, jotka sisältävät osia muista omaisuuseräluokista kuin korkojohdannaisista, osakejohdannaisista, luottojohdannaisista tai hyödykejohdannaisista, eivät ole riittävän standardoituja eikä niille katsota olevan likvidejä markkinoita.

- (5) Siksi on tarpeen täsmentää menetelmä, jolla määritetään, onko koko toimeksiantokokonaisuudelle olemassa likvidit markkinat, myös silloin, kun yhdellä tai useammalla toimeksiantokokonaisuuden osalla ei katsota olevan likvidejä markkinoita tai ne ovat kooltaan suuria verrattuna tavanomaiseen markkinakokoon. Standardoiduiksi tai usein kaupankäynnin kohteina oleviksi ei kuitenkaan katsota toimeksiantokokonaisuuksia, joiden osista yhdelläkään ei ole likvidejä markkinoita, joiden kaikki osat ovat kooltaan suuria tavanomaiseen markkinakokoon verrattuna tai jotka ovat yhdistelmä sellaisia osia, joilla ei ole likvidejä markkinoita, ja sellaisia osia, jotka ovat suuria verrattuna tavanomaiseen markkinakokoon. Tällöin olisi katsottava, että koko toimeksiantokokonaisuudelle ei ole likvidejä markkinoita.
- (6) Koronvaihtosopimuksista koostuvien toimeksiantokokonaisuuksien osalta liiketoimet keskittyvät enimmäkseen sellaisiin toimeksiantokokonaisuuksiin, joiden osilla on tietyt viitekestit. Vain kyseisissä tapauksissa olisi katsottava, että koko toimeksiantokokonaisuudelle on likvidit markkinat. Eri koronvaihtosopimusten ominaisuuksien huomioon ottamiseksi on tärkeää erottaa toisistaan sopimukset, jotka alkavat välittömästi kaupan toteuttamisen jälkeen, ja sopimukset, jotka alkavat ennalta määritettynä tulevana ajankohtana. Sopimuksen kesto olisi laskettava päivästä, jona sopimuksen mukaiset velvoitteet tulevat voimaan, eli voimaantulopäivästä. Jotta voidaan ottaa huomioon näiden sopimusten likviditeettirakenne sekä estää sääntöjen kiertäminen, kestoja ei kuitenkaan saisi tulkita liian rajoittavasti vaan pikemminkin viitekestoona nähden määräytyviksi kohdeväleiksi.
- (7) Monet markkinaosapuolet käyvät kauppaa toimeksiantokokonaisuuksilla, jotka koostuvat kahdesta sopimuksesta, joilla on eri erääntymispäivä. Erityisesti position rullaaminen eteenpäin on erittäin standardoitu ja usein käytetty kaupankäynnin tapa. Näillä toimeksiantokokonaisuuksilla korvataan positio sopimuksessa, joka on lähimpänä erääntymistä, positioilla sopimuksessa, joka erääntyy seuraavana eräpäivänä, jolloin markkinaosapuolilla on mahdollisuus ylläpitää investointipositiota sopimuksen alkuperäisen erääntymisen jälkeen. Näin ollen olisi katsottava, että tällaisissa tapauksissa koko toimeksiantokokonaisuudelle on olemassa likvidit markkinat.
- (8) Johdonmukaisuuden vuoksi ja rahoitusmarkkinoiden sujuvan toiminnan varmistamiseksi on tarpeen, että tätä asetusta ja asetuksen (EU) N:o 600/2014 säännöksiä sovelletaan samasta päivästä alkaen.
- (9) Tämä asetus perustuu teknisten sääntelystandardien luonnoksiin, jotka Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen, jäljempänä 'EAMV', on toimittanut komissiolle.
- (10) EAMV on järjestänyt avoimia julkisia kuulemisia tämän asetuksen perustana olevista teknisten sääntelystandardien luonnoksista, analysoinut niihin mahdollisesti liittyviä kustannuksia ja hyötyjä sekä pyytänyt lausunnon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1095/2010⁽¹⁾ 37 artiklalla perustetulta arvopaperimarkkina-alan osallisyhmältä,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Tapaukset, joissa koko toimeksiantokokonaisuudelle on likvidit markkinat

Koko toimeksiantokokonaisuudelle on likvidit markkinat, jos jompikumpi seuraavista edellytyksistä täyttyy:

- a) toimeksiantokokonaisuus koostuu enintään neljästä osasta, jotka kuuluvat johdannaislajeihin, jotka on ilmoitettu kuuluvan johdannaisten osalta kaupankäyntivelvollisuuden piiriin asetuksen (EU) N:o 600/2014 32 artiklassa kuvatun menettelyn mukaisesti, paitsi jos jokin seuraavista edellytyksistä täyttyy:
  - i) kaikki paketin osat ovat kooltaan suuria tavanomaiseen markkinakokoon verrattuna;

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1095/2010, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen) perustamisesta sekä päätöksen N:o 716/2009/EY muuttamisesta ja komission päätöksen 2009/77/EY kumoamisesta (EUVL L 331, 15.12.2010, s. 84).

- ii) paketin osat eivät kuulu vain johonkin yhteen komission delegoidun asetuksen (EU) 2017/583 (¹) liitteessä III tarkoitetuista omaisuuseräluokista;
- b) toimeksiantokokonaisuus täyttää kaikki seuraavat edellytykset:
- i) toimeksiantokokonaisuuden kaikki osat ovat käytettävissä samassa kauppapaikassa kaupankäynnin kohteeksi;
  - ii) toimeksiantokokonaisuuden kaikki osat kuuluvat määritysvelvollisuuden piiriin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 (²) 5 artiklan mukaisesti tai asetuksen (EU) N:o 600/2014 29 artiklan 1 kohdan mukaisesti;
  - iii) ainakin yhdelle paketin osista on likvidit markkinat tai ainakin yksi paketin osista ei ole kooltaan suuri verrattuna tavanomaiseen markkinakokoon;
  - iv) toimeksiantokokonaisuus täyttää kyseessä olevaan omaisuuseräluokkaan sovellettava arviointiperusteet, joista säädetään 2, 3, 4 tai 5 artiklassa.

2 artikla

Omaisuuseräkohtaiset arviointiperusteet toimeksiantokokonaisuuksille, jotka koostuvat yksinomaan korkojohdannaisista

Edellä 1 artiklan b alakohdan iv alakohdassa tarkoitettujen omaisuuseräkohtaiset arviointiperusteet toimeksiantokokonaisuuksille, jotka koostuvat yksinomaan delegoidun asetuksen (EU) 2017/583 liitteessä III olevassa 5 jaksossa tarkoitetuista korkojohdannaisista, ovat seuraavat:

- a) toimeksiantokokonaisuudessa on enintään kolme osaa;
- b) toimeksiantokokonaisuuden kaikki osat kuuluvat samaan delegoidun asetuksen (EU) 2017/583 liitteessä III olevassa 5 jaksossa tarkoitettuun omaisuuseräluokan alaluokkaan;
- c) toimeksiantokokonaisuuden kaikki osat ovat saman nimellisvaluutan määräisiä, ja valuutta on joko euro, Yhdysvaltain dollari tai Englannin punta;
- d) jos toimeksiantokokonaisuus koostuu koronvaihtosopimuksista, sen osien kesto on 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15, 20 tai 30 vuotta.
- e) jos toimeksiantokokonaisuuden osat ovat korkofutuureja, nämä osat ovat joko
  - i) sopimuksia, joiden erääntymisaika on enintään 6 kuukautta, kun korkofutuuri perustuu 3 kuukauden korkoon; tai
  - ii) sopimuksia, joiden voimassaolon päättymispäivä on ajallisesti lähimpänä tämänhetkistä päivämäärää, kun korkofutuuri perustuu 2, 5 ja 10 vuoden korkoihin;
- f) jos toimeksiantokokonaisuus koostuu joukkolainafutuureista, se korvaa aikaisimmin erääntyvää sopimusta koskevan position seuraavana eräpäivänä erääntyvää sopimusta koskevalla positiolla kohde-etuuden pysyessä samana.

Edellä olevan d alakohdan soveltamiseksi toimeksiantokokonaisuuden osan kestoksi katsotaan 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15, 20 tai 30 vuotta, kun sopimuksen voimaantulo- ja päättymisajankohdan välinen ajanjakso on jokin d alakohdassa mainituista ajanjaksoista plus tai miinus viisi päivää.

3 artikla

Omaisuuseräkohtaiset arviointiperusteet toimeksiantokokonaisuuksille, jotka koostuvat yksinomaan osakejohdannaisista

Edellä 1 artiklan b alakohdan iv alakohdassa tarkoitettujen omaisuuseräkohtaiset arviointiperusteet toimeksiantokokonaisuuksille, jotka koostuvat yksinomaan delegoidun asetuksen (EU) 2017/583 liitteessä III olevassa 6 jaksossa tarkoitetuista osakejohdannaisista, ovat seuraavat:

- a) toimeksiantokokonaisuudessa on enintään kaksi osaa;
- b) toimeksiantokokonaisuuden kaikki osat kuuluvat samaan delegoidun asetuksen (EU) 2017/583 liitteessä III olevassa 6 jaksossa tarkoitettuun omaisuuseräluokan alaluokkaan;

(¹) Komission delegoitu asetukset (EU) 2017/583, annettu 14 päivänä heinäkuuta 2016, rahoitusvälineiden markkinoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 600/2014 täydentämisestä kauppapaikoille ja sijoituspalveluyrityksille joukkovelkakirjalainojen, strukturoitujen rahoitustuotteiden, päästöoikeuksien ja johdannaisten osalta asetettavia avoimuusvaatimuksia koskevilla teknisillä sääntelystandardeilla (EUVL L 87, 31.3.2017, s. 229).

(²) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 648/2012, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2012, OTC-johdannaisista, keskusvastaapuolista ja kauppaprotokollista (EUVL L 201, 27.7.2012, s. 1).

- c) toimeksiantokokonaisuuden kaikki osat ovat saman nimellisvaluutan määräisiä, ja valuutta on joko euro, Yhdysvaltain dollari tai Englannin punta;
- d) toimeksiantokokonaisuuden kaikilla osilla on sama kohde-etuutena oleva indeksi;
- e) toimeksiantokokonaisuuden kaikkien osien voimassaolo saa olla enintään 6 kuukautta;
- f) jos toimeksiantokokonaisuuteen sisältyy vaihtoehtoja, kaikkien vaihtoehtojen voimassaoloajan päättymispäivä on sama.

4 artikla

Omaisuseräkohtaiset arviointiperusteet toimeksiantokokonaisuuksille, jotka koostuvat yksinomaan luottojohdannaisista

Edellä 1 artiklan b alakohdan iv alakohdassa tarkoitettujen omaisuseräkohtaiset arviointiperusteet toimeksiantokokonaisuuksille, jotka koostuvat yksinomaan delegoidun asetuksen (EU) 2017/583 liitteessä III olevassa 9 jaksossa tarkoitetuista luottojohdannaisista, ovat seuraavat:

- a) toimeksiantokokonaisuudessa on enintään kaksi osaa;
- b) toimeksiantokokonaisuuden kaikki osat ovat delegoidun asetuksen (EU) 2017/583 liitteessä III olevassa 9 jaksossa tarkoitettuja indeksiin perustuvia luottoriskinvaihtosopimuksia;
- c) toimeksiantokokonaisuuden kaikki osat ovat saman nimellisvaluutan määräisiä, ja valuutta on joko euro tai Yhdysvaltain dollari;
- d) toimeksiantokokonaisuuden kaikilla osilla on sama kohde-etuutena oleva indeksi;
- e) toimeksiantokokonaisuuden kaikkien osien kesto on 5 vuotta;
- f) toimeksiantokokonaisuus korvaa position indeksisarjan uusinta versiota edeltävässä versiossa (*off the run*) positiolla sen uusimmassa versiossa (*on the run*).

5 artikla

Omaisuseräkohtaiset arviointiperusteet toimeksiantokokonaisuuksille, jotka koostuvat yksinomaan hyödykejohdannaisista

Edellä 1 artiklan b alakohdan iv alakohdassa tarkoitettujen omaisuseräkohtaiset arviointiperusteet toimeksiantokokonaisuuksille, jotka koostuvat yksinomaan delegoidun asetuksen (EU) 2017/583 liitteessä III olevassa 7 jaksossa tarkoitetuista hyödykejohdannaisista, ovat seuraavat:

- a) toimeksiantokokonaisuudessa on enintään kaksi osaa;
- b) toimeksiantokokonaisuuden kaikki osat ovat delegoidun asetuksen (EU) 2017/583 liitteessä III olevassa 7 jaksossa tarkoitettuja hyödykefutuureja;
- c) toimeksiantopakettien kaikkien osien kohde-etuutena on sama hyödyke komission delegoidun asetuksen (EU) 2017/585⁽¹⁾ liitteessä olevan taulukon 2 tarkimman tason mukaan jaoteltuna;
- d) toimeksiantokokonaisuuden kaikki osat ovat saman nimellisvaluutan määräisiä, ja valuutta on joko euro, Yhdysvaltain dollari tai Englannin punta;
- e) toimeksiantokokonaisuus korvaa aikaisimmin erääntyvää sopimusta koskevan position seuraavana eräpäivänä erääntyvää sopimusta koskevalla positiolla.

6 artikla

Voimaantulo ja soveltaminen

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 3 päivästä tammikuuta 2018.

⁽¹⁾ Komission delegoitu asetus (EU) 2017/585, annettu 14 päivänä heinäkuuta 2016, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 600/2014 täydentämisestä rahoitusvälineen viitetietoja koskevia normeja ja muotoja sekä Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen ja toimivaltaisten viranomaisten suorittamiin järjestelyihin liittyviä teknisiä toimenpiteitä koskevilla teknisillä sääntelystandardeilla (EUVL L 87, 31.3.2017, s. 368).

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 14 päivänä elokuuta 2017.

Komission puolesta
Puheenjohtaja
Jean-Claude JUNCKER

KOMISSION ASETUS (EU) 2017/2195,
annettu 23 päivänä marraskuuta 2017,
sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista
(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävissä sähkön kaupassa ja asetuksen (EY) N:o 1228/2003 kumoamisesta 13 päivänä heinäkuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 714/2009 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 18 artiklan 3 kohdan b ja d alakohdan ja 5 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Täysin toimivat ja yhteiset energian sisämarkkinat ovat olennaisen tärkeitä, jotta voitaisiin ylläpitää energian toimitusvarmuutta, lisätä kilpailukykyä ja varmistaa, että kaikki kuluttajat voivat ostaa energiaa kohtuuhintaan.
- (2) Moitteettomasti toimivien sähkön sisämarkkinoiden pitäisi tarjota tuottajille asianmukaisia kannustimia investoida uuteen sähköntuotantoon, myös uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotantoon, kiinnittäen erityistä huomiota unionin energiamarkkinoiden eristyneimpiin jäsenvaltioihin ja alueisiin. Moitteettomasti toimivilla markkinoilla voidaan myös tarjota kuluttajille asianmukaisia keinoja käyttää energiaa entistä tehokkaammin, mikä edellyttää energian toimitusvarmuutta.
- (3) Asetuksessa (EY) N:o 714/2009 vahvistetaan syrjimättömät säännöt verkkoon pääsyä koskeville edellytyksille rajat ylittävissä sähkön kaupassa ja etenkin kapasiteetin jakamista koskevat säännöt rajat ylittäviin sähkönsiirtoihin vaikuttavien yhdysjohtojen ja siirtoverkkojen osalta. Jotta voitaisiin edetä kohti aidosti yhdistettyjä sähkömarkkinoita ja taata käyttövarmuus, olisi laadittava tehokkaat tasehallintasäännöt, jotka tarjoavat markkinaosapuolille kannustimia osallistua sellaisten järjestelmän niukkuustilanteiden ratkaisemiseen, joista ne ovat vastuussa. Erityisesti on tarpeellista vahvistaa järjestelmän tasehallinnan teknisiin ja operatiivisiin näkökohtiin ja energiakauppaan liittyvät säännöt. Tällaisiin sääntöihin olisi sisällyttävä sääntöjä järjestelmään liittyvistä tehoreserveistä.
- (4) Komission asetuksessa (EU) 2017/1485 ⁽²⁾ vahvistetaan verkon käyttöä koskevat yhdenmukaiset säännöt siirtoverkonhaltijoille, alueellisille käyttövarmuuskoordinaattoreille, jakeluverkonhaltijoille ja merkittävälle verkkokäyttäjille. Siinä määritellään kriittiset järjestelmätilat (normaalitila, hälytystila, hätätila, suurhäiriöttila ja palautustila). Lisäksi siinä vahvistetaan vaatimukset ja periaatteet käyttövarmuuden ylläpitämiseksi kaikkialla unionissa ja pyritään edistämään unionin laajuista taajuudensäätöä ja reservejä koskevien vaatimusten ja periaatteiden koordinoitua.
- (5) Tässä asetuksessa vahvistetaan EU:n laajuinen kokonaisuus teknisiä, operatiivisia ja markkinasääntöjä, joilla hallitaan sähkön tasehallintamarkkinoiden toimintaa. Siinä esitetään säännöt, jotka koskevat tasehallintakapasiteetin hankintaa, tasesähkön aktivointia ja tasevastaavien taloudellista selvitystä. Siinä edellytetään myös yhdenmukaisten menetelmien laatimista alueiden välisen siirtokapasiteetin jakamiseksi tasehallintatarkoituksiin. Tällaiset säännöt parantavat lyhyen aikavälin markkinoiden likviditeettiä, sillä ne mahdollistavat laajemman rajat ylittävän kaupan ja olemassa olevan verkon tehokkaamman käytön tasesähkön tarjoamiseen. Niillä on myös myönteinen vaikutus kilpailuun, kun tasesähköä koskevat tarjoukset kilpailevat EU:n laajuisilla tasehallinnan kauppapaikoilla.
- (6) Tämän asetuksen tavoitteena on varmistaa Euroopan sähkönsiirtoverkon optimaalinen hallinta ja koordinoitu käyttö ja tukea samalla uusiutuviin energialähteisiin perustuvan tuotannon osuuden kasvattamista koskevien unionin tavoitteiden saavuttamista sekä tarjota hyötyjä kuluttajille. Siirtoverkonhaltijoiden, tarvittaessa yhdessä jakeluverkonhaltijoiden kanssa, olisi vastattava Euroopan tasehallintamarkkinoiden organisoinnista ja niiden olisi pyrittävä näiden markkinoiden yhdistämiseen, jotta järjestelmä voidaan pitää tasapainossa mahdollisimman tehokkaasti. Tätä varten siirtoverkonhaltijoiden olisi toimittava tiiviissä yhteistyössä toistensa ja jakeluverkonhaltijoiden kanssa ja koordinoitava toimiaan mahdollisimman pitkälle, jotta tehokkaasti toimiva sähköjärjestelmä voidaan toteuttaa kaikilla alueilla ja kaikilla jännitetasoilla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kilpailulainsäädännön soveltamista.

⁽¹⁾ EUVL L 211, 14.8.2009, s. 15.

⁽²⁾ Komission asetus (EU) 2017/1485, annettu 2 päivänä elokuuta 2017, sähkön siirtoverkon käyttöä koskevista suuntaviivoista (EUVL L 220, 25.8.2017, s. 1).

- (7) Siirtoverkonhaltijoiden olisi voitava siirtää tämän asetuksen mukaisia tehtäviä joko kokonaan tai osittain kolmannelle osapuolelle. Tehtävän siirtävällä siirtoverkonhaltijalla olisi edelleen oltava vastuu tämän asetuksen velvoitteiden noudattamisen varmistamisesta. Myös jäsenvaltioiden olisi voitava antaa tämän asetuksen mukaisia tehtäviä ja velvollisuuksia kolmannelle osapuolelle. Tällaisen tehtävien ja velvollisuuksien antamisen olisi rajoitettava kansallisella tasolla toteutettaviin tehtäviin ja velvollisuuksiin (kuten taseselvitys). Tehtävien ja velvollisuuksien antamiseen liittyvien rajoitusten ei pitäisi johtaa tarpeettomiin muutoksiin olemassa olevissa kansallisissa järjestelyissä. Siirtoverkonhaltijoiden olisi kuitenkin edelleen oltava vastuussa niille Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY⁽¹⁾ nojalla uskotuista tehtävistä, jotka liittyvät Euroopan laajuisten menetelmien kehittämiseen, sekä Euroopan laajuisten tasehallinnan kauppapaikkojen toteuttamisesta ja toiminnasta. Jos taseselvityksen toteuttamiseen liittyvä asiantuntemus ja kokemus on jossain jäsenvaltiossa kolmannelle osapuolella, kyseisen jäsenvaltion siirtoverkonhaltija voi pyytää muita siirtoverkonhaltijoita ja Sähkö-ENTSOa mahdollistamaan sen, että tällainen kolmas osapuoli avustaa ehdotuksen laadinnassa. Vastuu ehdotuksen laadinnasta on kuitenkin edelleen jäsenvaltion siirtoverkonhaltijalla yhdessä kaikkien muiden siirtoverkonhaltijoiden kanssa, eikä tätä vastuuta voida siirtää kolmannelle osapuolelle.
- (8) Säännöillä, joissa määritellään tasepalvelun tarjoajien ja tasevastaavien tehtävä, varmistetaan tasapuolinen, läpinäkyvä ja syrjimätön toimintatapa. Lisäksi tasehallintaan liittyviä ehtoja ja edellytyksiä koskevissa säännöissä esitetään periaatteet ja tehtävät, joiden mukaisesti tämän asetuksen kattamat tasehallintatoimet toteutetaan, ja varmistetaan riittävä kilpailu, joka perustuu markkinaosapuolten tasapuolisiin toimintaedellytyksiin, mukaan lukien kysyntäjoustoyhteenliittymät ja jakelutasolla sijaitsevat laitokset.
- (9) Kunkin tasepalvelun tarjoajan, joka aikoo tarjota tasesähköä tai tasehallintakapasiteettia, olisi läpäistävä hyväksymisprosessi, jonka siirtoverkonhaltijat määrittelevät, tarvittaessa tiiviissä yhteistyössä jakeluverkonhaltijoiden kanssa.
- (10) Tasesähkömarkkinoiden yhdistämistä olisi helpotettava perustamalla yhteisiä eurooppalaisia kauppapaikkoja epätasapainon netotusprosessin toteuttamista varten ja mahdollistamalla tasesähkön vaihto taajuuden palautusreserveistä ja korvaavista reserveistä. Siirtoverkonhaltijoiden yhteistyö olisi rajoitettava tiukasti siihen, mikä on tarpeen näiden eurooppalaisten kauppapaikkojen tehokkaan ja varman suunnittelun, toteutuksen ja toiminnan kannalta.
- (11) Taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien tasesähkön vaihdon kauppapaikkojen olisi sovellettava tarjousluetteloiden mallia tarjousten kustannustehokkaan aktivoinnin varmistamiseksi. Siirtoverkonhaltijoiden olisi voitava toteuttaa ja ottaa käyttöön toiseen malliin perustuva kauppapaikka ainoastaan siinä tapauksessa, että kaikkien siirtoverkonhaltijoiden tekemä kustannus-hyötyanalyysi osoittaa, että automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon kauppapaikkaa koskevaa mallia olisi muutettava.
- (12) Tasesähkömarkkinoiden yhdistämisen olisi helpotettava päivänsisäisten markkinoiden tehokasta toimintaa, jotta markkinaosapuolille annettaisiin mahdollisuus tasapainottaa järjestelmänsä mahdollisimman lähellä reaaliaikaa. Siirtoverkonhaltijoiden olisi tasapainotettava tasehallintamarkkinoilla ainoastaan ne tasepoikkeamat, jotka ovat jäljellä päivänsisäisten markkinoiden sulkeutumisaikojen jälkeen. Taseselvitysjakson yhdenmukaistamisen 15 minuuttiin Euroopassa pitäisi tukea päivänsisäistä kauppaa ja edistää lukuisien sellaisten kaupattavien tuotteiden kehittämistä, joilla on sama toimitusajankohta.
- (13) Jotta voitaisiin mahdollistaa tasepalvelujen vaihto, yhteisten tarjousluetteloiden laatiminen ja tasehallintamarkkinoiden riittävä likviditeetti, tasehallintatuotteiden standardointia on tarpeellista säännellä. Tässä asetuksessa luetellaan vähimmäisjoukko standardituotteita määritteleviä perusominaisuuksia ja lisäominaisuuksia.
- (14) Tasesähkön standardituotteiden hinnoittelumenetelmän pitäisi luoda markkinaosapuolille myönteisiä kannustimia ylläpitää niiden tasepoikkeamamahinta-alueen järjestelmän tasapainoa ja/tai auttaa sen palauttamisessa sekä vähentää järjestelmän tasepoikkeamia ja yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Tällaisessa hinnoittelumallissa pitäisi pyrkiä kysyntäjouston ja muiden tasehallintaresurssien taloudellisesti tehokkaaseen käyttöön käyttövarmuusrajoja noudattaen. Tasehallintakapasiteetin hankinnassa käytetyssä hinnoittelumenetelmässä pitäisi pyrkiä kysyntäjouston ja muiden tasehallintaresurssien taloudellisesti tehokkaaseen käyttöön käyttövarmuusrajoja noudattaen.
- (15) Jotta siirtoverkonhaltijat voisivat hankkia ja käyttää tasehallintakapasiteettia tehokkaalla, taloudellisella ja markkinapohjaisella tavalla, markkinoiden yhdistämistä on edistettävä. Tähän liittyen tässä asetuksessa vahvistetaan kolme menetelmää, joiden avulla siirtoverkonhaltijat voivat jakaa alueiden välistä kapasiteettia tasehallintakapasiteetin vaihtoa ja reservien jakamista varten, kun se on kustannus-hyötyanalyysin perusteella perusteltua. Nämä kolme menetelmää ovat yhteisesti optimoitu jakamisprosessi, markkinapohjainen

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/72/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 55).

jakamisprosessi ja taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuva jakaminen. Yhteisesti optimoitu jakamisprosessi olisi toteutettava vuorokautiselta pohjalta, kun taas markkinapohjainen jakamisprosessi voitaisiin toteuttaa, kun sopimus tehdään viimeistään yksi viikko ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamista, ja taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuva jakaminen voitaisiin toteuttaa, kun sopimus tehdään enemmän kuin yksi viikko ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamista, sillä edellytyksellä, että jaetut määrät ovat rajallisia ja asiasta tehdään arviointi joka vuosi.

- (16) Kun asianomaiset sääntelyviranomaiset ovat hyväksyneet alueiden välisen kapasiteetin jakamisprosessia koskevan menetelmän, kaksi tai useampi siirtoverkonhaltija voi soveltaa menetelmää aikaistetusti kokemusten hankkimiseksi ja sen kitkattoman soveltamisen mahdollistamiseksi useampien siirtoverkonhaltijoiden keskuudessa tulevaisuudessa. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden olisi kuitenkin harmonisoitava tällaisen menetelmän, jos sellainen on laadittu, soveltaminen markkinoiden yhdistämisen edistämiseksi.
- (17) Taseselvityksen yleisenä tavoitteena on varmistaa, että tasevastaavat tukevat järjestelmän tasapainoa tehokkaalla tavalla, ja tarjota markkinaosapuolille kannustimia ylläpitää järjestelmän tasapainoa ja/tai auttaa sen palauttamisessa. Tässä asetuksessa määritellään taseselvitystä koskevat säännöt, joilla varmistetaan, että se tehdään syrjimättömästi, tasapuolisesti, objektiivisesti ja läpinäkyvästi. Jotta tasehallintamarkkinat ja koko energiajärjestelmä pystyisivät ottamaan vastaan vaihtelevien uusiutuvien energialähteiden kasvavat osuudet, tasepoikkeamahintojen olisi vastattava energian reaaliaikaista arvoa.
- (18) Tässä asetuksessa olisi määriteltävä prosessi, jonka mukaisesti siirtoverkonhaltijat voivat tilapäisesti poiketa tiettyjen sääntöjen soveltamisesta sellaisten olosuhteiden huomioon ottamiseksi, joissa sääntöjen noudattaminen voisi poikkeuksellisesti aiheuttaa esimerkiksi käyttövarmuuteen liittyviä riskejä tai johtaa älykkään verkkoinfrastruktuurin liian varhaiseen korvaamiseen.
- (19) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 713/2009⁽¹⁾ 8 artiklan mukaisesti energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston, jäljempänä 'virasto', olisi tehtävä päätös, jos asianomaiset sääntelyviranomaiset eivät pääse sopimukseen yhteisistä ehdoista ja edellytyksistä tai menetelmistä.
- (20) Tämä asetus on laadittu tiiviissä yhteistyössä viraston, Sähkö-ENTSON ja sidosryhmien kanssa, jotta voidaan vahvistaa toimivat, tasapainoiset ja oikeasuhteiset säännöt läpinäkyvällä ja osallistavalla tavalla. Asetuksen (EY) N:o 714/2009 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti komissio kuulee virastoa, Sähkö-ENTSOa ja muita asianomaisia sidosryhmiä ennen kuin se ehdottaa tarkistuksia tähän asetukseen.
- (21) Tässä asetuksessa säädetyt toimenpiteet ovat asetuksen (EY) N:o 714/2009 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun komitean lausunnon mukaiset,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

I OSASTO

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

1. Tässä asetuksessa vahvistetaan sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevat yksityiskohtaiset suuntaviivat, mukaan lukien taajuuden vakautusreservien, taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien hankintaa ja selvitystä koskevien yhteisten periaatteiden ja taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien aktivointia koskevan yhteisen menetelmän vahvistaminen.
2. Tätä asetusta sovelletaan siirtoverkonhaltijoihin, jakeluverkonhaltijoihin, mukaan lukien suljetut jakeluverkot, sääntelyviranomaisiin, energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastoon, jäljempänä 'virasto', sähkön siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaiseen verkostoon, jäljempänä 'Sähkö-ENTSO', kolmansiin osapuoliin, joille on siirretty tai annettu vastuuta, ja muihin markkinaosapuoliin.
3. Tätä asetusta sovelletaan kaikkiin unionissa sijaitseviin siirtoverkkoihin ja yhdysjohtoihin lukuun ottamatta saarilla sijaitsevia siirtoverkkoja, joita ei ole liitetty muihin siirtoverkkoihin yhdysjohtoilla.
4. Jos jäsenvaltiossa on useampi kuin yksi siirtoverkonhaltija, tätä asetusta sovelletaan jäsenvaltion kaikkiin siirtoverkonhaltijoihin. Jos siirtoverkonhaltijalla ei ole yhden tai useamman tästä asetuksesta johtuvan velvoitteen kannalta merkityksellistä tehtävää, jäsenvaltiot voivat säätää, että vastuu näiden velvoitteiden noudattamisesta annetaan yhdelle tai useammalle siirtoverkonhaltijalle.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 713/2009, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston perustamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 1).

5. Jos taajuudensäästöalue koostuu kahdesta tai useammasta siirtoverkonhaltijasta, kyseisen taajuudensäästöalueen kaikki siirtoverkonhaltijat voivat päättää, saatuaan asianomaisten sääntelyviranomaisten hyväksynnän, toteuttaa yhtä tai useampaa tämän asetuksen mukaista velvollisuutta koordinoitusti taajuudensäästöalueen kaikilla suunnittelualueilla.

6. Tasesähkön standardituotteiden vaihdon eurooppalaiset kauppapaikat voidaan avata Sveitsissä toimiville markkina-toimijoille ja siirtoverkonhaltijoille edellyttäen, että sen kansallisessa lainsäädännössä pannaan täytäntöön sähkömarkkinoita koskevan unionin lainsäädännön keskeiset säännökset ja että unionin ja Sveitsin välisestä sähköyhteistyöstä on tehty hallitustenvälinen sopimus, tai jos Sveitsin jättäminen kauppapaikkojen ulkopuolelle voi johtaa sellaisiin Sveitsin kautta kulkeviin suunnittelemattomiin fyysisiin sähkövirtauksiin, jotka voivat vaarantaa alueen sähköjärjestelmän käyttövarmuuden.

7. Komissio päättää Sveitsin osallistumisesta tasesähkön standardituotteiden vaihdon eurooppalaisiin kauppapaikkoihin viraston ja kaikkien siirtoverkonhaltijoiden antaman lausunnon perusteella 4 artiklan 3 kohdassa säädettyjen menettelyjen mukaisesti sillä edellytyksellä, että 6 kohdassa säädetyt ehdot täyttyvät. Sveitsin siirtoverkonhaltijoiden oikeuksien ja velvollisuuksien on oltava yhdenmukaisia unionissa toimivien siirtoverkonhaltijoiden oikeuksien ja velvollisuuksien kanssa, jotta tasehallintamarkkinat voivat toimia sujuvasti unionin tasolla ja luodaan tasapuoliset toimintaedellytykset kaikille sidosryhmille.

8. Tätä asetusta sovelletaan kaikkiin asetuksen (EU) 2017/1485 18 artiklassa määriteltyihin järjestelmän tiloihin.

2 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa sovelletaan direktiivin 2009/72/EY 2 artiklan, asetuksen (EY) N:o 714/2009 2 artiklan, komission asetuksen (EU) N:o 543/2013 ⁽¹⁾ 2 artiklan, komission asetuksen (EU) 2015/1222 ⁽²⁾ 2 artiklan, komission asetuksen (EU) 2016/631 ⁽³⁾ 2 artiklan, komission asetuksen (EU) 2016/1388 ⁽⁴⁾ 2 artiklan, komission asetuksen (EU) 2016/1447 ⁽⁵⁾ 2 artiklan, komission asetuksen (EU) 2016/1719 ⁽⁶⁾ 2 artiklan, komission asetuksen (EU) 2017/1485 3 artiklan ja komission asetuksen (EU) 2017/2196 ⁽⁷⁾ 3 artiklan määritelmiä.

Lisäksi tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) 'tasehallinnalla' kaikilla aikaväleillä toteutettavia kaikkia toimia ja prosesseja, joilla siirtoverkonhaltija jatkuvasti varmistaa, että sähköjärjestelmän taajuus pysyy etukäteen määritellyllä stabiilisuusalueella, siten kuin komission asetuksen (EU) 2017/1485 127 artiklassa säädetään, ja että vaaditun laadun edellyttämää reservien määrää noudatetaan, siten kuin komission asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan V, VI ja VII osastossa säädetään;
- 2) 'tasehallintamarkkinoilla' institutionaalisten, kaupallisten ja operatiivisten järjestelyjen kokonaisuutta, joka muodostaa tasehallinnan markkinapohjaisen hallinnan;
- 3) 'tasepalvelulla' tasesähköä tai tasehallintakapasiteettia tai molempia;
- 4) 'tasesähköllä' tasepalvelun tarjoajan tarjoamaa sähköenergiaa, jota siirtoverkonhaltijat käyttävät verkon tasapainottamiseen;
- 5) 'tasehallintakapasiteetilla' reservikapasiteetin määrää, jonka tasepalvelun tarjoaja on sopinut pitävänsä käytettävissä ja jonka suhteen tasepalvelun tarjoaja on sopinut tekevänsä siirtoverkonhaltijalle tarjouksia vastaavasta tasesähkön määrästä sopimuksen voimassaoloaikana;

⁽¹⁾ Komission asetus (EU) N:o 543/2013, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2013, tietojen antamisesta ja julkaisemisesta sähkömarkkinoilla ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 714/2009 liitteen I muuttamisesta (EUVL L 163, 15.6.2013, s. 1).

⁽²⁾ Komission asetus (EU) 2015/1222, annettu 24 päivänä heinäkuuta 2015, kapasiteetin jakamista ja ylikuormituksen hallintaa koskevien suuntaviivojen vahvistamisesta (EUVL L 197, 25.7.2015, s. 24).

⁽³⁾ Komission asetus (EU) 2016/631, annettu 14 päivänä huhtikuuta 2016, tuottajien verkkoliitäntävaatimuksia koskevasta verkkosäännöstä (EUVL L 112, 27.4.2016, s. 1).

⁽⁴⁾ Komission asetus (EU) 2016/1388, annettu 17 päivänä elokuuta 2016, kulutuksen verkkoon liittämistä koskevasta verkkosäännöstä (EUVL L 223, 18.8.2016, s. 10).

⁽⁵⁾ Komission asetus (EU) 2016/1447, annettu 26 päivänä elokuuta 2016, suurjännitteisten tasesähköjärjestelmien ja tasesähköön liitettyjen suuntaajakytkettyjen voimalaitosten verkkoliitäntävaatimuksia koskevasta verkkosäännöstä (EUVL L 241, 8.9.2016, s. 1).

⁽⁶⁾ Komission asetus (EU) 2016/1719, annettu 26 päivänä syyskuuta 2016, pitkän aikavälin kapasiteetin jakamista koskevasta suuntaviivoista (EUVL L 259, 27.9.2016, s. 42).

⁽⁷⁾ Komission asetus (EU) 2017/2196, annettu 24 päivänä marraskuuta 2017, sähköverkon hätätilaa ja käytönpalautusta koskevasta verkkosäännöstä (katso tämän virallisen lehden sivu 54).

- 6) 'tasepalvelun tarjoajalla' markkinaosapuolta, jonka reservejä tarjoavat yksiköt tai reservejä tarjoavat ryhmät pystyvät tarjoamaan tasepalveluja siirtoverkonhaltijoille;
- 7) 'tasevastaavalla' markkinaosapuolta tai sen valittua edustajaa, joka vastaa kyseisen markkinaosapuolen tasepoikkeamista;
- 8) 'tasepoikkeamalla' tasevastaavalle laskettua energiamäärää, joka vastaa kyseiselle tasevastaavalle jaetun määrän ja kyseisen tasevastaavan lopputilanteen välistä erotusta, mukaan lukien kyseiseen tasevastaavaan mahdollisesti sovellettu tasepoikkeamakorjaus, tiettyinä taseselvitysjaksona;
- 9) 'taseselvityksellä' taloudellista selvitysmekanismia, jonka mukaisesti tasevastaavilta peritään maksu tai niille maksetaan niiden tasepoikkeamista;
- 10) 'taseselvitysajaksolla' aikayksikköä, jolta tasevastaavien tasepoikkeama lasketaan;
- 11) 'tasepoikkeama-alueella' aluetta, jolla tasepoikkeama lasketaan;
- 12) 'tasepoikkeamahinnalla' tasepoikkeaman hintaa kumpaankin suuntaan kullakin taseselvitysajaksolla; hinta voi olla positiivinen, nolla tai negatiivinen;
- 13) 'tasepoikkeamahinta-alueella' aluetta, jolla tasepoikkeamahinta lasketaan;
- 14) 'tasepoikkeamakorjauksella' tasepalvelun tarjoajalta saatua tasesähköä vastaavaa energiamäärää, jota liittävä siirtoverkonhaltija soveltaa taseselvitysajaksolla kyseessä oleviin tasevastaaviin ja jota käytetään kyseisten tasevastaavien tasepoikkeaman laskennassa;
- 15) 'jaetulla määrällä' järjestelmään fyysisesti syötettyä tai siitä otettua ja tasevastaavalle osoitettua energiamäärää, jota käytetään kyseisen tasevastaavan tasepoikkeaman laskennassa;
- 16) 'tilanteella' tasevastaavan ilmoitettua energiamäärää, jota käytetään kyseisen tasevastaavan tasepoikkeaman laskennassa;
- 17) 'ajojärjestyksen itsemäärittelymallilla' suunnittelun ja ajojärjestyksen määrittelyn mallia, jossa tuotantosuunnitelmien ja kulutussuunnitelmien sekä voimalaitosten ja kulutuslaitosten ajojärjestyksen määrittelystä vastaavat kyseisten laitosten suunnittelijat;
- 18) 'keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallilla' suunnittelun ja ajojärjestyksen määrittelyn mallia, jossa tuotantosuunnitelmien ja kulutussuunnitelmien sekä voimalaitosten ja kulutuslaitosten ajojärjestyksen määrittelystä vastaa kysynnän mukaan säädettävien laitosten osalta siirtoverkonhaltija yhdistetyssä suunnitteluprosessissa;
- 19) 'yhdistetyllä suunnitteluprosessilla' iteratiivista prosessia, jossa käytetään vähintään yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksia, jotka sisältävät kaupalliset tiedot, yksittäisten voimalaitosten tai kulutuslaitosten monimutkaiset tekniset tiedot ja nimenomaisesti käynnistyksen ominaispiirteet, vastualueen viimeisimmän riittävyysanalyysin ja käyttövarmuusrajat syöttötietoina prosessiin;
- 20) 'yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisasjankohdalla' ajankohtaa, jonka jälkeen yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten tekeminen tai muuttaminen ei ole enää sallittua yhdistetyn suunnitteluprosessin iteraatioita varten;
- 21) 'siirtoverkonhaltijoiden välisellä mallilla' tasepalvelujen vaihdon mallia, jossa tasepalvelun tarjoaja tarjoaa tasepalveluja liittäväälle siirtoverkonhaltijalleen, joka puolestaan tarjoaa näitä tasepalveluja sitä pyytävälle siirtoverkonhaltijalle;
- 22) 'liittävällä siirtoverkonhaltijalla' siirtoverkonhaltijaa, joka vastaa sen suunnittelualueen toiminnasta, jolla tasepalvelun tarjoajien ja tasevastaavien on noudatettava tasehallintaan liittyviä ehtoja ja edellytyksiä;
- 23) 'tasepalvelujen vaihdolla' joko tasesähkön vaihtoa tai tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai molempia;
- 24) 'tasesähkön vaihdolla' tasesähkötarjousten aktivointia tasesähkön toimittamiseksi sellaisella suunnittelualueella sijaitsevalle siirtoverkonhaltijalle, joka ei ole sama kuin se suunnittelualue, johon aktivoitu tasepalvelun tarjoaja on liitetty;

- 25) 'tasehallintakapasiteetin vaihdolla' tasehallintakapasiteetin tarjoamista sellaisella suunnittelualueella sijaitsevalle siirtoverkonhaltijalle, joka ei ole sama kuin se suunnittelualue, johon hankitun tasepalvelun tarjoaja on liitetty;
- 26) 'tasehallintakapasiteetin siirrolla' tasehallintakapasiteetin siirtämistä tasepalvelun tarjoajalta, jonka kanssa sopimus on alun perin tehty, toiselle tasepalvelun tarjoajalle;
- 27) 'tasesähkökaupan sulkeutumisajankohdalla' ajankohtaa, jonka jälkeen yhteisessä tarjousluettelossa olevaa standardituotetta koskevan tasesähkötarjouksen tekeminen tai muuttaminen ei ole enää sallittua;
- 28) 'standardituotteella' yhdenmukaistettua tasehallintatuotetta, jonka kaikki siirtoverkonhaltijat ovat määritelleet tasepalvelujen vaihtoa varten;
- 29) 'valmisteluajalla' siirtoverkonhaltijoiden välisessä mallissa liittävän siirtoverkonhaltijan ja siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisessä mallissa sopimuksen tehneen siirtoverkonhaltijan esittämän pyynnön ja muutosajan alkamisen välistä aikaa;
- 30) 'täydellä aktivointiajalla' siirtoverkonhaltijoiden välisessä mallissa liittävän siirtoverkonhaltijan ja siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisessä mallissa sopimuksen tehneen siirtoverkonhaltijan esittämän aktivointipyyntöön ja kyseessä olevan tuotteen vastaavan täyden toimituksen välistä aikaa;
- 31) 'deaktivointiajalla' muutosaikaa täydestä toimituksesta vähitellen aiempaan asetusarvoon tai täydestä aktivoinnista takaisin asetusarvoon;
- 32) 'toimitusjaksolla' ajanjaksoa, jonka aikana tasepalvelun tarjoaja toteuttaa koko pyydetyn tehonsyötön muutoksen sähköjärjestelmään tai koko pyydetyn tehonottojen muutoksen sähköjärjestelmästä;
- 33) 'voimassaoloajalla' ajanjaksoa, jonka kuluessa tasepalvelun tarjoajan tekemä tasesähkötarjous voidaan aktivoida, kun tuotteen kaikki ominaisuudet vastaavat vaatimuksia. Voimassaoloajan määrittävät alkamisaika ja päättymisaika;
- 34) 'aktivointitavalla' tasesähkötarjousten aktivointitapaa, joka voi olla manuaalinen tai automaattinen riippuen siitä, tapahtuuko tasesähkön aktivointi manuaalisesti operaattorin toimesta vai automaattisesti suljetun takaisinkytketyn järjestelmän kautta;
- 35) 'jaettavuudella' siirtoverkonhaltijan mahdollisuutta käyttää vain osa tasepalvelun tarjoajan tekemistä tasesähkötarjouksista tai tasehallintakapasiteettitarjouksista joko tehon aktivoinnin tai ajallisen keston suhteen;
- 36) 'erityistuotteella' standardituotteesta poikkeavaa tuotetta;
- 37) 'yhteisellä tarjousluettelolla' tasesähkötarjousten luetteloa, jossa tarjoukset on järjestetty niiden hinnan mukaan ja jota käytetään näiden tarjousten aktivoinnissa;
- 38) 'siirtoverkonhaltijan tekemien energiatarjousten sulkeutumisajankohdalla' viimeisintä ajankohtaa, jona liittävä siirtoverkonhaltija voi siirtää tasepalvelun tarjoajalta saadut tasesähkötarjoukset eteenpäin aktivoinnin optimointitoimintoon;
- 39) 'aktivoinnin optimointitoiminnolla' toimintoa, jossa käytetään tasesähkötarjousten aktivoinnin optimointiin sovellettavaa algoritmia;
- 40) 'epätasapainon netotusprosessitoiminnolla' toimintoa, jossa käytetään epätasapainon netotusprosessin toteuttamiseen sovellettavaa algoritmia;
- 41) 'siirtoverkonhaltijoiden välisellä selvitystoiminnolla' toimintoa, jossa suoritetaan siirtoverkonhaltijoiden välisten yhteistyöprosessien selvitys;
- 42) 'kapasiteetin hankinnan optimointitoiminnolla' toimintoa, jossa käytetään tasehallintakapasiteettia vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden tasehallintakapasiteetin hankinnan optimointiin sovellettavaa algoritmia;
- 43) 'siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisellä mallilla' tasepalvelujen vaihdon mallia, jossa tasepalvelun tarjoaja tarjoaa tasepalveluja suoraan sopimuksen tehneelle siirtoverkonhaltijalle, joka puolestaan tarjoaa näitä tasepalveluja pyytävälle siirtoverkonhaltijalle;
- 44) 'sopimuksen tehneellä siirtoverkonhaltijalla' siirtoverkonhaltijaa, jolla on tasepalveluja koskeva sopimusjärjestely toisella suunnittelualueella sijaitsevan tasepalvelun tarjoajan kanssa;
- 45) 'pyytävällä siirtoverkonhaltijalla' siirtoverkonhaltijaa, joka pyytää tasesähkön toimitusta.

3 artikla

Tavoitteet ja sääntelynäkökohdat

1. Tämän asetuksen tavoitteena on
  - a) edistää toimivaa kilpailua, syrjimättömyyttä ja läpinäkyvyyttä tasehallintamarkkinoilla;
  - b) parantaa tasehallinnan tehokkuutta samoin kuin eurooppalaisten ja kansalaisten tasehallintamarkkinoiden tehokkuutta;
  - c) yhdistää tasehallintamarkkinat ja edistää mahdollisuuksia tasehallintapalvelujen kauppaan ja parantaa samalla käyttövarmuutta;
  - d) edistää Euroopan sähkösiirtoverkon ja sähköalan tehokasta toimintaa ja kehittämistä pitkällä aikavälillä ja helpottaa samalla vuorokausimarkkinoiden, päivänsisäisten markkinoiden ja tasehallintamarkkinoiden tehokasta ja jatkuvaa toimintaa;
  - e) varmistaa, että tasepalvelujen hankinta tapahtuu tasapuolisesti, objektiivisesti, läpinäkyvästi ja markkinapohjaisesti, siinä ei aiheuteta perusteettomia esteitä uusille tulokkaille ja se edistää tasehallintamarkkinoiden likviditeettiä ja ehkäisee samalla kohtuuttomia vääristymiä sähkön sisämarkkinoilla;
  - f) helpottaa kysyntäjoustop osallistumista, mukaan lukien yhteenliittymät ja energian varastointi, ja varmistaa samalla, että ne kilpailevat tasapuolisesti muiden tasepalvelujen kanssa ja tarvittaessa toimivat itsenäisesti yhtä kulutuslaitosta palvellessaan;
  - g) helpottaa uusiutuvien energialähteiden osallistumista ja tukea uusiutuviin energialähteisiin perustuvan tuotannon osuuden kasvattamista koskevan Euroopan unionin tavoitteen saavuttamista.
2. Jäsenvaltioiden, asianomaisten sääntelyviranomaisten ja verkonhaltijoiden on tätä asetusta soveltaessaan
  - a) sovellettava suhteellisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita;
  - b) varmistettava avoimuus;
  - c) sovellettava periaatetta, jonka mukaan suurin kokonaistehokkuus ja alhaisimmat kokonaiskustannukset optimoidaan kaikkien asianomaisten osapuolten kesken;
  - d) varmistettava, että siirtoverkonhaltijat hyödyntävät, niin pitkälti kuin mahdollista, markkinapohjaisia mekanismeja verkon käyttövarmuuden ja stabiilisuuden varmistamiseksi;
  - e) varmistettava, ettei termiinimarkkinoiden, vuorokausimarkkinoiden eikä päivänsisäisten markkinoiden kehitystä vaaranneta;
  - f) kunnioitettava paikalliselle siirtoverkonhaltijalle annettua vastuuta varmistaa käyttövarmuus, myös kansallisessa lainsäädännössä vaaditulla tavalla;
  - g) kuultava asianomaisia jakeluverkonhaltijoita ja otettava huomioon niiden järjestelmään mahdollisesti kohdistuvat vaikutukset;
  - h) otettava huomioon sovitut eurooppalaiset standardit ja tekniset spesifikaatiot.

4 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden ehdot ja edellytykset tai menetelmät

1. Siirtoverkonhaltijoiden on laadittava tässä asetuksessa edellytetyt ehdot ja edellytykset tai menetelmät ja annettava ne direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisten asianomaisten sääntelyviranomaisten hyväksyttäväksi tässä asetuksessa asetettuihin määräaikoihin mennessä.
2. Jos tässä asetuksessa tarkoitettuja ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskeva ehdotus on laadittava ja siitä on sovittava useamman siirtoverkonhaltijan kesken, osallistuvien siirtoverkonhaltijoiden on tehtävä tiivistä yhteistyötä. Siirtoverkonhaltijoiden, joita avustaa Sähkö-ENTSO, on säännöllisesti tiedotettava asianomaisille sääntelyviranomaisille ja virastolle edistymisestä näiden ehtojen ja edellytysten tai menetelmien laatimisessa.

3. Jos siirtoverkonhaltijat, jotka tekevät päätöksiä 5 artiklan 2 kohdan mukaisista ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevista ehdotuksista, eivät pääse yksimielisyyteen, päätös on tehtävä määräenemmistöllä. Tämän asetuksen 5 artiklan 2 kohdan mukaisia ehdotuksia varten määräenemmistöön tarvitaan

- a) siirtoverkonhaltijoiden enemmistö, joka edustaa vähintään 55 prosenttia jäsenvaltioista, ja
- b) siirtoverkonhaltijoiden enemmistö, joka edustaa jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia unionin väestöstä.

Tämän asetuksen 5 artiklan 2 kohdan mukaisissa päätöksissä määrävähemmistössä on oltava vähintään neljää jäsenvaltiota edustavia siirtoverkonhaltijoita; muussa tapauksessa katsotaan, että määräenemmistö on saavutettu.

4. Jos kyseessä olevat alueet koostuvat useammasta kuin viidestä jäsenvaltiosta ja siirtoverkonhaltijat, jotka tekevät päätöksiä 5 artiklan 3 kohdan mukaisista ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevista ehdotuksista, eivät pääse yksimielisyyteen, päätös on tehtävä määräenemmistöllä. Tämän asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaisia ehdotuksia varten määräenemmistöön tarvitaan

- a) siirtoverkonhaltijoiden enemmistö, joka edustaa vähintään 72 prosenttia asianomaisista jäsenvaltioista, ja
- b) siirtoverkonhaltijoiden enemmistö, joka edustaa jäsenvaltioita, joiden yhteenlaskettu väestö on vähintään 65 prosenttia asianomaisen alueen väestöstä.

Tämän asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaisissa päätöksissä määrävähemmistössä on oltava vähintään vähimmäismäärä siirtoverkonhaltijoita, jotka edustavat yli 35 prosenttia osallistuvien jäsenvaltioiden väestöstä, sekä siirtoverkonhaltijat, jotka edustavat vähintään yhtä muuta asianomaista jäsenvaltiota; muussa tapauksessa katsotaan, että määräenemmistö on saavutettu.

5. Siirtoverkonhaltijoiden, jotka tekevät päätöksiä 5 artiklan 3 kohdan mukaisista ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevista ehdotuksista sellaisten alueiden osalta, jotka koostuvat enintään viidestä jäsenvaltiosta, on tehtävä päätöksensä yksimielisesti.

6. Tämän artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisissa siirtoverkonhaltijoiden päätöksissä kullakin jäsenvaltiolla on yksi ääni. Jos jäsenvaltion alueella toimii useampi kuin yksi siirtoverkonhaltija, kyseisen jäsenvaltion on jaettava äänioikeudet siirtoverkonhaltijoiden kesken.

7. Jos siirtoverkonhaltijat eivät pysty tässä asetuksessa asetettuihin määräaikoihin mennessä antamaan asianomaisille sääntelyviranomaisille ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevaa ehdotusta, niiden on toimitettava asianomaisille sääntelyviranomaisille ja virastolle ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevat luonnokset ja selvittävä, miksi niistä ei ole päästy sopimukseen. Virasto tiedottaa asiasta komissiolle ja tarkastelee komission pyynnöstä ja yhteistyössä asianomaisten sääntelyviranomaisten kanssa epäonnistumisen syitä ja ilmoittaa niistä komissiolle. Komissio toteuttaa asianmukaiset toimet vaadittujen ehtojen ja edellytysten tai menetelmien hyväksymisen mahdollistamiseksi neljän kuukauden kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut viraston ilmoituksen.

5 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden ehtojen ja edellytysten tai menetelmien hyväksyminen

1. Kunkin direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisen asianomaisen sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä 2, 3 ja 4 kohdan mukaiset siirtoverkonhaltijoiden laatimat ehdot ja edellytykset tai menetelmät.

2. Seuraavia ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskeville ehdotuksille tarvitaan kaikkien sääntelyviranomaisten hyväksyntä:

- a) 20 artiklan 1 kohdan, 21 artiklan 1 kohdan ja 22 artiklan 1 kohdan mukaiset eurooppalaisten kauppapaikkojen perustamisen puitteet;
- b) 20 artiklan 5 kohdan ja 21 artiklan 5 kohdan mukaiset muutokset eurooppalaisten kauppapaikkojen perustamisen puitteisiin;
- c) 25 artiklan 2 kohdan mukaiset tasehallintakapasiteetin standardituotteet;
- d) 29 artiklan 3 kohdan mukainen luokittelumenetelmä tasesähkötarjousten aktivointia varten;
- e) 29 artiklan 11 artiklan mukainen arviointi eurooppalaisiin kauppapaikkoihin välitettävän tasesähkötarjoustensa vähimmäismäärän mahdollisesta kasvattamisesta;
- f) 30 artiklan 1 ja 5 kohdan mukaiset menetelmät tasesähkön vaihdossa tai epätasapainon netotusprosessin toteuttamisessa käytetyn tasesähkön ja alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelua varten;
- g) 38 artiklan 3 kohdan mukainen tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten toteutettavaa alueiden välisen kapasiteetin jakamisprosessia koskevan menetelmän yhdenmukaistaminen;

- h) 40 artiklan 1 kohdan mukainen menetelmä alueiden välisen kapasiteetin yhteisesti optimoitua jakamisprosessia varten;
- i) 50 artiklan 1 kohdan mukaiset suunniteltua energian vaihtoa koskevat siirtoverkonhaltijoiden väliset selvityssäännöt;
- j) 52 artiklan 2 kohdan mukainen taseselvityksen pääpiirteiden yhdenmukaistaminen.

Jäsenvaltio voi antaa näistä ehdotuksista lausunnon asianomaiselle sääntelyviranomaiselle.

3. Seuraavia ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskeville ehdotuksille tarvitaan asianomaisen alueen kaikkien sääntelyviranomaisten hyväksyntä:

- a) 19 artiklan 1 kohdan mukaiset puitteet korvaavien reservien eurooppalaisen kauppapaikan perustamiselle maantieteelliselle alueelle, joka koskee kaikkia asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista reservien korvausprosessia toteuttavia siirtoverkonhaltijoita;
- b) 33 artiklan 1 kohdan mukainen yhteisten ja yhdenmukaisten sääntöjen ja prosessien vahvistaminen tasehallintakapasiteetin vaihtoa ja hankintaa varten maantieteelliselle alueelle, joka koskee kahta tai useampaa siirtoverkonhaltijaa, jotka vaihtavat tai haluavat vastavuoroisesti vaihtaa tasehallintakapasiteettia;
- c) 33 artiklan 6 kohdan mukainen menetelmä käytettävissä olevan alueiden välisen kapasiteetin todennäköisyyden laskemiseksi päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen maantieteelliselle alueelle, joka kattaa tasehallintakapasiteettia vaihtavat siirtoverkonhaltijat;
- d) 34 artiklan 1 kohdan mukainen poikkeus, jonka mukaan tasepalvelun tarjoajat eivät saa siirtää tasehallintakapasiteetin tarjoamista koskevia velvoitteitaan, maantieteelliselle alueelle, jolla tasehallintakapasiteetin hankinta on tapahtunut;
- e) 35 artiklan 1 kohdan mukainen siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisen mallin soveltaminen kahdesta tai useammasta siirtoverkonhaltijasta koostuvalla maantieteellisellä alueella;
- f) 37 artiklan 3 kohdan mukainen alueiden välisen kapasiteetin laskentamenetelmä kullekin kapasiteetin laskenta-alueelle;
- g) 38 artiklan 1 kohdan mukainen tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten toteutettavan alueiden välisen kapasiteetin jakamisprosessin soveltaminen kahdesta tai useammasta siirtoverkonhaltijasta koostuvalla maantieteellisellä alueella;
- h) 41 artiklan 1 kohdan mukainen menetelmä alueiden välisen kapasiteetin markkinapohjaista jakamisprosessia varten kullekin kapasiteetin laskenta-alueelle;
- i) 42 artiklan 1 kohdan mukainen menetelmä taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvaa alueiden välisen kapasiteetin jakamisprosessia varten ja 42 artiklan 5 kohdan mukainen luettelo jokaisesta taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvasta alueiden välisen kapasiteetin yksittäisestä jaosta kullekin kapasiteetin laskenta-alueelle;
- j) 50 artiklan 3 kohdan mukaiset suunniteltua energian vaihtoa koskevat siirtoverkonhaltijoiden väliset selvityssäännöt maantieteelliselle alueelle, joka koostuu kaikista synkronialueella suunnitellusti energiaa vaihtavista siirtoverkonhaltijoista;
- k) 50 artiklan 4 kohdan mukaiset suunniteltua energian vaihtoa koskevat siirtoverkonhaltijoiden väliset selvityssäännöt maantieteelliselle alueelle, joka koostuu kaikista eri synkronialueiden yhteenliitetyistä ja suunnitellusti energiaa vaihtavista siirtoverkonhaltijoista;
- l) 51 artiklan 1 kohdan mukaiset suunnittelematonta energian vaihtoa koskevat siirtoverkonhaltijoiden väliset selvityssäännöt kullekin synkronialueelle;
- m) 51 artiklan 2 kohdan mukaiset suunnittelematonta energian vaihtoa koskevat siirtoverkonhaltijoiden väliset selvityssäännöt maantieteelliselle alueelle, joka koostuu kaikista eri synkronialueiden yhteenliitetyistä siirtoverkonhaltijoista;
- n) 53 artiklan 2 kohdan mukainen poikkeus synkronialuetasolla taseselvitysjaksojen yhdenmukaistamisesta;
- o) 58 artiklan 3 kohdan mukaiset tasehallinta-algoritmien periaatteet maantieteelliselle alueelle, joka koostuu kahdesta tai useammasta tasehallintakapasiteettia vaihtavasta siirtoverkonhaltijasta.

Jäsenvaltio voi antaa näistä ehdotuksista lausunnon asianomaiselle sääntelyviranomaiselle.

4. Seuraavia ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskeville ehdotuksille tarvitaan kunkin asianomaisen jäsenvaltion kunkin sääntelyviranomaisen tapauskohtainen hyväksyntä:

- a) 12 artiklan 4 kohdan mukainen poikkeus velvollisuudesta julkaista tasesähkö- tai tasehallintakapasiteettitarjousten tarjoushintoja koskevat tiedot markkinoiden väärinkäyttöön liittyvien epäilyjen vuoksi;
- b) tarvittaessa 15 artiklan 3 kohdan mukainen jakeluverkonhaltijoiden toteuttamista toimista aiheutuvien kustannusten jakamismenetelmä;
- c) 18 artiklan mukaiset tasehallintaan liittyvät ehdot ja edellytykset;

- d) 26 artiklan 1 kohdan mukainen erityistuotteiden määrittely ja käyttö;
- e) 29 artiklan 10 kohdan mukainen eurooppalaisiin kauppapaikkoihin välitettävän tarjouten määrän rajoittaminen;
- f) 32 artiklan 3 kohdan mukainen poikkeus ylös- ja allassäädön tasehallintakapasiteetin hankintojen eriyttämisestä;
- g) tarvittaessa 44 artiklan 3 kohdan mukainen taseselvityksestä erillinen lisäselvitysmekanismi, jolla selvitetään tasehallintakapasiteetin hankintakustannukset, hallintokustannukset ja muut tasehallintaan liittyvät kustannukset tasevastaavien kanssa;
- h) 62 artiklan 2 kohdan mukaiset poikkeukset yhdestä tai useammasta tämän asetuksen säännöksestä;
- i) 8 artiklan 1 kohdan mukaiset kustannukset, jotka liittyvät verkonhaltijoille tai kolmansille osapuolille, joille on annettu tehtäviä, tämän asetuksen mukaisesti asetettuihin velvollisuuksiin.

Jäsenvaltio voi antaa näistä ehdotuksista lausunnon asianomaiselle sääntelyviranomaiselle.

5. Ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevaan ehdotukseen on sisällyttävä ehdotettu täytäntöönpanoaikataulu ja kuvaus niiden odotetuista vaikutuksista tämän asetuksen tavoitteisiin. Täytäntöönpanoaikataulu saa olla enintään 12 kuukautta asianomaisten sääntelyviranomaisten hyväksynnästä, paitsi jos kaikki asianomaiset sääntelyviranomaiset sopivat täytäntöönpanoaikataulun pidentämisestä tai jos tässä asetuksessa vahvistetaan erilaisia aikatauluja. Ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevat ehdotukset, joille tarvitaan useiden tai kaikkien sääntelyviranomaisten hyväksyntä, on toimitettava virastolle samaan aikaan kuin ne annetaan sääntelyviranomaisten hyväksyttäväksi. Viraston on asianomaisten sääntelyviranomaisten pyynnöstä annettava lausunto näistä ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevista ehdotuksista kolmen kuukauden kuluessa.

6. Jos ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevan ehdotuksen hyväksyminen edellyttää useamman kuin yhden sääntelyviranomaisten päätöstä, asianomaisten sääntelyviranomaisten on kuultava toisiaan, tehtävä tiivistä yhteistyötä ja koordinoitava toimiaan sopimukseen pääsemiseksi. Jos virasto antaa lausunnon, asianomaisten sääntelyviranomaisten on otettava se huomioon. Sääntelyviranomaisten on tehtävä 2 ja 3 kohdan mukaisesti ehdotettuja ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevat päätökset kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen sääntelyviranomaisena tai, soveltuviissa tapauksissa, viimeinen asianomainen sääntelyviranomaisena on vastaanottanut ehdot ja edellytykset tai menetelmät.

7. Jos asianomaiset sääntelyviranomaiset eivät ole päässeet sopimukseen 6 kohdassa tarkoitettussa määräajassa tai niiden yhteisestä pyynnöstä virasto tekee päätöksen ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevista ehdotuksista kuuden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona asia saatettiin sen käsiteltäväksi, asetuksen (EY) N:o 713/2009 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

8. Mikä tahansa osapuoli voi tehdä valituksen liittymispisteen verkonhaltijasta tai paikallisesta siirtoverkonhaltijasta kyseiselle verkonhaltijalle tai siirtoverkonhaltijalle tämän asetuksen mukaisesti kuuluvien velvoitteiden tai sen tekemien päätösten suhteen, ja se voi osoittaa valituksensa asianomaiselle sääntelyviranomaiselle, jonka on riitojenratkaisuviranomaisena tehtävä asiasta päätös kahden kuukauden kuluessa valituksen vastaanottamisesta. Tätä määräaika voidaan pidentää kahdella kuukaudella, jos asianomainen sääntelyviranomaisena pyytää lisätietoja. Tätä pidennettyä määräaika voidaan pidentää edelleen valituksen tekijän suostumuksella. Asianomaisen sääntelyviranomaisen päätös on sitova, paitsi jos ja siihen saakka kun se kumotaan muutoksenhaussa.

6 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden ehtojen ja edellytysten tai menetelmien muuttaminen

1. Jos yksi tai useampi direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukainen sääntelyviranomaisena vaatii 5 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan mukaisesti toimitettujen ehtojen ja edellytysten tai menetelmien muuttamista ennen hyväksymistä, asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden on esitettävä hyväksyttäväksi ehdotus muutetuista ehdoista ja edellytyksistä tai menetelmistä kahden kuukauden kuluessa asianomaisten sääntelyviranomaisten vaatimuksen esittämisestä. Asianomaisten sääntelyviranomaisten on päätettävä muutetuista ehdoista ja edellytyksistä tai menetelmistä kahden kuukauden kuluessa niiden esittämisestä.

2. Jos asianomaiset sääntelyviranomaiset eivät ole päässeet sopimukseen ehdoista ja edellytyksistä tai menetelmistä kahden kuukauden määräajassa tai niiden yhteisestä pyynnöstä virasto tekee päätöksen muutetuista ehdoista ja edellytyksistä tai menetelmistä kuuden kuukauden kuluessa asetuksen (EY) N:o 713/2009 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Jos asianomaiset siirtoverkonhaltijat eivät anna ehdotusta muutetuista ehdoista ja edellytyksistä tai menetelmistä, sovelletaan 4 artiklassa säädettyä menettelyä.

3. Ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevan ehdotuksen laatimisesta vastaavat siirtoverkonhaltijat ja niiden hyväksymisestä 5 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan mukaisesti vastaavat sääntelyviranomaiset voivat pyytää näiden ehtojen ja edellytysten tai menetelmien muuttamista. Ehtojen ja edellytysten tai menetelmien muuttamista koskevista ehdotuksista on järjestettävä kuuleminen 10 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti, ja ehdotukset on hyväksyttävä 4 ja 5 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

*7 artikla***Ehtojen ja edellytysten tai menetelmien julkaiseminen verkkosivuilla**

Siirtoverkonhaltijoiden, jotka ovat vastuussa ehtojen ja edellytysten tai menetelmien laatimisesta tämän asetuksen mukaisesti, on julkaistava ne verkkosivuillaan asianomaisten sääntelyviranomaisten hyväksynnän jälkeen tai, jos tällaista hyväksyntää ei vaadita, asiakirjojen laatimisen jälkeen, paitsi jos tietoja pidetään luottamuksellisina 11 artiklan mukaisesti.

*8 artikla***Kustannusten kattaminen**

1. Direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisten asianomaisten sääntelyviranomaisten on arvioitava verkonhaltijoille tai kolmansille osapuolille, joille on annettu tehtäviä, tämän asetuksen mukaisesti asetettuihin velvollisuuksiin liittyvät kustannukset.
2. Kustannukset, joiden asianomainen sääntelyviranomainen katsoo olevan kohtuullisia, tosiasiallisesti aiheutuneita ja oikeasuhteisia, on katettava verkkotariffeilla tai muilla asianmukaisilla mekanismeilla asianomaisten sääntelyviranomaisten määrittelemällä tavalla.
3. Verkonhaltijoiden tai kolmansien osapuolten, joille on annettu tehtäviä, on asianomaisten sääntelyviranomaisten pyynnöstä toimitettava aiheutuneiden kustannusten arviointia varten tarvittavat tiedot kolmen kuukauden kuluessa pyynnöstä.
4. Markkinaosapuolet vastaavat niille tämän asetuksen vaatimusten noudattamisesta aiheutuvista kustannuksista.

*9 artikla***Sidosryhmien osallistuminen**

Viraston on järjestettävä, tiiviissä yhteistyössä Sähkö-ENTSON kanssa, tasehallintamarkkinoita ja muita tämän asetuksen täytäntöönpanoon liittyviä kysymyksiä koskeva sidosryhmien osallistuminen. Tähän on sisällyttävä säännöllisten kokousten järjestäminen sidosryhmien kanssa tasehallintamarkkinoiden yhdistämiseen liittyvien ongelmien määrittämiseksi ja parannusten ehdottamiseksi.

*10 artikla***Julkinen kuuleminen**

1. Ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä tai niiden muutoksia koskevien ehdotusten toimittamisesta tämän asetuksen mukaisesti vastaavien siirtoverkonhaltijoiden on kuultava sidosryhmiä, kunkin jäsenvaltion asianomaiset viranomaiset mukaan luettuina, ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevista ehdotusluonnoksista ja muista täytäntöönpanotoimenpiteistä vähintään yhden kuukauden ajan.
2. Kuulemisen on kestettävä vähintään yhden kuukauden, lukuun ottamatta 5 artiklan 2 kohdan a, b, c, d, e, f, g, h ja j alakohdan mukaisia ehdotusluonnoksia, joita kestävän kuulemisen on kestettävä vähintään kaksi kuukautta.
3. Ainakin 5 artiklan 2 kohdan a, b, c, d, e, f, g, h ja j alakohdan mukaisista ehdotuksista on järjestettävä julkinen kuuleminen Euroopan tasolla.
4. Ainakin 5 artiklan 3 kohdan a, b, c, d, e, f, g, h, i, n ja o alakohdan mukaisista ehdotuksista on järjestettävä julkinen kuuleminen kyseessä olevan alueen tasolla.
5. Ainakin 5 artiklan 4 kohdan a, b, c, d, e, f, g ja i alakohdan mukaisista ehdotuksista on järjestettävä julkinen kuuleminen kussakin asianomaisessa jäsenvaltiossa.
6. Ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevan ehdotuksen laatimisesta vastaavien siirtoverkonhaltijoiden on otettava 2–5 kohdan mukaisesti järjestetyissä kuulemisissa ilmaistut sidosryhmien näkemykset asianmukaisesti huomioon ennen asiakirjan antamista sääntelyviranomaisen hyväksyttäväksi. Kaikissa tapauksissa ehdotuksen esittämisen yhteydessä on annettava vankat perustelut sille, kuinka kuulemisessa esitetyt näkökannat on otettu huomioon tai jätetty huomioimatta, ja ne on julkaistava viipymättä ennen ehtoja ja edellytyksiä tai menetelmiä koskevan ehdotuksen julkaisemista tai yhtä aikaa sen julkaisemisen kanssa.

*11 artikla***Salassapitovelvollisuudet**

1. Tämän asetuksen nojalla saatuja, vaihdettuja tai toimitettuja luottamuksellisia tietoja koskee 2, 3 ja 4 kohdassa säädetty salassapitovelvollisuus.

2. Salassapitovelvollisuus koskee kaikkia tämän asetuksen säännösten soveltamisalaan kuuluvia henkilöitä.
3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden tai sääntelyviranomaisten tehtäviensä yhteydessä saamaa luottamuksellista tietoa ei saa paljastaa muulle henkilölle tai viranomaiselle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kansallisen oikeuden, tämän asetuksen muiden säännösten tai muun asiaan liittyvän unionin lainsäädännön soveltamista niiden soveltamisalaan kuuluviin tapauksiin.
4. Tämän asetuksen nojalla luottamuksellisia tietoja saavilla sääntelyviranomaisilla, elimillä ja henkilöillä on oikeus käyttää saamiaan tietoja ainoastaan tämän asetuksen mukaisten tehtäviensä suorittamiseen, paitsi jos tietojen ensisijainen omistaja on antanut kirjallisen suostumuksen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kansallisen tai unionin lainsäädännön soveltamista sen soveltamisalaan kuuluviin tapauksiin.

12 artikla

Tietojen julkaiseminen

1. Kaikkien 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tahojen on annettava siirtoverkonhaltijoille kaikki asiaankuuluvat tiedot, joita ne tarvitsevat 3–5 kohdassa säädettyjen velvollisuuksiensa täyttämiseksi.
2. Kaikkien 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tahojen on varmistettava, että 3–5 kohdassa luetellut tiedot julkaistaan sellaiseen aikaan ja sellaisessa muodossa, ettei se muodosta mahdollista tai tosiasiallista kilpailuetua tai -haittaa millekään henkilölle tai yritykselle.
3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on julkaistava seuraavat tiedot heti kun ne ovat saatavilla:
  - a) tiedot suunnittelualueensa tai -alueidensa kulloisestakin järjestelmän tasapainosta mahdollisimman pian, mutta viimeistään 30 minuuttia käyttötunnin jälkeen;
  - b) tiedot suunnittelualueensa tai -alueidensa kaikista tasesähkötarjouksista, tarvittaessa anonymisoituina, viimeistään 30 minuutin kuluttua kyseessä olevan markkina-aikayksikön päättymisestä. Tietoihin on sisällyttävä
    - i) tuotetyyppi;
    - ii) voimassaoloaika;
    - iii) tarjotut määrät;
    - iv) tarjotut hinnat;
    - v) tieto siitä, onko ilmoitettu, ettei tarjous ole käytettävissä;
  - c) tieto siitä, onko tasesähkötarjous muunnettu erityistuotteesta tai yhdistetystä suunnitteluprosessista, viimeistään 30 minuutin kuluttua kyseessä olevan markkina-aikayksikön päättymisestä;
  - d) tieto siitä, kuinka erityistuotteiden tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tasesähkötarjoukset on muunnettu standardituotteiden tasesähkötarjouksiksi, viimeistään 30 minuutin kuluttua kyseessä olevan markkina-aikayksikön päättymisestä;
  - e) kootut tiedot tasesähkötarjouksista viimeistään 30 minuutin kuluttua kyseessä olevan markkina-aikayksikön päättymisestä; tietoihin on sisällyttävä
    - i) tarjottujen tasesähkötarjosten kokonaismäärä;
    - ii) tarjottujen tasesähkötarjosten kokonaismäärä reservityypeittäin jaoteltuna;
    - iii) tarjottujen ja aktivoitujen tasesähkötarjosten kokonaismäärä standardi- ja erityistuotteisiin jaoteltuna;
    - iv) ei käytettävissä olevien tarjosten määrä reservityypeittäin jaoteltuna;
  - f) tiedot hankitun tasehallintakapasiteetin tarjotuista määristä ja tarjotuista hinnoista, tarvittaessa anonymisoituina, viimeistään yhden tunnin kuluttua siitä, kun hankinnan tulokset on ilmoitettu tarjoajille;
  - g) 18 artiklassa tarkoitettujen tasehallintaan liittyvät alustavat ehdot ja edellytykset viimeistään kuukautta ennen niiden soveltamista ja ehtojen ja edellytysten muutokset välittömästi sen jälkeen kun direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukainen asianomainen sääntelyviranomainen on hyväksynyt ne;

- h) seuraavat tiedot 38 artiklan mukaisesta alueiden välisen kapasiteetin jakamisesta tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten viimeistään 24 tunnin kuluttua jakamisesta ja viimeistään kuusi tuntia ennen alueiden välisen jaetun kapasiteetin käyttöä:
- i) päivämäärä ja kellonaika, jolloin jakamispäätös on tehty;
  - ii) jakokausi;
  - iii) jaetut määrät;
  - iv) 39 artiklan mukaiset jakamisprosessin pohjana käytetyt markkina-arvot;
- i) seuraavat tiedot 38 artiklan mukaisesti tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaetun alueiden välisen kapasiteetin käytöstä viimeistään yhden viikon kuluttua alueiden välisen jaetun kapasiteetin käytöstä:
- i) alueiden välisen jaetun ja käytetyn kapasiteetin määrä markkina-aikayksiköittäin;
  - ii) seuraaville aikaväleille vapautetun alueiden välisen kapasiteetin määrä markkina-aikayksiköittäin;
  - iii) jakamisprosessista aiheutuneet arvioidut kustannukset ja hyödyt;
- j) 40, 41 ja 42 artiklassa tarkoitettut hyväksytyt menetelmät viimeistään kuukautta ennen niiden soveltamista;
- k) kuvaus 58 artiklassa tarkoitettua mahdollisesti laadittua algoritmia koskevista vaatimuksista ja algoritmin muutoksista viimeistään kuukautta ennen niiden soveltamista;
- l) 59 artiklassa tarkoitettu yhteinen vuosikertomus.

4. Siirtoverkonhaltija voi pidättäytyä julkaisemasta tasesähkö- tai tasehallintakapasiteettitarjousten tarjoushintoja ja määriä koskevat tiedot saatuaan siihen hyväksynnän 18 artiklan mukaisesti, jos se on perusteltua markkinoiden väärinkäyttöön liittyvien epäilyjen vuoksi ja jos se ei haittaa sähkömarkkinoiden tehokasta toimintaa. Siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava tällaisesta tietojen julkaisematta jättämisestä direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaiselle asianomaiselle sääntelyviranomaiselle vähintään kerran vuodessa.

5. Kunkin siirtoverkonhaltijan on viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta julkaistava 3 kohdassa tarkoitettut tiedot yhteisesti sovitussa yhdenmukaisessa muodossa ainakin komission asetuksen (EU) N:o 543/2013 3 artiklan mukaisesti perustetussa keskitetyssä tiedotusjärjestelmässä. Sähkö-ENTSO:n on viimeistään neljän kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta saatettava ajan tasalle komission asetuksen (EU) N:o 543/2013 5 artiklassa tarkoitettu menettelykäsikirja ja toimitettava se virastolle sen lausuntoa varten, joka viraston on annettava kahden kuukauden kuluessa.

13 artikla

Tehtävien siirtäminen ja antaminen

1. Siirtoverkonhaltija voi siirtää minkä tahansa sille tämän asetuksen nojalla uskotun tehtävän joko kokonaan tai osittain yhdelle tai useammalle kolmannelle osapuolelle sillä edellytyksellä, että kyseinen kolmas osapuoli pystyy toteuttamaan tehtävän vähintään yhtä tehokkaasti kuin tehtävän siirtävä siirtoverkonhaltija. Tehtävän siirtävällä siirtoverkonhaltijalla on edelleen vastuu tämän asetuksen mukaisten velvoitteiden noudattamisen varmistamisesta, mukaan lukien sen varmistaminen, että direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisilla asianomaisilla sääntelyviranomaisilla on mahdollisuus saada seurannassa tarvittavat tiedot.

2. Ennen tehtävien siirtämistä asianomaisen kolmannen osapuolen on osoitettava tehtävän siirtävälle siirtoverkonhaltijalle kykynsä täyttää sille siirrettävät tehtävät.

3. Kun jokin tässä asetuksessa määritelty tehtävä siirretään kokonaan tai osittain kolmannelle osapuolelle, tehtävän siirtävän siirtoverkonhaltijan on varmistettava, että ennen tehtävän siirtoa on tehty asianmukaiset salassapitosopimukset tehtävän siirtävän siirtoverkonhaltijan salassapitovelvollisuuksien mukaisesti. Kun siirtoverkonhaltija on siirtänyt jonkin tehtävän kokonaan tai osittain kolmannelle osapuolelle, tehtävän siirtäneen siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava asiasta asianomaiselle sääntelyviranomaiselle ja julkaistava päätös verkkosivuillaan.

4. Jäsenvaltio tai tarvittaessa asianomainen sääntelyviranomainen voi antaa tämän asetuksen nojalla siirtoverkonhaltijoille uskottuja tehtäviä tai velvollisuuksia yhdelle tai useammalle kolmannelle osapuolelle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta siirtoverkonhaltijoille direktiivin 2009/72/EY mukaisesti uskottuja tehtäviä. Asianomainen jäsenvaltio tai tarvittaessa asianomainen sääntelyviranomainen voi antaa kolmansille osapuolille ainoastaan sellaisia siirtoverkonhaltijoiden tehtäviä ja velvollisuuksia, jotka eivät edellytä suoraa yhteistyötä, yhteistä päätöksentekoa tai sopimussuhteiden luomista toisten jäsenvaltioiden siirtoverkonhaltijoiden kanssa. Ennen tehtävien antamista asianomaisen kolmannen osapuolen on osoitettava jäsenvaltiolle tai tarvittaessa asianomaiselle sääntelyviranomaiselle kykynsä täyttää sille annettava tehtävä.

5. Jos jäsenvaltio tai sääntelyviranomainen antaa tehtäviä ja velvollisuuksia kolmannelle osapuolelle, tässä asetuksessa olevat viittaukset siirtoverkonhaltijaan on katsottava viittauksiksi osapuoleen, jolle tehtäviä ja velvollisuuksia on annettu. Asianomaisen sääntelyviranomaisen on varmistettava kolmannen osapuolen viranomaisvalvonta niiden tehtävien ja velvollisuuksien osalta, jotka osapuolelle on annettu.

II OSASTO

SÄHKÖN TASEHALLINTAMARKKINAT

1 LUKU

Tehtävät ja vastuut

14 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden tehtävä

1. Kukin siirtoverkonhaltija vastaa tasepalvelujen hankinnasta tasepalvelun tarjoajilta käyttövarmuuden takaamiseksi.
2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on sovellettava ajojärjestyksen itsemäärittelymallia tuotantosuunnitelmien ja kulutussuunnitelmien määrittämiseen. Siirtoverkonhaltijoiden, jotka soveltavat keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallia tämän asetuksen voimaantuloajankohtana, on ilmoitettava asiasta direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaiselle asianomaiselle sääntelyviranomaiselle voidakseen jatkaa keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallin soveltamista tuotantosuunnitelmien ja kulutussuunnitelmien määrittämiseen. Asianomaisen sääntelyviranomaisen on varmennettava, ovatko siirtoverkonhaltijan tehtävät ja vastuut 2 artiklan 18 alakohdassa annetun määritelmän mukaiset.

15 artikla

Yhteistyö jakeluverkonhaltijoiden kanssa

1. Jakeluverkonhaltijoiden, siirtoverkonhaltijoiden, tasepalvelun tarjoajien ja tasevastaavien on tehtävä yhteistyötä tehokkaan ja toimivan tasehallinnan varmistamiseksi.
2. Kunkin jakeluverkonhaltijan on annettava liittäville siirtoverkonhaltijalle hyvissä ajoin kaikki tiedot, joita tarvitaan taseselvityksen suorittamiseksi 18 artiklassa vahvistettujen tasehallintaan liittyvien ehtojen ja edellytysten mukaisesti.
3. Kukin siirtoverkonhaltija voi yhdessä siirtoverkonhaltijan vastuualueella toimivien reservejä liittävien jakeluverkonhaltijoiden kanssa laatia menetelmän niiden kustannusten jakamiseksi, jotka aiheutuvat jakeluverkonhaltijoiden komission asetuksen (EU) 2017/1485 182 artiklan 4 ja 5 kohdan mukaisesti toteuttamista toimista. Menetelmässä on huolehdittava kustannusten tasapuolisesta jakamisesta ottaen huomioon asianosaisten osapuolten vastuut.
4. Jakeluverkonhaltijoiden on ilmoitettava liittäville siirtoverkonhaltijalle kaikista komission asetuksen (EU) 2017/1485 182 artiklan 4 ja 5 kohdan mukaisesti määritellyistä rajoituksista, jotka voisivat vaikuttaa tässä asetuksessa vahvistettuihin vaatimuksiin.

16 artikla

Tasepalvelun tarjoajien tehtävä

1. Tasepalvelun tarjoaja on kelpuutettava tarjoamaan tasesähkö- tai tasehallintakapasiteettitarjouksia, jotka aktivoi tai hankkii liittävä siirtoverkonhaltija tai siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisessä mallissa, sopimuksen tehnyt siirtoverkonhaltija. Liittävän siirtoverkonhaltijan toteuttaman ja asetuksen (EU) 2017/1485 159 ja 162 artiklan mukaisesti järjestetyn esivalinnan läpäisemistä on pidettävä ennakoedellytyksenä sen prosessin läpäisemiselle, joka koskee kelpuuttamista tämän asetuksen mukaisesti tasepalvelun tarjoajaksi.
2. Kunkin tasepalvelun tarjoajan on esitettävä liittäville siirtoverkonhaltijalle tasehallintakapasiteettitarjouksensa, jotka vaikuttavat yhteen tai useampaan tasevastaavaan.
3. Kunkin tasehallintakapasiteetin hankintaprosessiin osallistuvan tasepalvelun tarjoajan on esitettävä tasehallintakapasiteettitarjouksensa ennen hankintaprosessin sulkeutumisaikajankohtaa ja sillä on oikeus päivittää tarjouksiaan ennen mainittua ajankohtaa.
4. Kunkin tasepalvelun tarjoajan, jolla on tasehallintakapasiteettia koskeva sopimus, on esitettävä liittäville siirtoverkonhaltijalleen tasesähkötarjoukset tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjoukset, jotka vastaavat tasehallintakapasiteettia koskevassa sopimuksessa vahvistettuja määriä, tuotteita ja muita vaatimuksia.
5. Millä tahansa tasepalvelun tarjoajalla on oikeus toimittaa liittäville siirtoverkonhaltijalleen standardi- tai erityistuotteiden tasesähkötarjoukset tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjoukset, joiden osalta se on läpäissyt asetuksen (EU) 2017/1485 159 ja 162 artiklan mukaisen esivalintaprosessin.

6. Tämän artiklan 4 kohdan mukaisten standardi- ja erityistuotteita koskevien tasesähkötarjousten tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten hintaa ei saa määrittellä etukäteen tasehallintakapasiteettia koskevassa sopimuksessa. Siirtoverkonhaltija voi ehdottaa poikkeusta tästä säännöstä 18 artiklan mukaisesti laadittavassa ehdotuksessa tasehallintaan liittyvistä ehdoista ja edellytyksistä. Tällaista poikkeusta sovelletaan ainoastaan erityistuotteisiin 26 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti, ja siihen on liitettävä perustelut, joissa osoitetaan suurempi taloudellinen tehokkuus.

7. Tämän artiklan 4 kohdan mukaisesti esitettyjen tasesähkötarjousten tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten ja 5 kohdan mukaisesti esitettyjen tasesähkötarjousten tai yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten välillä ei saa esiintyä syrjintää.

8. Reservejä tarjoavan yksikön, reservejä tarjoavan ryhmän, kulutuslaitoksen tai kolmannen osapuolen ja niihin 18 artiklan 4 kohdan d alakohdan mukaisesti liittyvien tasevastaavien on kuuluttava samaan suunnittelualueeseen kunkin tasesähkö- tai tasehallintakapasiteettituotteen osalta.

17 artikla

Tasevastaavien tehtävä

1. Kunkin tasevastaavan on reaaliajassa pyrittävä pysymään tasapainossa tai auttamaan sähköjärjestelmän tasapainotamisessa. Tätä velvollisuutta koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset on määriteltävä 18 artiklan mukaisesti laadittavassa ehdotuksessa tasehallintaan liittyvistä ehdoista ja edellytyksistä.

2. Kunkin tasevastaavan on oltava taloudellisessa vastuussa liittävän siirtoverkonhaltijan kanssa selvittävistä tasepoikkeamista.

3. Kukin tasevastaava voi ennen päivänsäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisaikakohtaa muuttaa suunnitelmia, jotka tarvitaan sen tasetilanteen laskemiseksi 54 artiklan mukaisesti. Siirtoverkonhaltijat, jotka soveltavat keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallia, voivat vahvistaa erityisehtoja ja -sääntöjä tasevastaavien suunnitelmien muuttamiselle 18 artiklan mukaisissa tasehallintaan liittyvissä ehdoissa ja edellytyksissä.

4. Kukin tasevastaava voi päivänsäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisaikakohtaan jälkeen muuttaa 18 artiklan mukaisissa tasehallintaan liittyvissä ehdoissa ja edellytyksissä vahvistettujen sääntöjen mukaisesti sisäisiä kaupankäyntisuunnitelmia, jotka tarvitaan sen tasetilanteen laskemiseksi 54 artiklan mukaisesti.

18 artikla

Tasehallintaan liittyvät ehdot ja edellytykset

1. Kyseessä olevan jäsenvaltion siirtoverkonhaltijoiden on laadittava viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta jäsenvaltion kaikkien suunnittelualueiden osalta ehdotus

a) tasepalvelun tarjoajia koskevista ehdoista ja edellytyksistä;

b) tasevastaavia koskevista ehdoista ja edellytyksistä.

Jos taajuudensääntöalue koostuu kahdesta tai useammasta siirtoverkonhaltijasta, kyseisen taajuudensääntöalueen kaikki siirtoverkonhaltijat voivat laatia yhteisen ehdotuksen saatuaan tälle asianomaisten sääntelyviranomaisten hyväksynnän.

2. Tämän artiklan 1 kohdan mukaisiin ehtoihin ja edellytyksiin on sisällyttävä myös komission asetuksen (EU) 2017/2196 36 artiklan mukaiset markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevat säännöt sekä komission asetuksen (EU) 2017/2196 39 artiklan mukaiset selvitystä koskevat säännöt tapauksessa, jossa markkinatoiminnot on keskeytetty, kunhan ne on hyväksytty komission asetuksen (EU) 2017/2196 4 artiklan mukaisesti.

3. Laatiessaan ehdotuksia tasepalvelun tarjoajia ja tasevastaavia koskevista ehdoista ja edellytyksistä kunkin siirtoverkonhaltijan on

a) koordinoitava toimintaansa sellaisten siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden kanssa, joihin kyseiset ehdot ja edellytykset voivat vaikuttaa;

b) noudatettava 19, 20, 21 ja 22 artiklan mukaisia puitteita, jotka koskevat tasesähkön vaihdon ja epätasapainon netotusprosessin eurooppalaisten kauppapaikkojen perustamista;

c) otettava muut jakeluverkonhaltijat ja muut sidosryhmät mukaan ehdotuksen laatimiseen ja otettava huomioon niiden näkökannat, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklan mukaista julkista kuulemistä.

4. Tasepalvelujen tarjoajia koskevissa ehdoissa ja edellytyksissä on
  - a) määriteltävä kohtuulliset ja perustellut vaatimukset tasepalvelujen tarjonnalle;
  - b) sallittava suunnittelualan kulutuslaitosten, energianvarastointilaitosten ja voimalaitosten yhdistäminen tasepalvelujen tarjoamista varten 5 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja ehtoja noudattaen;
  - c) sallittava se, että kulutuslaitosten omistajista, kolmansista osapuolista, perinteisiä ja uusiutuvia energialähteitä käyttävien voimalaitosten omistajista ja energianvarastointiyksiköiden omistajista tulee tasepalvelun tarjoajia;
  - d) vaadittava, että tasepalvelun tarjoajan jokainen tasesähkötarjous osoitetaan yhdelle tai useammalle tasevastaavalle 49 artiklan mukaisen tasepoikkeamakorjauksen laskennan mahdollistamiseksi.
5. Tasepalvelun tarjoajia koskeviin ehtoihin ja edellytyksiin on sisällyttävä
  - a) 16 artiklan mukaiset säännöt prosessille, joka koskee hyväksymistä tasepalvelun tarjoajaksi;
  - b) 32, 33 ja 34 artiklan mukaiset tasehallintakapasiteetin hankintaa ja siirtoa koskevat säännöt, vaatimukset ja aikataulut;
  - c) säännöt ja edellytykset, jotka koskevat suunnittelualan kulutuslaitosten, energianvarastointilaitosten ja voimalaitosten yhdistämistä tasepalvelujen tarjoajaksi;
  - d) niitä tietoja koskevat vaatimukset, jotka on annettava liittäville siirtoverkonhaltijalle ja tarvittaessa reservejä liittäville jakeluverkonhaltijalle esivalintaprosessin ja tasehallintamarkkinoiden toiminnan aikana;
  - e) säännöt ja edellytykset, jotka koskevat tasepalvelun tarjoajan jokaisen tasesähkötarjouksen osoittamista yhdelle tai useammalle tasevastaavalle 4 kohdan d alakohdan mukaisesti;
  - f) niitä tietoja koskevat vaatimukset, jotka on annettava liittäville siirtoverkonhaltijalle ja tarvittaessa reservejä liittäville jakeluverkonhaltijalle tasepalvelujen tarjonnan arvioimiseksi asetuksen (EU) 2017/1485 154 artiklan 1 kohdan, 154 artiklan 8 kohdan, 158 artiklan 1 kohdan e alakohdan, 158 artiklan 4 kohdan b alakohdan, 161 artiklan 1 kohdan f alakohdan ja 161 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisesti;
  - g) paikanmääritys kullekin standardituotteelle ja erityistuotteelle ottaen huomioon 5 kohdan c alakohta;
  - h) säännöt sen tasesähkön määrän määrittämiseksi, joka on selvitettävä tasepalvelun tarjoajan kanssa 45 artiklan mukaisesti;
  - i) V osaston 2 ja 5 luvun mukaisesti määritellyt tasepalvelun tarjoajien selvitystä koskevat säännöt;
  - j) enimmäisaika, jonka kuluessa tasesähkön selvitys tasepalvelun tarjoajan kanssa on saatettava loppuun 45 artiklan mukaisesti kussakin taseselvitysajaksossa;
  - k) seuraukset siinä tapauksessa, ettei tasepalvelun tarjoajaan sovellettavia ehtoja ja edellytyksiä noudateta.
6. Tasevastaavia koskeviin ehtoihin ja edellytyksiin on sisällyttävä
  - a) tasevastuun määrittely kullekin liittäville siten, että vältetään aukot tai päällekkäisyydet kyseiseen liitäntään palveluja tarjoavien eri markkinaosapuolten tasevastuussa;
  - b) tasevastaavaksi tulemistä koskevat vaatimukset;
  - c) vaatimus, jonka mukaan kaikkien tasevastaavien on oltava taloudellisessa vastuussa tasepoikkeamistaan ja tasepoikkeamat on selvitettävä liittävän siirtoverkonhaltijan kanssa;
  - d) niitä tietoja koskevat vaatimukset, jotka on annettava liittäville siirtoverkonhaltijalle tasepoikkeamien laskentaa varten;
  - e) säännöt, joiden mukaisesti tasevastaavat voivat muuttaa suunnitelmiaan ennen päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisaikakohtaa ja sen jälkeen 17 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti;

- f) V osaston 4 luvun mukaisesti määritellyt tasevastaavien selvitystä koskevat säännöt;
- g) 54 artiklan 2 kohdan mukainen tasepoikkeama-alueen rajausta ja tasepoikkeamamahinta-alue;
- h) enimmäisaika, jonka kuluessa tasepoikkeamien selvitys tasevastaavien kanssa on saatettava loppuun 54 artiklan mukaisesti kussakin taseselvitysjaksossa;
- i) seuraukset siinä tapauksessa, ettei tasevastaaviin sovellettavia ehtoja ja edellytyksiä noudateta;
- j) velvollisuus, jonka mukaan tasevastaavien on ilmoitettava kaikki tilanteen muutokset liittäville siirtoverkonhaltijalle;
- k) 52, 53, 54 ja 55 artiklan mukaiset selvityssäännöt;
- l) jos sellaisia on laadittu, säännöt tasepoikkeamien jättämisestä taseselvityksen ulkopuolelle, kun ne liittyvät asetuksen (EU) 2017/1485 137 artiklan 4 kohdan mukaiseen muutosnopeusrajoitusten käyttöönottoon determinististen taajuuspoikkeamien pienentämiseksi.
7. Kukin liittävä siirtoverkonhaltija voi sisällyttää tasepalvelun tarjoajiin sovellettavia ehtoja ja edellytyksiä tai tasevastaaviin sovellettavia ehtoja ja edellytyksiä koskevaan ehdotukseen seuraavat osatekijät:
- a) vaatimus, jonka mukaan tasepalvelun tarjoajien on annettava tiedot tasepalvelun tarjoajien käyttämättömistä tuotantokapasiteeteista ja muista tasehallintaresursseista vuorokausimarkkinoiden sulkeutumisajankohdan jälkeen ja päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen;
- b) perustelluissa tapauksissa vaatimus, jonka mukaan tasepalvelun tarjoajien on tarjottava käyttämätöntä tuotantokapasiteettia ja muita tasehallintaresursseja tasehallintamarkkinoilla tasesähkötarjouksilla tai yhdistetyn suunnittelu-prosessin tarjouksilla vuorokausimarkkinoiden sulkeutumisajankohdan jälkeen, sanotun kuitenkin rajoittamatta tasepalvelun tarjoajien mahdollisuutta muuttaa tasesähkötarjouksiaan ennen tasesähkökaupan sulkeutumisajankohtaa tai yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisajankohtaa päivänsisäisillä markkinoilla käytävän kaupan vuoksi;
- c) perustelluissa tapauksissa vaatimus, jonka mukaan tasepalvelun tarjoajien on tarjottava käyttämätöntä tuotantokapasiteettia ja muita tasehallintaresursseja tasehallintamarkkinoilla tasesähkötarjouksilla tai yhdistetyn suunnittelu-prosessin tarjouksilla päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen;
- d) erityisvaatimukset, jotka koskevat tasevastaavien vuorokausimarkkinoiden aikavälin jälkeen esittämää tilannetta sen varmistamiseksi, että niiden sisäisten ja ulkoisten kaupankäyntisuunnitelmien summa on yhtä suuri kuin fyysisten tuotantosuunnitelmien ja kulutussuunnitelmien summa, ottaen tarvittaessa huomioon sähköhäviöiden korvaaminen;
- e) poikkeus velvollisuudesta julkaista tasesähkö- tai tasehallintakapasiteettitarjousten tarjoushintoja koskevat tiedot markkinoiden väärinkäyttöön liittyvien epäilyjen vuoksi 12 artiklan 4 kohdan mukaisesti;
- f) 26 artiklan 3 kohdan b alakohdassa määriteltyjä erityistuotteita koskeva poikkeus 16 artiklan 6 kohdan mukaisesta säännöstä tasesähkötarjousten hinnan määrittelemiseksi etukäteen tasehallintakapasiteettia koskevassa sopimuksessa;
- g) 52 artiklan 2 kohdan d alakohdan i alakohdan mukaisesti vahvistettuihin ehtoihin perustuva hakemus kaksoishinnoittelun käytöstä kaikille tasepoikkeamille ja 52 artiklan 2 kohdan d alakohdan ii alakohdan mukainen kaksoishinnoittelun soveltamismenetelmä.
8. Siirtoverkonhaltijoiden, jotka soveltavat keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallia, on lisäksi sisällytettävä tasehallintaan liittyviin ehtoihin ja edellytyksiin seuraavat osatekijät:
- a) 24 artiklan 5 kohdan mukainen yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisajankohta;
- b) säännöt yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten päivittämisestä kunkin yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisajankohdan jälkeen 24 artiklan 6 kohdan mukaisesti;
- c) säännöt yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten käyttämisestä ennen tasesähkökaupan sulkeutumisajankohtaa 24 artiklan 7 kohdan mukaisesti;
- d) säännöt yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten muuntamisesta 27 artiklan mukaisesti.
9. Kunkin siirtoverkonhaltijan on seurattava, että kaikki osapuolet täyttävät tasehallintaan liittyvissä ehdoissa ja edellytyksissä vahvistetut vaatimukset siirtoverkonhaltijan suunnittelualueella tai suunnittelualueilla.

2 LUKU

Tasesähkön vaihdon eurooppalaiset kauppapaikat

19 artikla

Korvaavien reservien tasesähkön vaihdon eurooppalainen kauppapaikka

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden, jotka toteuttavat asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista reservien korvausprosessia, on viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus korvaavien reservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteista.
2. Korvaavien reservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan, jonka toiminnasta vastaavat siirtoverkonhaltijat tai siirtoverkonhaltijoiden perustama elin, on perustuttava yhteisiin hallintoperiaatteisiin ja liiketoimintaprosesseihin ja siihen on sisällyttävä vähintään aktivoinnin optimointitoiminto ja siirtoverkonhaltijoiden välinen selvitystoiminto. Eurooppalaisessa kauppapaikassa on sovellettava monenkeskistä siirtoverkonhaltijoiden välistä mallia, jossa käytetään yhteisiä tarjousluetteloja kaikkien korvaavien reservien standardituotteiden kaikilla tasesähkötarjouksilla käytävissä kaupassa, lukuun ottamatta 29 artiklan 14 kohdan mukaisia ei käytettävissä olevia tarjouksia.
3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuun ehdotukseen on sisällyttävä vähintään
  - a) eurooppalaisen kauppapaikan korkea tason rakenne;
  - b) eurooppalaisen kauppapaikan toteuttamissuunnitelma ja -aikataulu;
  - c) eurooppalaisen kauppapaikan toiminnassa tarvittavien toimintojen määrittely;
  - d) ehdotetut säännöt, jotka koskevat eurooppalaisen kauppapaikan hallintoa ja toimintaa ja perustuvat syrjimättömyyden periaatteeseen ja joilla varmistetaan, että kaikkia jäseninä olevia siirtoverkonhaltijoita kohdellaan tasapuolisesti eikä yksikään siirtoverkonhaltija saa perusteetonta taloudellista hyötyä osallistumisesta eurooppalaisen kauppapaikan toimintoihin;
  - e) ehdotus sen elimen tai niiden elinten nimittämisestä, jotka toteuttavat ehdotuksessa määritellyt toiminnot. Jos siirtoverkonhaltijat ehdottavat useamman kuin yhden elimen nimittämistä, ehdotuksessa on osoitettava ja varmistettava
    - i) toimintojen yhdenmukainen jakaminen eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille. Ehdotuksessa on otettava täysin huomioon tarve koordinoida eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille jaettuja toimintoja;
    - ii) että eurooppalaisen kauppapaikan ehdotettu järjestely ja toimintojen jakaminen varmistavat eurooppalaisen kauppapaikan tehokkaan hallinnon, toiminnan ja viranomaisvalvonnan ja tukevat tämän asetuksen tavoitteita;
    - iii) toimiva koordinointi- ja päätöksentekoprosessi eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaavien elinten välisten erimielisyyksien ratkaisemiseksi;
  - f) puitteet 18 artiklan mukaisesti laadittujen tasehallintaan liittyvien ehtojen ja edellytysten yhdenmukaistamiselle;
  - g) 23 artiklan mukaista yhteisten kustannusten jakamista koskevat yksityiskohtaiset periaatteet, mukaan lukien yhteisten kustannusten yksityiskohtainen luokittelu;
  - h) 24 artiklan mukainen tasesähkökaupan sulkeutumisajankohta kaikille korvaavien reservien standardituotteille;
  - i) 25 artiklan mukainen korvaavien reservien tasesähkön standardituotteiden määrittely;
  - j) 29 artiklan 13 kohdan mukainen siirtoverkonhaltijan tekemien energiatarjousten sulkeutumisajankohta;
  - k) 31 artiklan mukaisessa yhteisessä aktivoinnin optimointitoiminnossa laadittavat yhteiset tarjousluettelot;
  - l) kuvaus 58 artiklan mukaisesta algoritmista, jota käytetään aktivoinnin optimointitoiminnossa kaikkia korvaavien reservien standardituotteita koskevissa tasesähkötarjouksissa.
4. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden, jotka toteuttavat asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista reservien korvausprosessia, on viimeistään kuuden kuukauden kuluttua korvaavien reservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä nimitettävä ehdotettu elin tai ehdotetut elimet, joiden vastuulle eurooppalaisen kauppapaikan toiminta annetaan 3 kohdan e alakohdan mukaisesti.

5. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden, jotka toteuttavat asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista reservien korvausprosessia ja joilla on vähintään yksi yhteenliitetty reservien korvausprosessia toteuttava viereinen siirtoverkonhaltija, on viimeistään yhden vuoden kuluttua korvaavien reservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä toteutettava ja otettava käyttöön korvaavien reservien tasesähkön vaihdon eurooppalainen kauppapaikka. Niiden on käytettävä eurooppalaista kauppapaikkaa

- a) kaikkia korvaavien reservien standardituotteita koskevien tasesähkötarjousten esittämiseen;
- b) kaikkia korvaavien reservien standardituotteita koskevilla tasesähkötarjouksilla käytävään kauppaan, lukuun ottamatta 29 artiklan 14 kohdan mukaisia ei käytettävissä olevia tarjouksia;
- c) pyrkiäkseen täyttämään kaikki korvaavien reservien tasesähköä koskevat tarpeensa.

20 artikla

Manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalainen kauppapaikka

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään yhden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteista.

2. Manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan, jonka toiminnasta vastaavat siirtoverkonhaltijat tai siirtoverkonhaltijoiden perustama elin, on perustettava yhteisiin hallintoperiaatteisiin ja liiketoimintaprosesseihin ja siihen on sisällyttävä vähintään aktivoinnin optimointitoiminto ja siirtoverkonhaltijoiden välinen selvitystoiminto. Eurooppalaisessa kauppapaikassa on sovellettava monenkeskistä siirtoverkonhaltijoiden välistä mallia, jossa käytetään yhteisiä tarjousluetteloja kaikkien manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteiden kaikilla tasesähkötarjouksilla käytävässä kaupassa, lukuun ottamatta 29 artiklan 14 kohdan mukaisia ei käytettävissä olevia tarjouksia.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuun ehdotukseen on sisällyttävä vähintään

- a) eurooppalaisen kauppapaikan korkea tason rakenne;
- b) eurooppalaisen kauppapaikan toteuttamissuunnitelma ja -aikataulu;
- c) eurooppalaisen kauppapaikan toiminnassa tarvittavien toimintojen määrittely;
- d) ehdotetut säännöt, jotka koskevat eurooppalaisen kauppapaikan hallintoa ja toimintaa ja perustuvat syrjimättömyyden periaatteeseen ja joilla varmistetaan, että kaikkia jäseninä olevia siirtoverkonhaltijoita kohdellaan tasapuolisesti eikä yksikään siirtoverkonhaltija saa perusteetonta taloudellista hyötyä osallistumisesta eurooppalaisen kauppapaikan toimintoihin;
- e) ehdotus sen elimen tai niiden elinten nimittämisestä, jotka toteuttavat ehdotuksessa määritellyt toiminnot. Jos siirtoverkonhaltijat ehdottavat useamman kuin yhden elimen nimittämistä, ehdotuksessa on osoitettava ja varmistettava
  - i) toimintojen yhdenmukainen jakaminen eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille. Ehdotuksessa on otettava täysin huomioon tarve koordinoida eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille jaettuja toimintoja;
  - ii) että eurooppalaisen kauppapaikan ehdotettu järjestely ja toimintojen jakaminen varmistavat eurooppalaisen kauppapaikan tehokkaan hallinnon, toiminnan ja viranomaisvalvonnan ja tukevat tämän asetuksen tavoitteita;
  - iii) toimiva koordinointi- ja päätöksentekoprosessi eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaavien elinten välisten erimielisyyksien ratkaisemiseksi;
- f) puitteet 18 artiklan mukaisesti laadittujen tasehallintaan liittyvien ehtojen ja edellytysten yhdenmukaistamiselle;
- g) 23 artiklan mukaista yhteisten kustannusten jakamista koskevat yksityiskohtaiset periaatteet, mukaan lukien yhteisten kustannusten yksityiskohtainen luokittelu;
- h) 24 artiklan mukainen tasesähkökaupan sulkeutumisajankohta kaikille manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteille;
- i) 25 artiklan mukainen manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön standardituotteiden määrittely;

- j) 29 artiklan 13 kohdan mukainen siirtoverkonhaltijan tekemien energiatarjousten sulkeutumisaikajankkohta;
- k) 31 artiklan mukaisessa yhteisessä aktivoinnin optimointitoiminnossa laadittavat yhteiset tarjousluettelot;
- l) kuvaus 58 artiklan mukaisesta algoritmista, jota käytetään aktivoinnin optimointitoiminnossa kaikkia manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteita koskevissa tasesähkötarjouksissa.
4. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään kuuden kuukauden kuluttua manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä nimitettävä ehdotettu elin tai ehdotetut elimet, joiden vastuulle eurooppalaisen kauppapaikan toiminta annetaan 3 kohdan e alakohdan mukaisesti.
5. Kaikki siirtoverkonhaltijat voivat 18 kuukauden kuluttua manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä laatia ehdotuksen 1 kohdan mukaisen manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan muuttamisesta. Ehdotettujen muutosten tueksi on esitettävä kaikkien siirtoverkonhaltijoiden 61 artiklan mukaisesti tekemä kustannus-hyötyanalyysi. Ehdotus on toimitettava komissiolle.
6. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään 30 kuukauden kuluttua manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä tai, jos kaikki siirtoverkonhaltijat esittävät eurooppalaisen kauppapaikan muuttamista koskevan ehdotuksen 5 kohdan mukaisesti, 12 kuukauden kuluttua eurooppalaisen kauppapaikan muuttamista koskevan ehdotuksen hyväksymisestä toteutettava ja otettava käyttöön manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalainen kauppapaikka, ja niiden on käytettävä eurooppalaista kauppapaikkaa
- a) kaikkia manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteita koskevien tasesähkötarjousten esittämiseen;
- b) kaikkia manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteita koskevilla tasesähkötarjouksilla käytävään kauppaan, lukuun ottamatta 29 artiklan 14 kohdan mukaisia ei käytettävissä olevia tarjouksia;
- c) pyrkiäkseen täyttämään kaikki manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähköä koskevat tarpeensa.

21 artikla

Automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalainen kauppapaikka

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään yhden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteista.
2. Automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan, jonka toiminnasta vastaavat siirtoverkonhaltijat tai siirtoverkonhaltijoiden perustama elin, on perustettava yhteisiin hallintoperiaatteisiin ja liiketoimintaprosesseihin ja siihen on sisällyttävä vähintään aktivoinnin optimointitoiminto ja siirtoverkonhaltijoiden välinen selvitystoiminto. Eurooppalaisessa kauppapaikassa on sovellettava monenkeskistä siirtoverkonhaltijoiden välistä mallia, jossa käytetään yhteisiä tarjousluetteloja kaikkien automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteiden kaikilla tasesähkötarjouksilla käytävässä kaupassa, lukuun ottamatta 29 artiklan 14 kohdan mukaisia ei käytettävissä olevia tarjouksia.
3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuun ehdotukseen on sisällyttävä vähintään
- a) eurooppalaisen kauppapaikan korkea tason rakenne;
- b) eurooppalaisen kauppapaikan toteuttamissuunnitelma ja -aikataulu;
- c) eurooppalaisen kauppapaikan toiminnassa tarvittavien toimintojen määrittely;
- d) ehdotetut säännöt, jotka koskevat eurooppalaisen kauppapaikan hallintoa ja toimintaa ja perustuvat syrjimättömyyden periaatteeseen ja joilla varmistetaan, että kaikkia jäseninä olevia siirtoverkonhaltijoita kohdellaan tasapuolisesti eikä yksikään siirtoverkonhaltija saa perusteetonta taloudellista hyötyä osallistumisesta eurooppalaisen kauppapaikan toimintoihin;

- e) ehdotus sen elimen tai niiden elinten nimittämisestä, jotka toteuttavat ehdotuksessa määritellyt toiminnot. Jos siirtoverkonhaltijat ehdottavat useamman kuin yhden elimen nimittämistä, ehdotuksessa on osoitettava ja varmistettava
- i) toimintojen yhdenmukainen jakaminen eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille. Ehdotuksessa on otettava täysin huomioon tarve koordinoida eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille jaettuja toimintoja;
  - ii) että eurooppalaisen kauppapaikan ehdotettu järjestely ja toimintojen jakaminen varmistavat eurooppalaisen kauppapaikan tehokkaan hallinnon, toiminnan ja viranomaisvalvonnan ja tukevat tämän asetuksen tavoitteita;
  - iii) toimiva koordinointi- ja päätöksentekoprosessi eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaavien elinten välisten erimielisyyksien ratkaisemiseksi;
- f) puitteet 18 artiklan mukaisesti laadittujen tasehallintaan liittyvien ehtojen ja edellytysten yhdenmukaistamiselle;
- g) 23 artiklan mukaista yhteisten kustannusten jakamista koskevat yksityiskohtaiset periaatteet, mukaan lukien yhteisten kustannusten yksityiskohtainen luokittelu;
- h) 24 artiklan mukainen tasesähkökaupan sulkeutumisajankohta kaikille automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteille;
- i) 25 artiklan mukainen automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön standardituotteiden määrittely;
- j) 29 artiklan 13 kohdan mukainen siirtoverkonhaltijan tekemien energiatarjousten sulkeutumisajankohta;
- k) 31 artiklan mukaisessa yhteisessä aktiivoinnin optimointitoiminnossa laadittavat yhteiset tarjousluettelot;
- l) kuvaus 58 artiklan mukaisesta algoritmista, jota käytetään aktiivoinnin optimointitoiminnossa kaikkia automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteita koskevissa tasesähkötarjouksissa.
4. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään kuuden kuukauden kuluttua automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä nimitettävä ehdotettu elin tai ehdotetut elimet, joiden vastuulle eurooppalaisen kauppapaikan toiminta annetaan 3 kohdan e alakohdan mukaisesti.
5. Kaikki siirtoverkonhaltijat voivat 18 kuukauden kuluttua automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä laatia ehdotuksen 1 kohdan mukaisen automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan ja 2 kohdassa esitettyjen periaatteiden muuttamisesta. Ehdotettujen muutosten tueksi on esitettävä kaikkien siirtoverkonhaltijoiden 61 artiklan mukaisesti tekemä kustannus-hyötyanalyysi. Ehdotus on toimitettava komissiolle.
6. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden, jotka toteuttavat asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista automaattista taajuuden palautusprosessia, on viimeistään 30 kuukauden kuluttua automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä tai, jos kaikki siirtoverkonhaltijat esittävät eurooppalaisen kauppapaikan muuttamista koskevan ehdotuksen 5 kohdan mukaisesti, 12 kuukauden kuluttua eurooppalaisen kauppapaikan muuttamista koskevan ehdotuksen hyväksymisestä toteutettava ja otettava käyttöön automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihdon eurooppalainen kauppapaikka, ja niiden on käytettävä eurooppalaista kauppapaikkaa
- a) kaikkia automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteita koskevien tasesähkötarjousten esittämiseen;
  - b) kaikkia automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien standardituotteita koskevilla tasesähkötarjouksilla käytävään kauppaan, lukuun ottamatta 29 artiklan 14 kohdan mukaisia ei käytettävissä olevia tarjouksia;
  - c) pyrkiäkseen täyttämään kaikki automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien tasesähköä koskevat tarpeensa.

22 artikla

Epätasapainon netotusprosessin eurooppalainen kauppapaikka

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus epätasapainon netotusprosessin eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteista.

2. Epätasapainon netotusprosessin eurooppalaisen kauppapaikan, jonka toiminnasta vastaavat siirtoverkonhaltijat tai siirtoverkonhaltijoiden perustama elin, on perustuttava yhteisiin hallintoperiaatteisiin ja liiketoimintaprosesseihin ja siihen on sisällyttävä vähintään epätasapainon netotusprosessitoiminto ja siirtoverkonhaltijoiden välinen selvitystoiminto. Eurooppalaisessa kauppapaikassa on sovellettava monenkeskistä siirtoverkonhaltijoiden välistä mallia epätasapainon netotusprosessin toteuttamiseksi.
3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuun ehdotukseen on sisällyttävä vähintään
- a) eurooppalaisen kauppapaikan korkea tason rakenne;
  - b) eurooppalaisen kauppapaikan toteuttamissuunnitelma ja -aikataulu;
  - c) eurooppalaisen kauppapaikan toiminnassa tarvittavien toimintojen määrittely;
  - d) ehdotetut säännöt, jotka koskevat eurooppalaisen kauppapaikan hallintoa ja toimintaa ja perustuvat syrjimättömyyden periaatteeseen ja joilla varmistetaan, että kaikkia jäseninä olevia siirtoverkonhaltijoita kohdellaan tasapuolisesti eikä yksikään siirtoverkonhaltija saa perusteetonta taloudellista hyötyä osallistumisesta eurooppalaisen kauppapaikan toimintoihin;
  - e) ehdotus sen elimen tai niiden elinten nimittämisestä, jotka toteuttavat ehdotuksessa määritellyt toiminnot. Jos siirtoverkonhaltijat ehdottavat useamman kuin yhden elimen nimittämistä, ehdotuksessa on osoitettava ja varmistettava
    - i) toimintojen yhdenmukainen jakaminen eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille. Ehdotuksessa on otettava täysin huomioon tarve koordinoita eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaaville elimille jaettuja toimintoja;
    - ii) että eurooppalaisen kauppapaikan ehdotettu järjestely ja toimintojen jakaminen varmistavat eurooppalaisen kauppapaikan tehokkaan hallinnon, toiminnan ja viranomaisvalvonnan ja tukevat tämän asetuksen tavoitteita;
    - iii) toimiva koordinointi- ja päätöksentekoprosessi eurooppalaisen kauppapaikan toiminnasta vastaavien elinten välisten erimielisyyksien ratkaisemiseksi;
  - f) puitteet 18 artiklan mukaisesti laadittujen tasehallintaan liittyvien ehtojen ja edellytysten yhdenmukaistamiselle;
  - g) 23 artiklan mukaista yhteisten kustannusten jakamista koskevat yksityiskohtaiset periaatteet, mukaan lukien yhteisten kustannusten yksityiskohtainen luokittelu;
  - h) kuvaus 58 artiklan mukaisesta algoritmista, jota käytetään epätasapainon netotusprosessitoiminnon toiminnassa.
4. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään kuuden kuukauden kuluttua epätasapainon netotusprosessin eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä nimittettävä ehdotettu elin tai ehdotetut elimet, joiden vastuulle eurooppalaisen kauppapaikan toiminta annetaan 3 kohdan e alakohdan mukaisesti.
5. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden, jotka toteuttavat asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista automaattista taajuuden palautusprosessia, on viimeistään yhden vuoden kuluttua epätasapainon netotusprosessin eurooppalaisen kauppapaikan täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymisestä toteutettava ja otettava käyttöön epätasapainon netotusprosessin eurooppalainen kauppapaikka. Niiden on käytettävä eurooppalaista kauppapaikkaa epätasapainon netotusprosessin toteuttamiseen ainakin Manner-Euroopan synkronialueella.

23 artikla

Kustannusten jakaminen eri jäsenvaltioiden siirtoverkonhaltijoiden kesken

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on annettava direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisille asianomaisille sääntelyviranomaisille vuosittain raportti, jossa esitetään yksityiskohtaisesti 19, 20, 21 ja 22 artiklan mukaisten eurooppalaisten kauppapaikkojen perustamisesta, muuttamisesta ja toiminnasta aiheutuneet kustannukset. Viraston on julkaistava raportti ottaen asianmukaisesti huomioon luottamukselliset liiketoimintaa koskevat tiedot.
2. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kustannukset on jaoteltava seuraavasti:
  - a) yhteiset kustannukset, jotka aiheutuvat kaikkien kyseessä olevaan kauppapaikkaan osallistuvien siirtoverkonhaltijoiden koordinoituista toimista;
  - b) alueelliset kustannukset, jotka aiheutuvat useiden muttei kaikkien kyseessä olevaan kauppapaikkaan osallistuvien siirtoverkonhaltijoiden toimista;
  - c) kansalliset kustannukset, jotka aiheutuvat kyseessä olevaan kauppapaikkaan osallistuvien kyseessä olevan jäsenvaltion siirtoverkonhaltijoiden toimista.

3. Edellä 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen yhteisten kustannusten on jaettava eurooppalaisiin kauppapaikkoihin jäsenvaltioissa ja kolmansissa maissa osallistuvien siirtoverkonhaltijoiden kesken. Kussakin jäsenvaltiossa ja, tapauksen mukaan, kolmannessa maassa toimivien siirtoverkonhaltijoiden maksuosuuden laskemiseksi yksi kahdeksasosa yhteisistä kustannuksista jaetaan tasan kunkin jäsenvaltion ja kolmannen maan kesken, viisi kahdeksasosaa jaetaan kunkin jäsenvaltion ja kolmannen maan kesken suhteessa niiden kulutukseen ja kaksi kahdeksasosaa jaetaan tasan osallistuvien siirtoverkonhaltijoiden kesken 2 kohdan a alakohdan mukaisesti. Jäsenvaltion osuudesta kustannuksista vastaa kyseisen jäsenvaltion alueella toimiva siirtoverkonhaltija tai siirtoverkonhaltijat. Jos jäsenvaltion alueella toimii useita siirtoverkonhaltijoita, jäsenvaltion osuus kustannuksista jaetaan näiden siirtoverkonhaltijoiden kesken suhteessa siirtoverkonhaltijoiden vastuualueilla tapahtuvaan kulutukseen.
4. Yhteisiä kustannuksia koskevaa laskelmaa on tarkistettava säännöllisesti yhteisissä kustannuksissa tapahtuvien muutosten tai osallistuvissa siirtoverkonhaltijoissa tapahtuvien muutosten huomioon ottamiseksi.
5. Tietyllä alueella yhteistyötä tekevien siirtoverkonhaltijoiden on yhdessä sovittava ehdotuksesta 2 kohdan b alakohdan mukaisten alueellisten kustannusten jakamiseksi. Ehdotukselle on tämän jälkeen saatava alueen kunkin jäsenvaltion ja, tapauksen mukaan, kolmannen maan asianomaisten sääntelyviranomaisten erillinen hyväksyntä. Tietyllä alueella yhteistyötä tekevät siirtoverkonhaltijat voivat vaihtoehtoisesti käyttää 3 kohdassa esitettyjä kustannustenjakojärjestelyjä.
6. Kustannustenjaon periaatteita on sovellettava eurooppalaisten kauppapaikkojen perustamisesta, muuttamisesta ja toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin siitä alkaen, kun 19 artiklan 1 kohdan, 20 artiklan 1 kohdan, 21 artiklan 1 kohdan ja 22 artiklan 1 kohdan mukainen kyseessä olevia täytäntöönpanopuitteita koskeva ehdotus hyväksytään. Jos täytäntöönpanopuitteissa ehdotetaan, että olemassa olevat hankkeet kehitetään eurooppalaisiksi kauppapaikoiksi, kaikki olemassa oleviin hankkeisiin osallistuvat siirtoverkonhaltijat voivat ehdottaa, että osa ennen täytäntöönpanopuitteita koskevan ehdotuksen hyväksymistä aiheutuneista kustannuksista, jotka liittyvät suoraan kyseisen hankkeen kehittämiseen ja toteuttamiseen ja jotka on arvioitu kohtuullisiksi, tosiasiallisesti aiheutuneiksi ja oikeasuhteisiksi, katsotaan osaksi 2 kohdan a alakohdan mukaisia yhteisiä kustannuksia.

24 artikla

Tasesähkökaupan sulkeutumisaikajako

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on osana 19, 20, 21 ja 22 artiklan mukaisia ehdotuksia yhdenmukaistettava standardituotteiden tasesähkökaupan sulkeutumisaikajako unionin tasolla vähintään kunkin seuraavan prosessin osalta:
  - a) korvaavat reservit;
  - b) manuaalisesti aktivoitavat taajuuden palautusreservit;
  - c) automaattisesti aktivoitavat taajuuden palautusreservit.
2. Tasesähkökaupan sulkeutumisaikajokohdan on täytettävä seuraavat vaatimukset:
  - a) sen on oltava mahdollisimman lähellä reaaliaikaa;
  - b) se ei saa olla ennen päivänsäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisaikajokohtaa;
  - c) sen on jätettävä riittävästi aikaa tarvittaville tasehallintaprosesseille.
3. Tasepalvelun tarjoajat eivät saa enää tasesähkökaupan sulkeutumisaikajokohdan jälkeen esittää tai muuttaa tasesähkötarjouksiaan.
4. Tasepalvelun tarjoajien on tasesähkökaupan sulkeutumisaikajokohdan jälkeen ilmoitettava viipymättä liittäville siirtoverkonhaltijalle mahdolliset tasesähkötarjousten määrät, jotka eivät ole käytettävissä, asetuksen (EU) 2017/1485 158 artiklan 4 kohdan b alakohdan ja 161 artiklan 4 kohdan b alakohdan mukaisesti. Jos tasepalvelun tarjoajalla on liittymispiste jakeluverkonhaltijaan ja jos jakeluverkonhaltija sitä edellyttää, tasepalvelun tarjoajan on ilmoitettava mahdolliset tasesähkötarjousten määrät, jotka eivät ole käytettävissä, viipymättä myös jakeluverkonhaltijalle.
5. Kunkin siirtoverkonhaltijan, joka soveltaa keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallia, on viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta määriteltävä yksi yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisaikajokohta, jonka on
  - a) annettava tasepalvelun tarjoajille mahdollisuus muuttaa yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksiaan mahdollisimman lähellä reaaliaikaa;
  - b) oltava enintään kahdeksan tuntia ennen käyttöä;
  - c) oltava ennen siirtoverkonhaltijan tekemien energiatarjousten sulkeutumisaikajokohtaa.

6. Yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousta voidaan kunkin yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisajankohdan jälkeen muuttaa ainoastaan niiden sääntöjen mukaisesti, jotka liittävä siirtoverkonhaltija on määritellyt 18 artiklan mukaisesti laadituissa tasepalvelun tarjoajiin sovellettavissa ehdoissa ja edellytyksissä. Näitä sääntöjä on sovellettava ennen kuin liittävä siirtoverkonhaltija liittyy johonkin tasesähkön vaihdon prosessiin, ja niiden on annettava tasepalvelun tarjoajalle mahdollisuus muuttaa yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksiaan niin pitkälle kuin mahdollista päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohtaan saakka, samalla kun varmistetaan

- a) yhdistetyn suunnitteluprosessin taloudellinen tehokkuus;
- b) käyttövarmuus;
- c) yhdistetyn suunnitteluprosessin kaikkien iteraatioiden yhdenmukaisuus;
- d) suunnittelualueen kaikkien tasepalvelun tarjoajien oikeudenmukainen ja tasapuolinen kohtelu;
- e) ettei yhdistettyyn suunnitteluprosessiin kohdistu kielteisiä vaikutuksia.

7. Kunkin siirtoverkonhaltijan, joka soveltaa keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallia, on vahvistettava 18 artiklan 8 kohdan c alakohdan mukaiset säännöt yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjousten käyttämiselle ennen tasesähkökaupan sulkeutumisajankohtaa, jotta voidaan

- a) varmistaa, että siirtoverkonhaltija täyttää reservikapasiteettivaatimuksensa reaaliaikaisesti;
- b) varmistaa riittävät resurssit sisäisten ylikuormitusten ratkaisemiseksi;
- c) varmistaa, että voimalaitosten ja kulutuslaitosten ajojärjestyksen määrittely on mahdollista reaaliajassa.

25 artikla

Standardituotteita koskevat vaatimukset

1. Tasesähkön standardituotteet on määriteltävä osana 19, 20 ja 21 artiklan mukaisesti laadittavia eurooppalaisten kauppapaikkojen täytäntöönpanopuitteita koskevia ehdotuksia. Kunkin täytäntöönpanopuitteen hyväksymisen jälkeen ja viimeistään silloin kuin jokin siirtoverkonhaltija käyttää kyseessä olevaa eurooppalaista kauppapaikkaa, siirtoverkonhaltija saa käyttää ainoastaan tasesähkön standardituotteita ja perustelluissa tapauksissa erityistuotteita järjestelmän tasapainon ylläpitämiseksi asetuksen (EU) 2017/1485 127, 157 ja 160 artiklan mukaisesti.

2. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien tasehallintakapasiteetin standardituotteiden luettelosta.

3. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on tarkasteltava tasesähkön ja tasehallintakapasiteetin standardituotteiden luetteloa uudelleen vähintään kahden vuoden välein. Standardituotteiden uudelleentarkastelussa on otettava huomioon

- a) 3 artiklan 1 kohdassa asetetut tavoitteet;
- b) tarvittaessa standardituotteiden luetteloon ehdotetut muutokset ja 31 artiklan 2 kohdan mukaisten tarjousluetteloiden lukumäärä;
- c) 59 artiklan 4 kohdassa vahvistetut suorituskykyindikaattorit.

4. Tasesähkön ja tasehallintakapasiteetin standardituotteiden luettelossa voidaan esittää ainakin seuraavat standardituotetarjouksen ominaispiirteet:

- a) valmistelu-aika;
- b) muutos-aika;
- c) täysi aktivointiaika;
- d) vähimmäis- ja enimmäismäärä;
- e) deaktivointi-aika;
- f) toimitusjakson vähimmäis- ja enimmäiskesto;
- g) voimassaolo-aika;
- h) aktivointitapa.

5. Tasesähkön ja tasehallintakapasiteetin standardituotteiden luettelossa on esitettävä vähintään seuraavat standardituotteen muuttuvat ominaispiirteet, jotka tasepalvelun tarjoajan on määritettävä esivalinnan aikana tai esittäessään standardituotetarjouksen:

- a) tarjouksen hinta;
- b) jaettavuus;
- c) sijainti;
- d) deaktivointiajan päättymisen ja seuraavan aktivoinnin välinen vähimmäisaika.

6. Tasesähkön ja tasehallintakapasiteetin standardituotteiden avulla on

- a) varmistettava tehokas standardointi, lisättävä rajat ylittävää kilpailua ja likviditeettiä ja vältettävä markkinoiden tarpeetonta sirpaloitumista;
- b) helpotettava kulutuslaitosten omistajien, kolmansien osapuolten ja uusiutuvia energialähteitä käyttävien voimalaitosten omistajien ja energianvarastointiyksiköiden omistajien toimimista tasepalvelun tarjoajina.

26 artikla

Eryist tuotteita koskevat vaatimukset

1. Kukin siirtoverkonhaltija voi 19, 20 ja 21 artiklan mukaisten eurooppalaisten kauppapaikkojen täytäntöönpanopuitteiden hyväksymisen jälkeen laatia ehdotuksen tasesähkön ja tasehallintakapasiteetin erityistuotteiden määrittelystä ja käytöstä. Tähän ehdotukseen on sisällyttävä vähintään

- a) erityistuotteiden ja sen ajanjakson määrittely, jona niitä käytetään;
- b) osoitus siitä, että standardituotteet eivät riitä käyttövarmuuden varmistamiseen eivätkä järjestelmän tasapainon tehokkaaseen ylläpitämiseen, tai osoitus siitä, että jotkin tasehallintaresurssit eivät voi osallistua tasehallintamarkkinoille standardituotteilla;
- c) kuvaus toimenpiteistä, joita on ehdotettu erityistuotteiden käytön minimoimiseksi siten, että niitä käytetään ainoastaan silloin kuin se on taloudellisesti tehokasta;
- d) tarvittaessa säännöt, joiden mukaisesti erityistuotteiden tasesähkötarjoukset muunnetaan standardituotteiden tasesähkötarjouksiksi;
- e) tarvittaessa tiedot prosessista, jonka mukaisesti erityistuotteiden tasehallintakapasiteettitarjoukset muunnetaan standardituotteiden tasehallintakapasiteettitarjouksiksi, ja tiedot siitä, missä tarjousluettelossa muuntaminen tehdään;
- f) osoitus siitä, että erityistuotteet eivät luo merkittävää tehottomuutta ja vääristymiä tasehallintamarkkinoilla suunnittelualueella ja sen ulkopuolella.

2. Kunkin erityistuotteita käyttävän siirtoverkonhaltijan on vähintään kahden vuoden välein arvioitava uudelleen erityistuotteiden käyttötarvetta 1 kohdassa vahvistettujen kriteerien mukaisesti.

3. Eryist tuotteet on otettava käyttöön rinnakkain standardituotteiden kanssa. Liittävä siirtoverkonhaltija voi erityistuotteiden käytön jälkeen vaihtoehtoisesti

- a) muuntaa erityistuotteiden tasesähkötarjoukset standardituotteiden tasesähkötarjouksiksi;
- b) aktivoida erityistuotteiden tasesähkötarjoukset paikallisesti vaihtamatta niitä.

4. Tämän artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisten sääntöjen, joiden mukaisesti erityistuotteiden tasesähkötarjoukset muunnetaan standardituotteiden tasesähkötarjouksiksi, on täytettävä seuraavat vaatimukset:

- a) niiden on oltava tasapuolisia, läpinäkyviä ja syrjimättömiä;
- b) ne eivät saa luoda esteitä tasepalvelujen vaihdolle;
- c) niiden on taattava siirtoverkonhaltijoiden taloudellinen neutraalius.

27 artikla

Tarjousten muuntaminen keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallissa

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan, joka soveltaa keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallia, on käytettävä yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksia tasepalvelujen vaihtoon tai reservien jakamiseen.

2. Kunkin siirtoverkonhaltijan, joka soveltaa keskitetyn ajorjestyksen määrittelyn mallia, on käytettävä järjestelmän reaaliaikaiseen hallintaan käytettävissä olevia yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksia tasepalvelujen tarjontaan muille siirtoverkonhaltijoille käyttövarmuusrajoituksia noudattaen.

3. Kunkin siirtoverkonhaltijan, joka soveltaa keskitetyn ajorjestyksen määrittelyn mallia, on niin pitkälle kuin mahdollista muunnettava 2 kohdan mukaiset yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjoukset standardituotteiksi käyttövarmuus huomioon ottaen. Sääntöjen, joiden mukaisesti yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjoukset muunnetaan standardituotteiksi, on täytettävä seuraavat vaatimukset:

- a) niiden on oltava tasapuolisia, läpinäkyviä ja syrjimättömiä;
- b) ne eivät saa luoda esteitä tasepalvelujen vaihdolle;
- c) niiden on taattava siirtoverkonhaltijoiden taloudellinen neutraalius.

28 artikla

Varamenettelyt

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on varmistettava, että käytössä on vararatkaisuja siltä varalta, että 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut menettelyt eivät onnistu.

2. Jos tasepalvelujen hankinta epäonnistuu, kyseessä olevien siirtoverkonhaltijoiden on toistettava hankintaprosessi. Siirtoverkonhaltijoiden on ilmoitettava varamenettelyjen käytöstä markkinaosapuolille mahdollisimman pian.

3. Jos tasesähkön koordinoitu aktivointi epäonnistuu, kukin siirtoverkonhaltija voi poiketa yhteisen tarjousluettelon mukaisesta aktivoinnista, ja niiden on ilmoitettava tästä markkinaosapuolille mahdollisimman pian.

III OSASTO

TASEPALVELUJEN HANKINTA

1 LUKU

Tasesähkö

29 artikla

Tasesähkötarjousten aktivointi yhteisestä tarjousluettelosta

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on käytettävä kustannustehokkaita tasesähkötarjouksia, jotka ovat käytettävissä toimituksia varten sen vastuualueella yhteisten tarjousluetteloiden perusteella tai muun sellaisen mallin perusteella, joka on määritelty kaikkien siirtoverkonhaltijoiden 21 artiklan 5 kohdan mukaisesti esittämässä ehdotuksessa, järjestelmän tasapainon ylläpitämiseksi asetuksen (EU) 2017/1485 127, 157 ja 160 artiklan mukaisesti.

2. Siirtoverkonhaltijat eivät saa aktivoida tasesähkötarjouksia ennen vastaavaa tasesähkökaupan sulkeutumisa-jankohtaa, paitsi hälytystilassa tai hätätilassa, kun tällainen aktivointi auttaa lieventämään näiden järjestelmätilojen vakavuutta, ja lukuun ottamatta tapauksia, joissa tarjouksilla on jokin muu tarkoitus kuin tasehallinta 3 kohdan mukaisesti.

3. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään yhden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus tasesähkötarjousten aktivointitarkoitusten luokittelumenetelmästä. Tässä menetelmässä on

- a) kuvailtava tasesähkötarjousten kaikki mahdolliset aktivointitarkoitukset;
- b) määriteltävä luokitteluperusteet kullekin mahdolliselle aktivointitarkoitukselle.

4. Tarjouksen aktivoivan siirtoverkonhaltijan on määriteltävä kunkin yhteisestä tarjousluettelosta aktivoidun tasesähkötarjouksen aktivointitarkoitus 3 kohdan mukaisella menetelmällä. Aktivointitarkoitus on ilmoitettava ja sen on oltava kaikkien siirtoverkonhaltijoiden nähtävillä aktivoinnin optimointitoiminnon kautta.

5. Jos tasesähkötarjousten aktivointi poikkeaa aktivoinnin optimointitoiminnon tuloksista, siirtoverkonhaltijan on julkaistava viipymättä tiedot tällaisen poikkeaman esiintymisen syistä.

6. Tasesähkötarjouksen aktivointia aktivoinnin optimointitoiminnosta koskeva pyyntö velvoittaa pyytävää siirtoverkonhaltijaa ja liittävä siirtoverkonhaltijaa hyväksymään tasesähkön sitovan vaihdon. Kunkin siirtoverkonhaltijan on varmistettava aktivoinnin optimointitoiminnon valitseman tasesähkötarjouksen aktivointi. Tasesähkö on selvitettävä 50 artiklan mukaisesti ja liittävän siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan kesken V osaston 2 luvun mukaisesti.

7. Tasesähkötarjoustun aktivoinnin on perustuttava siirtoverkonhaltijoiden väliseen malliin, jossa käytetään yhteistä tarjousluetteloa.

8. Kunkin siirtoverkonhaltijan on toimitettava kaikki 58 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun algoritmin käytössä tarvittavat tiedot aktivoinnin optimointitoimintoon 31 artiklan 1 kohdan mukaisesti vahvistettuja sääntöjä noudattaen.

9. Kunkin liittävän siirtoverkonhaltijan on toimitettava kaikki tasepalvelun tarjoajilta saadut tasesähkötarjoukset aktivoinnin optimointitoimintoon ennen siirtoverkonhaltijan tekemien energiatarjoustun sulkeutumisajankohtaa, ottaen huomioon 26 ja 27 artiklan vaatimukset. Liittävä siirtoverkonhaltija ei saa muuttaa tai pidättäytyä välittämstä tasesähkötarjouksia, lukuun ottamatta

a) 26 ja 27 artiklaan liittyviä tasesähkötarjouksia;

b) tasesähkötarjouksia, jotka ovat ilmeisen virheellisiä ja joihin sisältyy mahdoton toimitusmäärä;

c) tasesähkötarjouksia, joita ei välitetä eurooppalaisiin kauppapaikkoihin 10 kohdan mukaisesti.

10. Kukin ajojärjestyksen itsemäärittelymallia soveltava siirtoverkonhaltija, joka toimii suunnittelualueella, jonka paikallinen päivänsisäisen sähkökaupan sulkeutumisajankohta on 24 artiklan mukaisen tasesähkökaupan sulkeutumisajankohdan jälkeen, voi laatia ehdotuksen sen tarjoustun määrän rajoittamiseksi, joka välitetään 19–21 artiklan mukaisesti eurooppalaisiin kauppapaikkoihin. Eurooppalaisiin kauppapaikkoihin on aina välitettävä halvimmat tarjoukset. Tähän ehdotukseen on sisällyttävä

a) sen vähimmäismäärän määrittely, joka on välitettävä eurooppalaisiin kauppapaikkoihin. Siirtoverkonhaltijan esittämien tarjoustun vähimmäismäärän on oltava vähintään yhtä suuri kuin sen asetuksen (EU) 2017/1485 157 ja 160 artiklan mukaisten taajuudensäätöblokin reservikapasiteettivaatimusten ja tasehallintakapasiteetin vaihdosta tai reservien jakamisesta aiheutuvien velvollisuuksien summa;

b) niiden tarjoustun vapauttamista koskevat säännöt, joita ei esitetä eurooppalaisiin kauppapaikkoihin, ja sen ajankohdan määrittely, jolloin asianomaisille tasepalvelun tarjoajille on ilmoitettava niiden tarjoustun vapauttamisesta.

11. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on vähintään kahden vuoden välein sen jälkeen, kun asianomainen sääntelyviranomaisen on hyväksynyt 10 kohdan mukaisen ehdotuksen, arvioitava eurooppalaisiin kauppapaikkoihin välitettyjen tarjoustun määrän rajoittamisen vaikutusta ja päivänsisäisten markkinoiden toimintaa. Tähän arviointiin on sisällyttävä

a) asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden tekemä arviointi 10 kohdan a alakohdan mukaisesta tasesähkötarjoustun vähimmäismäärästä, joka on välitettävä eurooppalaisiin kauppapaikkoihin;

b) asianomaisille siirtoverkonhaltijoille osoitettu suositus tasesähkötarjoustun rajoittamisesta.

Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on tämän arvioinnin perusteella esitettävä kaikille sääntelyviranomaisille ehdotus sen 10 kohdan a alakohdan mukaisen tasesähkötarjoustun vähimmäismäärän tarkistamisesta, joka on välitettävä eurooppalaisiin kauppapaikkoihin.

12. Kukin pyytävä siirtoverkonhaltija voi pyytää tasesähkötarjoustun aktivointia yhteisistä tarjouslueteloista tasesähkön kokonaismäärään saakka. Tasesähkön kokonaismäärä, jonka pyytävä siirtoverkonhaltija voi aktivoida yhteisten tarjouslueteloiden tasesähkötarjouksista, lasketaan seuraavien määrien summasta:

a) pyytävän siirtoverkonhaltijan esittämät tasesähkötarjoukset, jotka eivät ole seurausta reservien jakamisesta tai tasehallintakapasiteetin vaihdosta;

b) tasesähkötarjoukset, joita muut siirtoverkonhaltijat esittävät pyytävän siirtoverkonhaltijan puolesta hankitun tasehallintakapasiteetin seurauksena;

c) reservien jakamisesta seuraavat tasesähkötarjoukset sillä edellytyksellä, etteivät muut reservien jakamiseen osallistuvat siirtoverkonhaltijat ole jo pyytäneet kyseisten jaettujen määrien aktivointia.

13. Kaikki siirtoverkonhaltijat voivat määrittellä 19, 20 ja 21 artiklan mukaisesti laadittavissa eurooppalaisten kauppapaikkojen täytäntöönpanopuitteita koskevissa ehdotuksissa olosuhteita tai tilanteita, joissa 12 kohdassa tarkoitettua rajaa ei noudateta. Kun siirtoverkonhaltija pyytää tasesähkötarjouksia yli 12 kohdassa tarkoitetun rajan, asiasta on ilmoitettava kaikille muille siirtoverkonhaltijoille.

14. Kukin siirtoverkonhaltija voi ilmoittaa, että aktivoinnin optimointitoimintoon esitetyt tasesähkötarjoukset eivät ole käytettävissä muiden siirtoverkonhaltijoiden tekemää aktivointia varten, koska niitä rajoitetaan liittävän siirtoverkonhaltijan suunnittelualueella esiintyvien sisäisen ylikuormituksen tai käyttövarmuusrajoitusten vuoksi,

30 artikla

Tasesähkön vaihdossa tai epätasapainon netotusprosessin toteuttamisessa käytetyn tasesähkön ja alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelu

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään yhden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus menetelmästä sellaisen tasesähkön hintojen määrittämiseksi, joka on seurausta tasesähkötarjousten aktiivinnasta asetuksen (EU) 2017/1485 143 ja 147 artiklan mukaista taajuuden palautusprosessia ja asetuksen (EU) 2017/1485 144 ja 148 artiklan mukaista reservien korvausprosessia varten. Menetelmän on täytettävä seuraavat vaatimukset:

- a) sen on perustuttava marginaalihinnoitteluun (maksetaan selvitettyinä);
- b) siinä on määriteltävä, kuinka muussa tarkoituksessa kuin tasehallintaa varten tehty tasesähkötarjousten aktivointi vaikuttaa tasesähkön hintaan, ja samalla myös varmistettava, etteivät ainakaan sisäisen ylikuormituksen hallintaa varten aktivoidut tasesähkötarjoukset määrää tasesähkön marginaalihintaa;
- c) siinä on vahvistettava vähintään yksi tasesähkön hinta kullekin taseselvitysajaksolle;
- d) sen on annettava oikeita hintasignaaleja ja kannustimia markkinaosapuolille;
- e) siinä on otettava huomioon vuorokautisen ja päivänsisäisen aikavälin hinnoittelumenetelmä.

2. Jos siirtoverkonhaltijat katsovat, että markkinoiden tehokas toiminta edellyttää teknisiä hintarajoja, ne voivat yhdessä laatia osana 1 kohdan mukaista ehdotusta ehdotuksen tasesähkön yhdenmukaistetuista enimmäis- ja vähimmäishinnoista, mukaan lukien tarjous- ja selvityshinnat, joita sovelletaan kaikilla suunnittelualueilla. Tällaisessa tapauksessa tasesähkön yhdenmukaistetuissa enimmäis- ja vähimmäishinnoissa on otettava huomioon asetuksen (EU) 2015/1222 mukaiset vuorokautisen ja päivänsisäisen aikavälin enimmäis- ja vähimmäiselvityshinnat.

3. Tämän artiklan 1 kohdan mukaisessa ehdotuksessa on määriteltävä myös tasesähkön vaihdossa tai epätasapainon netotusprosessissa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelumenetelmä. Tällaisen menetelmän on oltava yhdenmukainen asetuksessa (EU) 2015/1222 vahvistettujen vaatimusten kanssa ja

- a) siinä on otettava huomioon markkinarajoitukset;
- b) sen on perustuttava aktivoitujen tasesähkötarjousten tasesähkön hintoihin, jotka on määritetty joko 1 kohdan a alakohdan mukaisella hinnoittelumenetelmällä tai tarvittaessa 5 kohdan mukaisella hinnoittelumenetelmällä;
- c) siinä ei saa soveltaa mitään tasesähkön vaihtoon tai epätasapainon netotusprosessin käyttöön liittyviä lisämaksuja, lukuun ottamatta maksua, jolla korvataan häviöt, jos tämä maksu otetaan huomioon myös muilla aikaväleillä.

4. Edellä 1 kohdassa määriteltyä yhdenmukaistettua hinnoittelumenetelmää on sovellettava kaikkiin tasesähkön standardi- ja erityistuotteisiin 26 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti. Tämän asetuksen 26 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisten erityistuotteiden osalta asianomainen siirtoverkonhaltija voi ehdottaa erilaista hinnoittelumenetelmää 26 artiklan mukaisessa erityistuotteita koskevassa ehdotuksessa.

5. Jos kaikki siirtoverkonhaltijat toteavat, että 1 kohdan a alakohdan mukaisesti ehdotetun menetelmän soveltaminen on tehotonta, ne voivat pyytää sen muuttamista ja ehdottaa 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettulle hinnoittelumenetelmälle vaihtoehtoista hinnoittelumenetelmää. Tällaisessa tapauksessa kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on tehtävä yksityiskohtainen analyysi, joka osoittaa, että vaihtoehtoinen hinnoittelumenetelmä on tehokkaampi.

31 artikla

Aktiivoinnin optimointitoiminto

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on perustettava 29 artiklan ja tämän artiklan mukainen aktiivoinnin optimointitoiminto eri yhteisiltä tarjousluetteloilta tehtävän tasesähkötarjousten aktiivoinnin optimoimiseksi. Tässä toiminnossa on otettava huomioon vähintään

- a) eri tasesähköt tuotteiden aktivointiprosessit ja tekniset rajoitukset;
- b) käyttövarmuus;
- c) kaikki yhteensopiviin yhteisiin tarjousluetteluihin sisältyvät tasesähkötarjoukset;

- d) mahdollisuus netottaa siirtoverkonhaltijoiden toisensa kumoavat aktivointipyyntö:
- e) kaikkien siirtoverkonhaltijoiden esittämät aktivointipyyntö;
- f) alueiden välinen käytettävissä oleva kapasiteetti.
2. Yhteisten tarjousluetteloiden on sisällettävä standardituotteiden tasesähkötärjoukset. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on luotava tarvittavat standardituotteiden yhteiset tarjousluettelot. Ylös- ja alassäädön tasesähkötärjoukset on erotettava erillisiin yhteisiin tarjousluetteloihin.
3. Kunkin aktivoinnin optimointitoiminnon on käytettävä vähintään yhtä yhteistä tarjousluetteloa ylösäädön tasesähkötärjouksille ja yhtä yhteistä tarjousluetteloa alassäädön tasesähkötärjouksille.
4. Siirtoverkonhaltijoiden on varmistettava, että yhteisiin tarjousluetteloihin toimitetut tasesähkötärjoukset on ilmaistu euroina ja niissä viitataan markkina-aikayksikköön.
5. Siirtoverkonhaltijat voivat luoda useampia yhteisiä tarjousluetteloita tasesähkön standardituotteiden tarpeesta riippuen.
6. Kunkin siirtoverkonhaltijan on esitettävä tasesähkötärjousten aktivointipyyntönsä aktivoinnin optimointitoiminnolle.
7. Aktivoinnin optimointitoiminto valitsee tasesähkötärjoukset ja pyytää valittujen tasesähkötärjousten aktivointia niiltä liittävilä siirtoverkonhaltijoilta, joihin valittuun tasesähkötärjoukseen liittyvä tasepalvelun tarjoaja on liitetty.
8. Aktivoinnin optimointitoiminnon on annettava vahvistus aktivoiduista tasesähkötärjouksista tasesähkötärjousten aktivointi pyytäneelle siirtoverkonhaltijalle. Aktivoidut tasepalvelun tarjoajat vastaavat pyydetyn määrän toimittamisesta toimitusjakson loppuun saakka.
9. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden, jotka käyttävät taajuuden palautusprosessia ja reservien korvausprosessia taajuudensäätöalueensa tasapainottamiseen, on pyrittävä käyttämään kaikki kyseessä olevien tarjousluetteloiden tasesähkötärjoukset järjestelmän tasapainottamiseen mahdollisimman tehokkaalla tavalla käyttövarmuus huomioon ottaen.
10. Siirtoverkonhaltijoiden, jotka eivät käytä reservien korvausprosessia taajuudensäätöalueensa tasapainottamiseen, on pyrittävä käyttämään kaikki kyseessä olevien tarjousluetteloiden taajuuden palautusreservien tasesähkötärjoukset järjestelmän tasapainottamiseen mahdollisimman tehokkaalla tavalla käyttövarmuus huomioon ottaen.
11. Siirtoverkonhaltija voi muussa kuin normaalitilassa päättää käyttää järjestelmän tasapainottamiseen ainoastaan sen omalla vastuualueella sijaitsevien tasepalvelun tarjoajien tasesähkötärjouksia, jos tällainen päätös auttaa lieventämään vallitsevan järjestelmätilan vakavuutta. Siirtoverkonhaltijan on viipymättä julkaistava perustelut tällaiselle päätökselle.

2 LUKU

Tasehallintakapasiteetti

32 artikla

Hankintasäännöt

1. Taajuudensäätöblokin kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on säännöllisesti ja vähintään kerran vuodessa arvioitava uudelleen ja määriteltävä taajuudensäätöblokin tai taajuudensäätöblokin suunnittelualueiden reservikapasiteettivaatimukset asetuksen (EU) 2017/1485 127, 157 ja 160 artiklassa tarkoitettujen mitoitussääntöjen mukaisesti. Kunkin siirtoverkonhaltijan on tehtävä analyysi reservikapasiteetin optimaalisesta tarjoamisesta, jossa pyritään minimoimaan reservikapasiteetin tarjontaan liittyvät kustannukset. Analyysissa on otettava huomioon seuraavat reservikapasiteetin tarjontaan liittyvät vaihtoehdot:
- a) tasehallintakapasiteetin hankinta vastuualueella ja tarvittaessa tasehallintakapasiteetin vaihto viereisten siirtoverkonhaltijoiden kanssa;
- b) tarvittaessa reservien jakaminen;
- c) niiden sopimukseen perustumattomien tasesähkötärjousten määrä, joiden odotetaan olevan käytettävissä sekä niiden vastuualueella että eurooppalaisilla kauppapaikoilla ottaen huomioon käytettävissä oleva alueiden välinen kapasiteetti.

2. Kunkin tasehallintakapasiteettia hankkivan siirtoverkonhaltijan on määriteltävä tasehallintakapasiteetin hankintaa koskevat säännöt 18 artiklan mukaisesti laadittavassa ehdotuksessa tasepalvelun tarjoajiin sovellettavista ehdoista ja edellytyksistä. Tasehallintakapasiteetin hankintaa koskevilla säännöissä on noudatettava seuraavia periaatteita:

- a) hankintamenetelmän on oltava markkinapohjainen ainakin taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien osalta;
- b) hankintaprosessi on toteutettava lyhyellä aikavälillä aina kuin mahdollista ja taloudellisesti tehokasta;
- c) sopimusperusteinen määrä voidaan jakaa useisiin sopimuskausiin.

3. Ylös- ja alassäädön tasehallintakapasiteetin hankinta on tehtävä erikseen ainakin taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien osalta. Kukin siirtoverkonhaltija voi esittää direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaiselle asianomaiselle sääntelyviranomaiselle ehdotuksen, jossa pyydetään poikkeusta tästä vaatimuksesta. Poikkeusehdotukseen on sisällyttävä

- a) sen ajanjakson määrittely, jona poikkeusta sovelletaan;
- b) sen tasehallintakapasiteetin määrän määrittely, johon poikkeusta sovelletaan;
- c) analyysi poikkeuksen vaikutuksesta 25 artiklan 6 kohdan b alakohdan mukaiseen tasehallintaresurssien osallistumiseen;
- d) poikkeuksen perustelut, joissa osoitetaan, että poikkeus johtaisi parempaan taloudelliseen tehokkuuteen.

33 artikla

Tasehallintakapasiteetin vaihto

1. Kahden tai useamman siirtoverkonhaltijan, jotka vaihtavat tai haluavat vastavuoroisesti vaihtaa tasehallintakapasiteettia, on laadittava ehdotus yhteisten ja yhdenmukaisten sääntöjen ja prosessien vahvistamisesta tasehallintakapasiteetin vaihtoa ja hankintaa varten 32 artiklassa asettuja vaatimuksia noudattaen.

2. Lukuun ottamatta tapausta, jossa sovelletaan 35 artiklan mukaista siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välistä mallia, tasehallintakapasiteetin vaihto on aina toteutettava siirtoverkonhaltijoiden välisen mallin perusteella, jolloin kaksi tai useampi siirtoverkonhaltija vahvistaa menetelmän tasehallintakapasiteetin yhteistä hankintaa varten ottaen huomioon käytettävissä olevan alueiden välisen kapasiteetin ja asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan 8 osaston 1 ja 2 luvussa määritellyt käyttörajat.

3. Kaikkien tasehallintakapasiteettia vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden on esitettävä kaikki standardituotteiden tasehallintakapasiteettitarjoukset kapasiteetin hankinnan optimointitoimintoon. Siirtoverkonhaltijat eivät saa muuttaa tai pidättäytyä välittämistä tasehallintakapasiteettitarjouksista, ja niiden on otettava ne huomioon hankintaprosessissa, lukuun ottamatta 26 ja 27 artiklassa esitettyjä olosuhteita.

4. Kaikkien tasehallintakapasiteettia vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden on varmistettava alueiden välisen kapasiteetin käytettävyyden sekä se, että asetuksessa (EU) 2017/1485 vahvistettuja käyttövarmuusvaatimuksia noudatetaan, käyttäen jompaakumpaa seuraavista menetelmistä:

- a) 6 kohdan mukainen menetelmä käytettävissä olevan alueiden välisen kapasiteetin todennäköisyyden laskemiseksi päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen;
- b) IV osaston 2 luvun mukaiset menetelmät alueiden välisen kapasiteetin jakamiseksi tasehallinnan aikavälillä.

5. Kunkin siirtoverkonhaltijan, joka käyttää menetelmää käytettävissä olevan alueiden välisen kapasiteetin todennäköisyyden laskemiseksi päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen, on ilmoitettava taajuudensäätöblokkinsa muille siirtoverkonhaltijoille sellaisesta reservikapasiteetin epäkäytettävyyden riskistä suunnittelualueella tai sen vastuualueella olevilla alueilla, joka voi vaikuttaa asetuksen (EU) 2017/1485 157 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisten vaatimusten noudattamiseen.

6. Taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien tasehallintakapasiteettia vaihtavat siirtoverkonhaltijat voivat laatia ehdotuksen menetelmästä käytettävissä olevan alueiden välisen kapasiteetin todennäköisyyden laskemiseksi päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen. Menetelmään on sisällyttävä vähintään seuraavat osatekijät:

- a) menettelyt taajuudensäätöblokin muille siirtoverkonhaltijoille ilmoittamista varten;
- b) kuvaus prosessista, jonka mukaisesti tehdään arviointi tasehallintakapasiteetin vaihdosta kyseessä olevana ajanjaksona;

- c) menetelmä, jonka mukaisesti arvioidaan suunnitelluista ja suunnittelemattomista käyttökeskeytyksistä ja siirtorajoituksista johtuvaa alueiden välisen kapasiteetin epäkäytettävyyden riskiä;
  - d) menetelmä, jonka mukaisesti arvioidaan alueiden välisen kapasiteetin epäkäytettävyydestä johtuvaa reservikapasiteetin riittämättömyyden riskiä;
  - e) vararatkaisua koskevat vaatimukset, jos alueiden välistä kapasiteettia ei ole käytettävissä tai reservikapasiteetti on riittämätön;
  - f) riskien jälkiarviointia ja seurantaan koskevat vaatimukset;
  - g) säännöt V osaston mukaisen selvityksen varmistamiseksi.
7. Siirtoverkonhaltijat eivät saa kasvattaa asetuksen (EU) 2015/1222 mukaisesti laskettua luotettavuusmarginaalia taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien tasehallintakapasiteetin vaihdon vuoksi.

34 artikla

Tasehallintakapasiteetin siirto

1. Siirtoverkonhaltijoiden on sallittava tasepalvelun tarjoajien siirtää tasehallintakapasiteetin tarjoamista koskevat velvoitteensa sillä maantieteellisellä alueella, jolla tasehallintakapasiteetin hankinta on tapahtunut. Yksi tai useampi asianomainen siirtoverkonhaltija voi pyytää poikkeusta, kun 32 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisten tasehallintakapasiteettia koskevien sopimusten kesto on alle yksi viikko.
2. Tasehallintakapasiteetin siirto on sallittava vähintään yhteen tuntiin saakka ennen toimituspäivän alkua.
3. Tasehallintakapasiteetin siirto on sallittava, jos seuraavat ehdot täyttyvät:
  - a) vastaanottava tasepalvelun tarjoaja on läpäissyt hyväksymisprosessin sen tasehallintakapasiteetin osalta, jota varten siirto toteutetaan;
  - b) tasehallintakapasiteetin siirron ei odoteta vaarantavan käyttövarmuutta;
  - c) tasehallintakapasiteetin siirto ei ylitä asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan 8 osaston 1 ja 2 luvussa määriteltyjä käyttörajoja.
4. Jos tasehallintakapasiteetin siirto edellyttää alueiden välisen kapasiteetin käyttöä, siirto on sallittava ainoastaan siinä tapauksessa, että
  - a) siirron toteuttamiseksi tarvittava alueiden välinen kapasiteetti on jo käytettävissä edellisen IV osaston 2 luvun mukaisen jakamisprosessin perusteella;
  - b) alueiden välinen kapasiteetti on käytettävissä 33 artiklan 6 kohdan mukaisen menetelmän perusteella, jota sovelletaan käytettävissä olevan alueiden välisen kapasiteetin todennäköisyyden laskemiseksi päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumiskohdan jälkeen.
5. Jos siirtoverkonhaltija ei salli tasehallintakapasiteetin siirtoa, asianomaisen siirtoverkonhaltijan on selitettävä epäämisen syyt kyseiselle tasepalvelun tarjoajalle.

3 LUKU

Siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välinen malli

35 artikla

Tasepalvelujen vaihto

1. Kaksi tai useampi siirtoverkonhaltija voi omasta aloitteestaan tai direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisten asianomaisten sääntelyviranomaistensa pyynnöstä laatia ehdotuksen siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisen mallin soveltamisesta.
2. Siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisen mallin soveltamista koskevaan ehdotukseen on sisällyttävä
  - a) 61 artiklan mukaisesti tehty kustannus-hyötyanalyysi, jossa määritellään siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisen mallin soveltamisesta saatavat tehokkuushyödyt ainakin asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden suunnittelualueella tai -alueilla;
  - b) pyydetty soveltamisaika;
  - c) kuvaus 33 artiklan 6 kohdan mukaisesta menetelmästä, jolla varmistetaan riittävä alueiden välinen kapasiteetti.

3. Kun sovelletaan siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välistä mallia, asianomaiset siirtoverkonhaltijat ja tasepalvelun tarjoajat voidaan vapauttaa 16 artiklan 2, 4 ja 5 kohdan ja 29 artiklan 9 kohdan soveltamisesta kyseessä olevien prosessien osalta.
4. Kun sovelletaan siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välistä mallia, siihen osallistuvien siirtoverkonhaltijoiden on sovittava tasesähkötarjousten aktivointiin liittyvistä teknisistä ja sopimusvaatimuksista ja tietojenvaihdosta. Sopimuksen tehneen siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan on vahvistettava siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan väliseen malliin perustuvat sopimusjärjestelyt.
5. Siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välistä mallia voidaan soveltaa taajuuden palautusreservien tasesähkön vaihtoon ainoastaan, jos siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välistä mallia sovelletaan myös taajuuden palautusreservien tasehallintakapasiteetin vaihtoon.
6. Siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välistä mallia voidaan soveltaa korvaavien reservien tasesähkön vaihtoon, jos siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välistä mallia sovelletaan korvaavien reservien tasehallintakapasiteetin vaihtoon tai jos jompikumpi mallia soveltavista siirtoverkonhaltijoista ei toteuta reservien korvausprosessia osana asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista taajuudensäätorakennetta.
7. Kaikkien tasehallintakapasiteetin vaihtojen on perustuttava siirtoverkonhaltijoiden väliseen malliin viimeistään neljän vuoden kuluttua tämän asetuksen voimantulosta. Tätä vaatimusta ei sovelleta siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan väliseen malliin korvaavien reservien osalta, jos jompikumpi mallia soveltavista siirtoverkonhaltijoista ei toteuta reservien korvausprosessia osana asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaista taajuudensäätorakennetta.

IV OSASTO

ALUEIDEN VÄLINEN KAPASITEETTI TASEPALVELUJA VARTEN

1 LUKU

Tasesähkön vaihto tai epätasapainon netotusprosessi

36 artikla

Alueiden välisen kapasiteetin käyttö

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on käytettävä 37 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti laskettu käytettävissä oleva alueiden välinen kapasiteetti tasesähkön vaihtoon tai epätasapainon netotusprosessin toteuttamiseen.
2. Kaksi tai useampi tasehallintakapasiteettia vaihtava siirtoverkonhaltija voi käyttää alueiden välistä kapasiteettia tasesähkön vaihtoon, kun alueiden välistä kapasiteettia
  - a) on käytettävissä 33 artiklan 6 kohdan mukaisesti;
  - b) vapautetaan 38 artiklan 8 ja 9 kohdan mukaisesti;
  - c) jaetaan 40, 41 ja 42 artiklan mukaisesti.

37 artikla

Alueiden välisen kapasiteetin laskeminen

1. Siirtoverkonhaltijoiden on päivänsäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen jatkuvasti päivitettävä alueiden välistä kapasiteettia, joka on käytettävissä tasesähkön vaihtoon tai epätasapainon netotusprosessin toteuttamiseen. Alueiden välistä kapasiteettia on päivitettävä aina kun alueiden välistä kapasiteettia on käytetty tai kun alueiden välinen kapasiteetti on laskettu uudelleen.
2. Siirtoverkonhaltijoiden on ennen 3 kohdan mukaisen kapasiteetin laskentamenetelmän toteuttamista käytettävä alueiden välistä kapasiteettia, joka on jäänyt jäljelle päivänsäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan jälkeen.
3. Kapasiteetin laskenta-alueen kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään viiden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava menetelmä alueiden välisen kapasiteetin laskemiseksi tasehallinnan aikavälillä tasesähkön vaihtoa tai epätasapainon netotusprosessin toteuttamista varten. Menetelmässä on vältettävä markkinavääristymiä ja sen on oltava yhdenmukainen asetuksen (EU) 2015/1222 mukaisesti vahvistetun päivänsäisellä aikavälillä sovellettavan alueiden välisen kapasiteetin laskentamenetelmän kanssa.

2 LUKU

Tasehallintakapasiteetin vaihto tai reservien jakaminen

38 artikla

Yleiset vaatimukset

1. Kaksi tai useampi siirtoverkonhaltija voi omasta aloitteestaan tai direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisten asianomaisten sääntelyviranomaistensa pyynnöstä laatia ehdotuksen jonkin seuraavista prosesseista soveltamisesta:

- a) 40 artiklan mukainen yhteisesti optimoitu jakamisprosessi;
- b) 41 artiklan mukainen markkinapohjainen jakamisprosessi;
- c) 42 artiklan mukainen taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuva jakamisprosessi.

Alueiden välistä kapasiteettia, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten ennen tämän asetuksen voimaantuloa, voidaan edelleen käyttää tähän tarkoitukseen sopimuskauden loppuun saakka.

2. Jakamisprosessin soveltamista koskevaan ehdotukseen on sisällyttävä

- a) tarjousalueen rajat, markkina-aikaväli, soveltamisen kesto ja sovellettava menetelmä;
- b) taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvan jakamisprosessin tapauksessa jaettavan alueiden välisen kapasiteetin määrä ja tosiasiallinen taloudellinen tehokkuusanalyysi, joka osoittaa tällaisen jakamisen olevan tehokasta.

3. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään viiden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten toteutettavaa alueiden välisen kapasiteetin jakamisprosessia koskevan menetelmän yhdenmukaistamisesta aikaväleittäin 40 artiklan ja tarvittaessa 41 ja 42 artiklan mukaisesti.

4. Alueiden välistä kapasiteettia, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten, on käytettävä ainoastaan manuaalisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien, automaattisesti aktivoitavien taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien vaihtoon tai jakamiseen. Taajuuden vakautusreservien käyttöön ja vaihtoon on käytettävä asetuksen (EU) 2015/1222 mukaisesti laskettua luotettavuusmarginaalia, lukuun ottamatta tasasähköydysjohtoja, joille alueiden välistä kapasiteettia voidaan jakaa taajuuden vakautusreservien käyttöä ja vaihtoa varten myös 1 kohdan mukaisesti.

5. Siirtoverkonhaltijat voivat jakaa alueiden välistä kapasiteettia tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten ainoastaan, jos alueiden välinen kapasiteetti on laskettu asetusten (EU) 2015/1222 ja (EU) 2016/1719 mukaisesti laadittuja kapasiteetin laskentamenetelmiä käyttäen.

6. Siirtoverkonhaltijoiden on otettava tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaettu alueiden välinen kapasiteetti huomioon jo jaettuna alueiden välisenä kapasiteettina alueiden välistä kapasiteettia koskevissa laskelmissa.

7. Jos fyysisten siirto-oikeuksien haltijat käyttävät alueiden välistä kapasiteettia tasehallintakapasiteetin vaihtoon, kapasiteetin on katsottava olevan nimetty ainoastaan sitä varten, että se voidaan vapauttaa "käytä tai myy" -periaatteen soveltamisesta.

8. Kaikkien tasehallintakapasiteettia vaihtavien tai reservejä jakavien siirtoverkonhaltijoiden on säännöllisesti arvioitava, vieläkö tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaettua alueiden välistä kapasiteettia tarvitaan tähän tarkoitukseen. Jos sovelletaan taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvaa jakamisprosessia, tämä arviointi on tehtävä vähintään kerran vuodessa. Kun tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaettua alueiden välistä kapasiteettia ei enää tarvita, se on vapautettava mahdollisimman pian ja palautettava seuraaville kapasiteetin jakamisen ajanjaksoille. Tällaista alueiden välistä kapasiteettia ei saa enää ottaa huomioon jo jaettuna alueiden välisenä kapasiteettina alueiden välistä kapasiteettia koskevissa laskelmissa.

9. Kun tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaettua alueiden välistä kapasiteettia ei ole käytetty tähän vaihtoon tai jakamiseen liittyvään tasesähkön vaihtoon, se on vapautettava tasesähkön vaihtoon lyhyemmällä aktiivointiajalla tai epätasapainon netotusprosessin toteuttamista varten.

39 artikla

Alueiden välisen kapasiteetin markkina-arvon laskeminen

1. Energian vaihdossa ja tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin markkina-arvon, jota käytetään yhteisesti optimoidussa tai markkinapohjaisessa jakamisprosessissa, on perustuttava alueiden välisen kapasiteetin todellisiin tai ennustettuihin markkina-arvoihin.
2. Energian vaihdossa käytettävän alueiden välisen kapasiteetin todellinen markkina-arvo on laskettava markkina-osapuolten vuorokausimarkkinoilla esittämien tarjousten pohjalta, ja siinä on otettava tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan huomioon markkinaosapuolten odotetut tarjoukset päivänsisäisillä markkinoilla.
3. Tasehallintakapasiteetin vaihdossa käytettävän alueiden välisen kapasiteetin todellinen markkina-arvo, jota käytetään yhteisesti optimoidussa tai markkinapohjaisessa jakamisprosessissa, on laskettava 33 artiklan 3 kohdan mukaisesti kapasiteetin hankinnan optimointitoimintoon esitettyjen tasehallintakapasiteettitarjousten perusteella.
4. Reservien jakamisessa käytettävän alueiden välisen kapasiteetin todellinen markkina-arvo, jota käytetään yhteisesti optimoidussa tai markkinapohjaisessa jakamisprosessissa, on laskettava tasehallintakapasiteetin hankinnan vältettyjen kustannusten perusteella.
5. Alueiden välisen kapasiteetin ennustetun markkina-arvon on perustuttava jompaankumpaan seuraavista vaihtoehtoisista periaatteista:
  - a) sellaisten läpinäkyvien markkinaindikaattoreiden käyttö, jotka osoittavat alueiden välisen kapasiteetin markkina-arvon; tai
  - b) sellaisen ennustemenetelmän käyttö, joka mahdollistaa alueiden välisen kapasiteetin markkina-arvon tarkan ja luotettavan arvioinnin.

Tarjousalueiden välisessä energian vaihdossa käytettävän alueiden välisen kapasiteetin ennustettu markkina-arvo on laskettava sillä perusteella, mitkä ovat vuorokausimarkkinoiden markkinahintojen ja tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan päivänsisäisten markkinoiden markkinahintojen odotetut erot tarjousalueiden välillä. Ennustettua markkina-arvoa laskettaessa on otettava asianmukaisesti huomioon eri tarjousalueiden kulutus- ja tuotantorakenteisiin vaikuttavat merkitykselliset lisätekijät.

6. Asianomaiset sääntelyviranomaiset voivat arvioida 5 kohdan b alakohdan mukaisen ennustemenetelmän toimivuutta, mukaan lukien alueiden välisen kapasiteetin ennustettujen ja todellisten markkinahintojen vertailu. Kun sopimus tehdään viimeistään kaksi päivää ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamista, asianomaiset sääntelyviranomaiset voivat tämän arvioinnin perusteella asettaa muun kuin 41 artiklan 2 kohdassa määritellyn rajan.

40 artikla

Yhteisesti optimoitu jakamisprosessi

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus menetelmästä yhteisesti optimoidulle jakamisprosessille, jota käytetään alueiden välisen kapasiteetin jakamiseen tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten. Menetelmää on sovellettava tasehallintakapasiteetin vaihtoon tai reservien jakamiseen, kun sopimuskauden kesto on enintään yksi päivä ja sopimus tehdään viimeistään yksi päivä ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamista. Menetelmään on sisällyttävä
  - a) yhteisesti optimoidun jakamisprosessin käytön ilmoitusprosessi;
  - b) yksityiskohtainen kuvaus siitä, kuinka alueiden välinen kapasiteetti on jaettava energian vaihtoa koskeville tarjouksille ja tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista koskeville tarjouksille yhdessä optimointiprosessissa, joka toteutetaan sekä implisiittisille että eksplisiittisille huutokaupoille;
  - c) yksityiskohtainen kuvaus sen alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelumenetelmästä, sitovuusperiaatteista ja pullonkaulatulojen jakamisesta, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista koskeville tarjouksille yhteisesti optimoidun jakamisprosessin kautta;
  - d) prosessi, jonka mukaisesti määritellään tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaetun alueiden välisen kapasiteetin enimmäismäärä.

2. Menetelmän on perustuttava tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin todellisen markkina-arvon ja energian vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin todellisen markkina-arvon vertailuun.
3. Sen alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelumenetelmän, sitovuusperiaatteiden ja pullonkaulatulojen jakamisen, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista koskeville tarjouksille yhteisesti optimoidun jakamisprosessin kautta, on varmistettava tasapuolinen kohtelu energian vaihtoa koskeville tarjouksille jaetun alueiden välisen kapasiteetin kanssa.
4. Alueiden välistä kapasiteettia, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista koskeville tarjouksille yhteisesti optimoidun jakamisprosessin kautta, on käytettävä ainoastaan tasehallintakapasiteetin vaihtoon tai reservien jakamiseen ja niihin liittyvään tasesähkön vaihtoon.

41 artikla

Markkinapohjainen jakamisprosessi

1. Kapasiteetin laskenta-alueen kaikki siirtoverkonhaltijat voivat viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laatia ehdotuksen menetelmästä markkinapohjaiselle jakamisprosessille, jota käytetään alueiden välisen kapasiteetin jakamiseen tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten. Menetelmää on sovellettava tasehallintakapasiteetin vaihtoon tai reservien jakamiseen, kun sopimuskauden kesto on enintään yksi päivä ja sopimus tehdään viimeistään yksi viikko ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamista. Menetelmään on sisällyttävä
  - a) markkinapohjaisen jakamisprosessin käytön ilmoitusprosessi;
  - b) yksityiskohtainen kuvaus siitä, kuinka määritetään tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin todellinen markkina-arvo ja energian vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin ennustettu markkina-arvo sekä tarvittaessa energian vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin todellinen markkina-arvo ja tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin ennustettu markkina-arvo;
  - c) yksityiskohtainen kuvaus sen alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelumenetelmästä, sitovuusperiaatteista ja pullonkaulatulojen jakamisesta, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista koskeville tarjouksille markkinapohjaisen jakamisprosessin kautta;
  - d) prosessi, jonka mukaisesti määritellään 2 kohdan mukainen tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaetun alueiden välisen kapasiteetin enimmäismäärä.
2. Markkinapohjaisella prosessilla jaettu alueiden välinen kapasiteetti on rajoitettava 10 prosenttiin kapasiteetista, joka oli käytettävissä energian vaihtoon kyseessä olevien tarjousalueiden välillä edellisen merkityksellisen kalenterivuoden aikana, tai uusien yhdysjohtojen tapauksessa 10 prosenttiin näiden uusien yhdysjohtojen asennetusta teknisestä kokonaiskapasiteetista.

Tätä määrärajoitusta voidaan olla soveltamatta, kun sopimus tehdään viimeistään kaksi päivää ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamista, tai tasesähköyhdysjohtoilla yhteenliitettyillä tarjousalueen rajoilla siihen saakka kunnes yhteisesti optimoitu jakamisprosessi harmonisoidaan unionin tasolla 38 artiklan 3 kohdan mukaisesti.
3. Menetelmän on perustuttava tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin todellisen markkina-arvon ja energian vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin ennustetun markkina-arvon vertailuun tai tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin ennustetun markkina-arvon ja energian vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin todellisen markkina-arvon vertailuun.
4. Sen alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelumenetelmän, sitovuusperiaatteiden ja pullonkaulatulojen jakamisen, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten markkinapohjaisen jakamisprosessin kautta, on varmistettava tasapuolinen kohtelu energian vaihtoa varten jaetun alueiden välisen kapasiteetin kanssa.
5. Alueiden välistä kapasiteettia, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten markkinapohjaisen jakamisprosessin kautta, on käytettävä ainoastaan tasehallintakapasiteetin vaihtoon tai reservien jakamiseen ja niihin liittyvään tasesähkön vaihtoon.

42 artikla

Taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuva jakamisprosessi

1. Kapasiteetin laskenta-alueen kaikki siirtoverkonhaltijat voivat viimeistään kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laatia ehdotuksen menetelmästä taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvalla alueiden välisen kapasiteetin jakamiselle. Menetelmää on sovellettava tasehallintakapasiteetin vaihtoon tai reservien jakamiseen, kun sopimuskauden kesto on enemmän kuin yksi päivä ja sopimus tehdään enemmän kuin yksi viikko ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamista. Menetelmään on sisällyttävä
  - a) taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvaa alueiden välisen kapasiteetin jakamista koskevat säännöt ja periaatteet;
  - b) yksityiskohtainen kuvaus siitä, kuinka määritetään tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin ennustettu markkina-arvo, ja arviointi energian vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin markkina-arvosta;
  - c) yksityiskohtainen kuvaus sen alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelumenetelmästä, sitovuusperiaatteista ja pullonkaulatulojen jakamisesta, joka on jaettu taloudellisen tehokkuusanalyysin perusteella;
  - d) 2 kohdan mukainen tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten jaetun alueiden välisen kapasiteetin enimmäismäärä.
2. Taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuva alueiden välisen kapasiteetin jakaminen on rajoitettava viiteen prosenttiin kapasiteetista, joka oli käytettävissä energian vaihtoon kyseessä olevien tarjousalueiden välillä edellisen merkityksellisen kalenterivuoden aikana, tai uusien yhdysjohtojen tapauksessa 10 prosenttiin näiden uusien yhdysjohtojen asennetusta teknisestä kokonaiskapasiteetista. Tätä määrärajoitusta voidaan olla soveltamatta tasasähköyhdysjohtoilla yhteenliitetyillä tarjousalueen rajoilla siihen saakka kunnes yhteisesti optimoitu jakamisprosessi tai markkinapohjainen jakamisprosessi harmonisoidaan unionin tasolla 38 artiklan 3 kohdan mukaisesti.
3. Taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvaa alueiden välisen kapasiteetin jakamista koskevan menetelmän on perustuttava tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin ennustetun markkina-arvon ja energian vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin ennustetun markkina-arvon vertailuun.
4. Sen alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelumenetelmän, sitovuusperiaatteiden ja pullonkaulatulojen jakamisen, joka on jaettu tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten taloudellisen tehokkuusanalyysin perusteella, on varmistettava tasapuolinen kohtelu energian vaihtoa varten jaetun alueiden välisen kapasiteetin kanssa.
5. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen siirtoverkonhaltijoiden on laadittava ehdotus luettelosta jokaisesta yksittäisestä taloudelliseen tehokkuusanalyysiin perustuvasta alueellisen kapasiteetin jakamisesta. Luetteloon on sisällyttävä seuraavat tiedot:
  - a) tarjousalueen rajan määrittely;
  - b) alueiden välisen jaetun kapasiteetin määrä;
  - c) ajanjakso, jona alueiden välistä kapasiteettia jaetaan tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista varten;
  - d) taloudellinen analyysi, joka osoittaa tällaisen jakamisen olevan tehokasta.
6. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen siirtoverkonhaltijoiden on arvioitava uudelleen tasehallintakapasiteetin hankinta-prosessissa jaetun alueiden välisen kapasiteetin arvo ja vapautettava alueiden välinen jaettu kapasiteetti, josta ei enää ole hyötyä tasehallintakapasiteetin vaihdossa tai reservien jakamisessa.

43 artikla

Tasepalvelun tarjoajan alueiden välisen kapasiteetin käyttö

1. Tasepalvelujen tarjoajilla, joilla on 35 artiklan mukaiseen siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan väliseen malliin perustuva tasehallintakapasiteettia koskeva sopimus siirtoverkonhaltijan kanssa, on oikeus käyttää alueiden välistä kapasiteettia tasehallintakapasiteetin vaihtoon, jos ne ovat fyysisten siirto-oikeuksien haltijoita.
2. Tasepalvelun tarjoajien, jotka käyttävät alueiden välistä kapasiteettia tasehallintakapasiteetin vaihtoon 35 artiklan mukaisen siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisen mallin perusteella, on nimettävä fyysiset siirto-oikeutensa tasehallintakapasiteetin vaihtoon asianomaisille siirtoverkonhaltijoille. Tällaiset fyysiset siirto-oikeudet antavat haltijoilleen oikeuden nimetä tasesähkön vaihto asianomaisille siirtoverkonhaltijoille, ja ne on siksi vapautettava "käytä tai myy" -periaatteen soveltamisesta.
3. Tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti tasehallintakapasiteetin vaihtoa varten jaettu alueiden välinen kapasiteetti on otettava huomioon jo jaettuna alueiden välisenä kapasiteettina alueiden välistä kapasiteettia koskevissa laskelmissa.

V OSASTO

SELVITYS

1 LUKU

Selvityseriaatteet

44 artikla

Yleiset periaatteet

1. Selvitysprosesseissa on
  - a) annettava riittäviä taloudellisia signaaleja, jotka vastaavat tasepoikkeamatilannetta;
  - b) varmistettava, että tasepoikkeamat selvitetään hinnalla, joka vastaa sähkön reaaliaikaista arvoa;
  - c) tarjottava tasevastaaville kannustimia pysyä tasapainossa tai auttaa järjestelmää palauttamaan tasapainonsa;
  - d) helpotettava taseselvitysmekanismien harmonisointia;
  - e) tarjottava siirtoverkonhaltijoille kannustimia täyttää asetuksen (EU) 2017/1485 127, 153, 157 ja 160 artiklan mukaiset velvollisuutensa;
  - f) vältettävä vääristyneitä kannustimia tasavastaaville, tasepalvelujen tarjoajille ja siirtoverkonhaltijoille;
  - g) tuettava markkinaosapuolten välistä kilpailua;
  - h) tarjottava tasepalvelun tarjoajille kannustimia tarjota ja toimittaa tasepalveluja liittäville siirtoverkonhaltijalle;
  - i) taattava kaikkien siirtoverkonhaltijoiden taloudellinen neutraalius.
2. Kunkin direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisen asianomaisen sääntelyviranomaisen on varmistettava, ettei millekään sen toimivaltaan kuuluvalla siirtoverkonhaltijalle koidu taloudellista hyötyä tai tappiota tämän osaston 2, 3 ja 4 luvun mukaisen selvityksen taloudellisesta lopputuloksesta asianomaisen sääntelyviranomaisen määrittelemällä valvontajaksolla, sekä varmistettava, että tämän osaston 2, 3 ja 4 luvun mukaisesta selvityksestä mahdollisesti aiheutuva positiivinen tai negatiivinen taloudellinen lopputulos välitetään verkon käyttäjille sovellettavien kansallisten sääntöjen mukaisesti.
3. Kukin siirtoverkonhaltija voi laatia ehdotuksen taseselvityksestä erillisestä lisäselvitysmekanismista, jolla selvitetään tämän osaston 5 luvun mukaiset tasehallintakapasiteetin hankintakustannukset, hallintokustannukset ja muut tasehallintaan liittyvät kustannukset. Lisäselvitysmekanismia on sovellettava tasevastaaviin. Tämä olisi mieluiten toteutettava ottamalla käyttöön niukkuuteen perustuvaa hinnoittelua koskeva toiminto. Jos siirtoverkonhaltijat valitsevat jonkin muun mekanismin, niiden on perusteltava tämä ehdotuksessaan. Ehdotukselle on saatava asianomaisen sääntelyviranomaisen hyväksyntä.
4. Jokainen syöttö siirtoverkonhaltijan suunnittelualueelle tai otto tältä alueelta on selvitettävä joko V osaston 3 tai 4 luvun mukaisesti.

2 LUKU

Tasesähkön selvitys

45 artikla

Tasesähkölaskelma

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on määriteltävä tasesähkön selvitystä varten vähintään taajuuden palautusprosessin ja reservien korvausprosessin osalta menettely, jonka mukaisesti
  - a) lasketaan aktivoitun tasesähkön määrä pyydetyn tai mitatun aktivoinnin perusteella;
  - b) pyydetään aktivoitun tasesähkön määrän laskemista uudelleen.

2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on laskettava aktivoitun tasesähkön määrä 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen menettelyjen mukaisesti vähintään
- kullekin taseselvitysajaksolle;
  - sen tasepoikkeama-alueille;
  - kumpaankin suuntaan siten, että miinusmerkki osoittaa tasepalvelun tarjoajan tekemää suhteellista ottoa ja plusmerkki tasepalvelun tarjoajan tekemää suhteellista syöttöä.
3. Kunkin liittävän siirtoverkonhaltijan on selvitettävä kaikki 2 kohdan mukaisesti lasketut aktivoitun tasesähkön määrät asianomaisten tasepalvelun tarjoajien kanssa.

46 artikla

Taajuuden vakautusprosessin tasesähkö

- Kukin siirtoverkonhaltija voi laskea ja selvittää taajuuden vakautusprosessissa aktivoitun tasesähkön määrän tasepalvelun tarjoajien kanssa 45 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti.
- Taajuuden vakautusprosessissa aktivoitun tasesähkön määrän hinta, joka voi olla positiivinen, nolla tai negatiivinen, on määriteltävä kumpaankin suuntaan taulukossa 1 esitetyllä tavalla:

Taulukko 1

Tasesähkön maksaminen

	Tasesähkön hinta positiivinen	Tasesähkön hinta negatiivinen
Positiivinen tasesähkö	Siirtoverkonhaltija maksaa tasepalvelun tarjoajalle	Tasepalvelun tarjoaja maksaa siirtoverkon haltijalle
Negatiivinen tasesähkö	Tasepalvelun tarjoaja maksaa siirtoverkon haltijalle	Siirtoverkonhaltija maksaa tasepalvelun tarjoajalle

47 artikla

Taajuuden palautusprosessin tasesähkö

- Kunkin siirtoverkonhaltijan on laskettava ja selvitettävä taajuuden palautusprosessissa aktivoitun tasesähkön määrä tasepalvelun tarjoajien kanssa 45 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti.
- Taajuuden palautusprosessissa aktivoitun tasesähkön määrän hinta, joka voi olla positiivinen, nolla tai negatiivinen, on määriteltävä kumpaankin suuntaan 30 artiklan mukaisesti taulukossa 1 esitetyllä tavalla.

48 artikla

Reservien korvausprosessin tasesähkö

- Kunkin siirtoverkonhaltijan on laskettava ja selvitettävä reservien korvausprosessissa aktivoitun tasesähkön määrä tasepalvelun tarjoajien kanssa 45 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti.
- Reservien korvausprosessissa aktivoitun tasesähkön määrän hinta, joka voi olla positiivinen, nolla tai negatiivinen, on määriteltävä kumpaankin suuntaan 30 artiklan mukaisesti taulukossa 1 esitetyllä tavalla.

49 artikla

Tasevastaavan tasepoikkeamakorjaus

- Kunkin siirtoverkonhaltijan on laskettava asianomaisiin tasevastaaviin sovellettava tasepoikkeamakorjaus kullekin aktivoitulle tasesähkötarjoukselle.
- Tasepoikkeama-alueilla, joilla yhdelle tasevastaavalle lasketaan useita 54 artiklan 3 kohdan mukaisia lopputilanteita, tasepoikkeamakorjaus voidaan laskea kullekin tilanteelle.
- Kunkin siirtoverkonhaltijan on määritettävä kunkin tasepoikkeamakorjauksen osalta 45 artiklan mukaisesti laskettu aktivoitun tasesähkön määrä sekä mahdollinen muista syistä kuin tasehallintaa varten aktivoitu määrä.

3 LUKU

Energian vaihtojen selvitys siirtoverkonhaltijoiden kesken

50 artikla

Suunnitellut energian vaihdot

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään yhden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus yhteisistä selvityssäännöistä, joita sovelletaan kaikkiin suunniteltuihin energian vaihtoihin, jotka ovat seurausta yhdestä tai useammasta seuraavista asetuksen (EU) 2017/1485 146, 147 ja 148 artiklan mukaisista prosesseista, kuhunkin seuraavista:

- a) reservien korvausprosessi;
- b) manuaalisesti aktivoitava taajuuden palautusprosessi;
- c) automaattisesti aktivoitava taajuuden palautusprosessi;
- d) epätasapainon netotusprosessi.

2. Kunkin siirtoverkonhaltijoiden välisen selvitystoiminnon on toteutettava selvitys 1 kohdassa tarkoitettujen selvityssääntöjen mukaisesti.

3. Kaikkien synkronialueella suunnitellusti energiaa vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään 18 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus yhteisistä selvityssäännöistä, joita sovelletaan suunniteltuihin energian vaihtoihin, jotka ovat seurausta jommastakummasta tai molemmista seuraavista:

- a) asetuksen (EU) 2017/1485 142 artiklan mukainen taajuuden vakautusprosessi;
- b) asetuksen (EU) 2017/1485 136 artiklan mukainen muutos aika.

4. Kaikkien eri synkronialueiden yhteenliitettyjen siirtoverkonhaltijoiden, jotka vaihtavat suunnitellusti energiaa synkronialueiden välillä, on viimeistään 18 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus yhteisistä selvityssäännöistä, joita sovelletaan suunniteltuihin energian vaihtoihin, jotka ovat seurausta jommastakummasta tai molemmista seuraavista:

- a) asetuksen (EU) 2017/1485 172 ja 173 artiklan mukainen taajuuden vakautusprosessi pätötehon syöttöä varten synkronialueen tasolla;
- b) asetuksen (EU) 2017/1485 137 artiklan mukaiset muutosnopeusrajoitukset pätötehon syöttöä varten synkronialueen tasolla.

5. Tämän artiklan 1 kohdan mukaisiin yhteisiin selvityssääntöihin on sisällyttävä vähintään säännöt siitä, että suunniteltu energian vaihto lasketaan seuraavien kriteerien perusteella:

- a) asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden sopimilta ajanjaksoilta;
- b) kumpaankin suuntaan;
- c) lasketun tehonvaihdon integraalina 5 kohdan a alakohdan mukaisilta ajanjaksoilta.

6. Tämän artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitetuissa suunniteltujen energian vaihtojen yhteisissä selvityssäännöissä on otettava huomioon

- a) kaikki 30 artiklan 1 kohdan mukaisesti vahvistetut tasesähkön hinnat;
- b) 30 artiklan 3 kohdan mukainen menetelmä tasesähkön vaihdossa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelua varten.

7. Tämän artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaisissa suunniteltujen energian vaihtojen yhteisissä selvityssäännöissä on otettava huomioon 30 artiklan 3 kohdan mukainen menetelmä epätasapainon netotusprosessin toteuttamisessa käytetyn alueiden välisen kapasiteetin hinnoittelua varten.

8. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on luotava koordinoitu mekanismi kaikkien siirtoverkonhaltijoiden välisten selvitysten korjauksia varten.

51 artikla

Suunnittelemattomat energian vaihdot

1. Synkronialueen kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään 18 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus yhteisistä selvityssäännöistä, joita sovelletaan kaikkiin suunnittelemattomiin energian vaihtoihin. Ehdotukseen on sisällyttävä seuraavat vaatimukset:

- a) synkronialueelta otettujen suunnittelemattomien energian vaihtojen hinnan on vastattava taajuuden palautusprosessissa tai reservien korvausprosessissa aktivoidun ylössäädön tasesähkön hintoja kyseisellä synkronialueella;

- b) synkronialueelle syötettyjen suunnittelemattomien energian vaihtojen hinnan on vastattava taajuuden palautusprosessissa tai reservien korvausprosessissa aktivoidun alassäädön tasesähkön hintoja kyseisellä synkronialueella.
2. Kaikkien eri synkronialueiden yhteenliitettyjen siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään 18 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus yhteisistä selvityssäännöistä, joita sovelletaan kaikkiin suunnittele-mattomiin energian vaihtoihin eri synkronialueiden yhteenliitettyjen siirtoverkonhaltijoiden välillä.
3. Siirtoverkonhaltijoiden välisten suunnittelemattomiin energian vaihtojen yhteisiä selvityssääntöjä koskevilla ehdotuksilla on varmistettava kustannusten ja hyötyjen oikeudenmukainen ja tasapuolinen jakautuminen siirtoverkonhal-tijoiden kesken.
4. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on luotava koordinoitu mekanismi siirtoverkonhaltijoiden välisten selvitysten korjauksia varten.

4 LUKU

Taseselvitys

52 artikla

Taseselvitys

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan tai tarvittaessa kolmannen osapuolen on selvitettävä suunnittelualueellaan tai -alueillaan tarvittaessa kunkin tasevastaavan kanssa kunakin 53 artiklan mukaisena taseselvitysjaksona kaikki 49 ja 54 artiklan mukaisesti lasketut tasepoikkeamat 55 artiklan mukaisesti laskettuun asianmukaiseen tasepoikkeamahintaan.
2. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään yhden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta laadittava ehdotus, jossa määritellään tarkemmin ja yhdenmukaistetaan vähintään
- a) 49 artiklan mukainen tasepoikkeamakorjauksen laskenta sekä tilanteen, tasepoikkeaman ja jaetun määrän laskenta jollain 54 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla;
- b) keskeiset osatekijät, joita käytetään 55 artiklan mukaisessa tasepoikkeamahinnan laskennassa kaikille tasepoikkeamille, mukaan lukien tarvittaessa taajuuden palautusreservien tai korvaavien reservien tasesähkön välitetyn aktivoinnin arvon määrittely;
- c) yhden tasepoikkeamahinnan käyttö kaikille tasepoikkeamille 55 artiklan mukaisesti siten, että kunkin tasepoikke-amahinta-alueen positiivisille ja negatiivisille tasepoikkeamille määritellään yksi hinta taseselvitysjakson aikana; ja
- d) ehtojen ja menetelmän määrittely tasepoikkeamien kaksoishinnoittelun soveltamiselle kaikille tasepoikkeamille 55 artiklan mukaisesti siten, että kunkin tasepoikkeamahinta-alueen positiivisille tasepoikkeamille määritellään yksi hinta ja negatiivisille tasepoikkeamille toinen hinta taseselvitysjakson aikana, sisältäen
- i) ehdot sille, milloin siirtoverkonhaltija voi ehdottaa direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaiselle asianomaiselle sääntelyviranomaiselleen kaksoishinnoittelun soveltamista ja minkälaiset perustelut tälle on esitettävä;
- ii) kaksoishinnoittelun soveltamisen menetelmän.
3. Tämän artiklan 2 kohdan mukaisessa ehdotuksessa voidaan erotella ajojärjestyksen itsemäärittelymallit ja keskitetyn ajojärjestyksen määrittelymallit.
4. Tämän artiklan 2 kohdan mukaisessa ehdotuksessa on esitettävä täytäntöönpanoajankohta, jonka on oltava viimeistään 18 kuukauden kuluttua siitä, kun kaikki asianomaiset sääntelyviranomaiset ovat antaneet hyväksyntänsä 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

53 artikla

Taseselvitysjakso

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on viimeistään kolmen vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta sovellettava 15 minuutin taseselvitysjaksoa kaikilla suunnittelualueilla ja varmistettava, että kaikki markkina-aikayksikön rajat osuvat päällekkäin taseselvitysjakson rajojen kanssa.
2. Synkronialueen siirtoverkonhaltijat voivat yhdessä pyytää poikkeusta 1 kohdassa esitetystä vaatimuksesta.
3. Kun synkronialueen asianomaiset sääntelyviranomaiset myöntävät poikkeuksen 1 kohdassa esitetystä vaatimuksesta kyseessä olevan synkronialueen siirtoverkonhaltijoiden yhteisestä pyynnöstä tai omasta aloitteestaan, niiden on tehtävä vähintään kolmen vuoden välein yhteistyössä viraston kanssa kustannus-hyötyanalyysi taseselvitysjakson yhdenmukais-tamisesta synkronialueiden sisällä ja niiden välillä.

54 artikla

Tasepoikkeaman laskenta

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on laskettava suunnittelualueellaan tai -alueillaan, tapauksen mukaan, lopputilanne, jaettu määrä, tasepoikkeamakorjaus ja tasepoikkeama
  - a) kullekin tasevastaavalle;
  - b) kullekin taseselvitysajaksolle;
  - c) kullakin tasepoikkeama-alueella.
2. Tasepoikkeama-alueen on oltava sama kuin suunnittelualue, paitsi keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallin tapauksessa, jossa tasepoikkeama-alue voi muodostaa osan suunnittelualueesta.
3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on 52 artiklan 2 kohdan mukaisen ehdotuksen täytäntöönpanoon saakka laskettava tasevastaavan lopputilanne jollain seuraavista tavoista:
  - a) tasevastaavalla on yksi lopputilanne, joka on yhtä suuri kuin sen ulkoisten kaupankäyntisuunnitelmien ja sisäisten kaupankäyntisuunnitelmien summa;
  - b) tasevastaavalla on kaksi lopputilannetta: ensimmäinen on yhtä suuri kuin sen tuotannon ulkoisten kaupankäyntisuunnitelmien ja sisäisten kaupankäyntisuunnitelmien summa ja toinen sen kulutuksen ulkoisten kaupankäyntisuunnitelmien ja sisäisten kaupankäyntisuunnitelmien summa;
  - c) keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallissa tasevastaavalla voi olla tasepoikkeama-aluetta kohti useita lopputilanteita, jotka ovat yhtä suuria kuin voimalaitosten tuotantosunnitelmat tai kulutuslaitosten kulutus suunnitelmat.
4. Kunkin siirtoverkonhaltijan on laadittava säännöt seuraaville:
  - a) lopputilanteen laskenta;
  - b) jaetun määrän määrittäminen;
  - c) 49 artiklan mukaisen tasepoikkeamakorjauksen määrittäminen;
  - d) tasepoikkeaman laskenta;
  - e) tasepoikkeaman uudelleenlaskennan pyytäminen tasevastaavan toimesta.
5. Jaettua määrää ei lasketa tasevastaavalle, joka ei kata syöttöjä tai ottoja.
6. Tasepoikkeama ilmaisee tasevastaavan ja siirtoverkonhaltijan välisen selvitystapahtuman suuruuden ja suunnan; tasepoikkeamalla voi olla
  - a) negatiivinen etumerkki, mikä ilmaisee tasevastaavan vajeen;
  - b) positiivinen etumerkki, mikä ilmaisee tasevastaavan ylijäämän.

55 artikla

Tasepoikkeamahinta

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on laadittava säännöt tasepoikkeamahinnan, joka voi olla positiivinen, nolla tai negatiivinen, laskemiseksi taulukossa 2 määritellyllä tavalla:

Taulukko 2

Tasepoikkeaman maksaminen

	Tasepoikkeamahinta positiivinen	Tasepoikkeamahinta negatiivinen
Positiivinen tasepoikkeama	Siirtoverkonhaltija maksaa tasevastaavalle	Tasevastaava maksaa siirtoverkonhaltijalle
Negatiivinen tasepoikkeama	Tasevastaava maksaa siirtoverkonhaltijalle	Siirtoverkonhaltija maksaa tasevastaavalle

2. Tämän artiklan 1 kohdan mukaisiin sääntöihin on sisällyttävä taajuuden palautusreservien tai korvaavien reservien tasesähkön vältetyn aktivoinnin arvon määrittely.
3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on määritettävä tasepoikkeamahinta
  - a) kullekin taseselvitysjaksoille;
  - b) omalle tasepoikkeamahinta-alueelleen;
  - c) kumpaankin tasepoikkeaman suuntaan.
4. Negatiivisen tasepoikkeaman hinta ei saa olla pienempi kuin jompikumpi seuraavista:
  - a) taajuuden palautusreserveistä ja korvaavista reserveistä aktivoidun positiivisen tasesähkön painotettu keskihinta;
  - b) jos taseselvitysjakson aikana ei ole tapahtunut tasesähkön aktivointia kumpaankaan suuntaan, taajuuden palautusreservien tai korvaavien reservien tasesähkön vältetyn aktivoinnin arvo.
5. Positiivisen tasepoikkeaman hinta ei saa olla suurempi kuin jompikumpi seuraavista:
  - a) taajuuden palautusreserveistä ja korvaavista reserveistä aktivoidun negatiivisen tasesähkön painotettu keskihinta;
  - b) jos taseselvitysjakson aikana ei ole tapahtunut tasesähkön aktivointia kumpaankaan suuntaan, taajuuden palautusreservien tai korvaavien reservien tasesähkön vältetyn aktivoinnin arvo.
6. Jos taajuuden palautusreserveistä tai korvaavista reserveistä on aktivoitu sekä positiivista että negatiivista tasesähköä saman taseselvitysjakson aikana, taseselvityshinta on määritettävä positiiviselle ja negatiiviselle tasepoikkeamalle ainakin yhden 4 ja 5 kohdassa tarkoitetun periaatteen mukaisesti.

5 LUKU

Tasehallintakapasiteetin selvitys

56 artikla

Hankinta suunnittelualueen sisältä

1. Suunnittelualueen kunkin tasehallintakapasiteettitarjouksia käyttävän siirtoverkonhaltijan on vahvistettava säännöt ainakin 32 artiklassa esitettyjen vaatimusten mukaista taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien selvitystä varten.
2. Suunnittelualueen kunkin tasehallintakapasiteettitarjouksia käyttävän siirtoverkonhaltijan on selvitettävä vähintään kaikki 32 artiklassa esitettyjen vaatimusten mukaisesti hankitut taajuuden palautusreservit ja korvaavat reservit.

57 artikla

Hankinta suunnittelualueen ulkopuolelta

1. Kaikkien tasehallintakapasiteettia vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden on vahvistettava säännöt 33 ja 35 artiklan mukaisesti hankitun tasehallintakapasiteetin selvitystä varten.
2. Kaikkien tasehallintakapasiteettia vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden on yhdessä selvitettävä hankittu tasehallintakapasiteetti 33 artiklan mukaista siirtoverkonhaltijoiden välistä selvitystoimintoa käyttäen. Siirtoverkonhaltijoiden, jotka vaihtavat tasehallintakapasiteettia siirtoverkonhaltijan ja tasepalvelun tarjoajan välisen mallin pohjalta, on selvitettävä 35 artiklan mukaisesti hankittu tasehallintakapasiteetti.
3. Kaikkien tasehallintakapasiteettia vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden on vahvistettava säännöt IV osaston 2 luvun mukaisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen selvitystä varten.
4. Kaikkien tasehallintakapasiteettia vaihtavien siirtoverkonhaltijoiden on selvitettävä IV osaston 2 luvun mukaisesti jaettu alueiden välinen kapasiteetti.

VI OSASTO

ALGORITMI

58 artikla

Tasehallinta-algoritmit

1. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on laadittava 19, 20 ja 21 artiklan mukaisissa ehdotuksissa algoritmit, joita käytetään tasesähkötarjousten aktivointiin aktivoinnin optimointitoiminnoissa. Algoritmeissa on
  - a) noudatettava 29 artiklan mukaista tasesähkötarjousten aktivointimenetelmää;
  - b) noudatettava 30 artiklan mukaista tasesähkön hinnoittelumenetelmää;
  - c) otettava huomioon asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan III osaston mukaiset epätasapainon netotusprosessin ja rajat ylittävän aktivointiprosessin kuvaukset.
2. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on laadittava 22 artiklan mukaisessa ehdotuksessa epätasapainon netotusprosessitoiminnoissa käytettävä algoritmi. Algoritmissa on minimoitava tasehallintakapasiteettien toisensa kumoava aktivointi toteuttamalla epätasapainon netotusprosessi asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan mukaisesti.
3. Kahden tai useamman tasehallintakapasiteettia vaihtavan siirtoverkonhaltijan on laadittava 33 artiklan mukaisessa ehdotuksessa algoritmit, joita käytetään tasehallintakapasiteettitarjousten hankintaan kapasiteetin hankinnan optimointitoiminnoissa. Algoritmeissa on
  - a) minimoitava kaiken yhteisesti hankitun tasehallintakapasiteetin kokonaishankintakustannukset;
  - b) otettava tarvittaessa huomioon alueiden välisen kapasiteetin käytettävyyden, mukaan lukien sen tarjonnan mahdolliset kustannukset.
4. Kaikissa tämän artiklan mukaisesti laadituissa algoritmeissa on
  - a) noudatettava käyttövarmuusrajoituksia;
  - b) otettava huomioon tekniset ja verkkoon liittyvät rajoitukset;
  - c) tarvittaessa otettava huomioon alueiden välinen käytettävissä oleva kapasiteetti.

VII OSASTO

RAPORTOINTI

59 artikla

Tasehallintamarkkinoiden yhdistämistä koskeva eurooppalainen raportti

1. Sähkö-ENTSON on julkaistava eurooppalainen raportti, jossa keskitytään tämän asetuksen täytäntöönpanon seurantaan, kuvailemiseen ja analysointiin sekä tasehallintamarkkinoiden yhdistämisessä Euroopassa saavutetun edistymisen kuvailemiseen, kunnioittaen tietojen luottamuksellisuutta 11 artiklan mukaisesti.
2. Raportti on annettava seuraavassa muodossa:
  - a) kahden vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta ja sen jälkeen joka toinen vuosi on julkaistava yksityiskohtainen raportti;
  - b) kolmen vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta ja sen jälkeen joka toinen vuosi on julkaistava raportin lyhyempi versio, jossa arvioidaan saavutettua edistystä ja päivitetään suorituskykyindikaattorit.
3. Tämän artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisessa raportissa on
  - a) kuvailtava ja analysoitava harmonisointi- ja yhdistämisprosessia sekä tasehallintamarkkinoiden harmonisoinnissa ja yhdistämisessä tämän asetuksen soveltamisen avulla saavutettua edistystä;
  - b) kuvailtava tämän asetuksen mukaisten täytäntöönpanohankkeiden tilannetta;
  - c) arvioitava täytäntöönpanohankkeiden yhteensopivuutta ja tarkasteltava mahdollisia kehityssuuntia, jotka aiheuttavat riskin tulevalle yhdistämiselle;
  - d) analysoitava tasehallintakapasiteetin vaihdon ja reservien jakamisen kehitystä ja kuvailtava tasehallintakapasiteetin vaihdon ja reservien jakamisen edelleen parantamiseen mahdollisesti liittyviä esteitä, ennakoedellytyksiä ja toimia;

- e) kuvailtava olemassa olevia ja analysoitava potentiaalisia tasepalvelujen vaihtoja;
- f) analysoitava standardituotteiden sopivuutta suhteessa erilaisten tasehallintaresurssien viimeisimpään kehitykseen ja ehdotettava mahdollisia parannuksia standardituotteisiin;
- g) arvioitava tarvetta standardituotteiden pidemmälle menevään harmonisointiin ja harmonisoimatta jättämisen mahdollisia vaikutuksia tasehallintamarkkinoiden yhdistämiseen;
- h) arvioitava siirtoverkonhaltijoiden käyttämien erityistuotteiden olemassaoloa ja perusteluja ja niiden vaikutusta tasehallintamarkkinoiden yhdistämiseen;
- i) arvioitava edistymistä taseselvityksen pääpiirteiden harmonisoinnissa sekä harmonisoimatta jättämisestä aiheutuvia seurauksia ja mahdollisia vääristymiä;
- j) raportoitava 61 artiklan mukaisten kustannus-hyötyanalyysien tuloksista.

4. Sähkö-ENTSON on määriteltävä raporteissa käytettävät tasehallintamarkkinoiden suorituskykyindikaattorit. Suorituskykyindikaattoreissa on otettava huomioon

- a) tasesähkötarjousten käytettävyys, mukaan lukien tasehallintakapasiteettitarjoukset;
- b) epätasapainon netotuksen, tasepalvelujen vaihdon ja reservien jakamisen rahalliset hyödyt ja säästöt;
- c) standardituotteiden käytöstä saatavat hyödyt;
- d) tasehallinnan kokonaiskustannukset;
- e) tasehallintamarkkinoiden taloudellinen tehokkuus ja luotettavuus;
- f) tasehallintamarkkinoiden mahdolliset tehottomuudet ja vääristymät;
- g) erityistuotteiden käytöstä johtuvat tehokkuusmenetykset;
- h) tasehallintatarkoituksiin käytetyn tasesähkön, sekä käytettävissä olevan että aktivoitun, määrä ja hinta standardituotteille ja erityistuotteille;
- i) tasepoikkeamahinnat ja järjestelmän tasepoikkeamat;
- j) tasepalvelujen hintakehitys edellisenä vuotena;
- k) kaikista tasehallintatarkoituksiin tehdyistä alueiden välisen kapasiteetin jaoista saatavien odotettujen ja toteutuneiden kustannusten ja hyötyjen vertailu.

5. Sähkö-ENTSON on ennen lopullisen raportin esittämistä laadittava raporttiluonnosehdotus. Ehdotuksessa on määriteltävä raportin rakenne ja sisältö ja siinä käytettävät suorituskykyindikaattorit. Ehdotus on esitettävä virastolle, joka voi pyytää siihen muutoksia kahden kuukauden kuluessa ehdotuksen esittämisestä.

6. Tämän artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaiseen raporttiin on sisällyttävä myös englanninkielinen tiivistelmä kustakin 60 artiklan mukaisesta tasehallintaa koskevasta siirtoverkonhaltijan raportista.

7. Raportissa on esitettävä jaotellut tiedot ja indikaattorit kustakin suunnittelualueesta, kustakin tarjousalueiden rajasta tai kustakin taajuudensääntölokista.

8. Sähkö-ENTSON on julkaistava raportti verkkosivuillaan ja toimitettava se virastolle viimeistään kuuden kuukauden kuluttua sen vuoden lopusta, jota raportti koskee.

9. Niiden määräaikojen jälkeen, joihin mennessä kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on käytettävä eurooppalaisia kauppapaikkoja 19 artiklan 5 kohdan, 20 artiklan 6 kohdan, 21 artiklan 6 kohdan ja 22 artiklan 5 kohdan mukaisesti, kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on arvioitava uudelleen raporttien sisältöä ja niiden julkaisuvaatimuksia. Sähkö-ENTSON on tämän uudelleenarvioinnin tulosten perusteella laadittava ehdotus raporttien uudesta rakenteesta ja niiden julkaisujankohdista ja esitettävä se virastolle. Virasto voi pyytää ehdotukseen muutoksia kolmen kuukauden kuluessa sen esittämisestä.

60 artikla

Tasehallintaa koskeva siirtoverkonhaltijan raportti

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on vähintään kahden vuoden välein julkaistava tasehallintaa koskeva raportti, joka kattaa kaksi edellistä kalenterivuotta, kunnioittaen tietojen luottamuksellisuutta 11 artiklan mukaisesti.

2. Tasehallintaa koskevassa raportissa on
  - a) annettava tietoja käytettävissä olleista, hankituista ja käytetyistä erityistuotteiden määristä ja esitettävä erityistuotteiden perustelut 26 artiklassa asetettujen ehtojen mukaisesti;
  - b) esitettävä yhteenvetoanalyysi reservikapasiteetin mitoituksesta, mukaan lukien perustelut ja selitys lasketuille reservikapasiteettivaatimuksille;
  - c) esitettävä yhteenvetoanalyysi reservikapasiteetin optimaalisesta tarjonnasta, mukaan lukien perustelut tasehallintakapasiteetin määrälle;
  - d) analysoitava erityistuotteiden käytöstä aiheutuvia kustannuksia ja hyötyjä ja niihin liittyviä mahdollisia tehokkuuden menetyksiä ja vääristymiä suhteessa kilpailuun ja markkinoiden hajanaisuuteen, kysyntäjoustopuutteeseen ja uusiutuvien energialähteiden osallistumiseen, tasehallintamarkkinoiden yhdistämiseen ja muihin sähkömarkkinoihin kohdistuviin sivuvaikutuksiin;
  - e) analysoitava mahdollisuuksia tasehallintakapasiteetin vaihtoon ja reservien jakamiseen;
  - f) annettava selitys ja perustelut tasehallintakapasiteetin hankinnalle ilman tasehallintakapasiteetin vaihtoa tai reservien jakamista;
  - g) analysoitava aktiivisuuden optimointitoimintojen tehokkuutta taajuuden palautusreservien tasesähkön ja tarvittaessa korvaavien reservien tasesähkön osalta.
3. Tasehallintaa koskeva raportti on joko laadittava englanniksi tai siihen on vähintään sisällyttävä englanninkielinen tiivistelmä.
4. Direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukainen asianomainen sääntelyviranomaisen voi aiemmin julkaistujen raporttien perusteella pyytää muutoksia seuraavan tasehallintaa koskevan siirtoverkonhaltijan raportin rakenteeseen ja sisältöön.

VIII OSASTO

KUSTANNUS-HYÖTYANALYYSI

61 artikla

Kustannus-hyötyanalyysi

1. Kun siirtoverkonhaltijoiden edellytetään tekävän kustannus-hyötyanalyysi tämän asetuksen mukaisesti, niiden on määriteltävä kustannus-hyötyanalyysia koskevat kriteerit ja menetelmä ja esitettävä ne direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisille asianomaisille sääntelyviranomaisille viimeistään kuusi kuukautta ennen kustannus-hyötyanalyysin aloittamista. Asianomaiset sääntelyviranomaiset voivat yhdessä pyytää muutoksia kriteereihin ja menetelmään.
2. Kustannus-hyötyanalyysissa on otettava huomioon vähintään seuraavat tekijät:
  - a) tekninen toteutettavuus;
  - b) taloudellinen tehokkuus;
  - c) vaikutus kilpailuun ja tasehallintamarkkinoiden yhdistämiseen;
  - d) täytäntöönpanon kustannukset ja hyödyt;
  - e) vaikutus eurooppalaisiin ja kansallisiin tasehallintakustannuksiin;
  - f) mahdollinen vaikutus Euroopan sähkömarkkinoiden hintoihin;
  - g) siirtoverkonhaltijoiden ja tasevastaavien valmiudet täyttää velvollisuutensa;
  - h) yhdessä asianomaisten sidosryhmien kanssa arvioitu vaikutus markkinaosapuoliin kasvavien teknisten ja tietotekniikkavaatimusten johdosta.
3. Kaikkien asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden on toimitettava kaikille asianomaisille sääntelyviranomaisille kustannus-hyötyanalyysin tulokset sekä perusteltu ehdotus siitä, kuinka kustannus-hyötyanalyysissa mahdollisesti havaittuihin ongelmiin puututaan.

IX OSASTO

POIKKEUKSET JA SEURANTA

62 artikla

Poikkeukset

1. Direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukainen sääntelyviranomaisen voi siirtoverkonhaltijan pyynnöstä tai omasta aloitteestaan myöntää asianomaisille siirtoverkonhaltijoille poikkeuksen yhdestä tai useammasta tämän asetuksen säännöksestä 2–12 kohdan mukaisesti.
2. Siirtoverkonhaltija voi pyytää poikkeusta seuraavista vaatimuksista:
  - a) määräjät, joihin mennessä siirtoverkonhaltijan on käytettävä eurooppalaisia kauppapaikkoja 19 artiklan 5 kohdan, 20 artiklan 6 kohdan, 21 artiklan 6 kohdan ja 22 artiklan 5 kohdan mukaisesti;
  - b) 24 artiklan 5 kohdan mukainen yhdistetyn suunnitteluprosessin sulkeutumisajankohdan määrittely keskitetyn ajojärjestyksen määrittelyn mallissa ja 24 artiklan 6 kohdan mukainen mahdollisuus muuttaa yhdistetyn suunnitteluprosessin tarjouksia;
  - c) 41 artiklan 2 kohdan mukainen markkinapohjaisella prosessilla jaetun tai 42 artiklan 2 kohdan mukainen taloudellisen tehokkuusanalyysin perustuvalla prosessilla jaetun alueiden välisen kapasiteetin enimmäismäärä;
  - d) 53 artiklan 1 kohdan mukainen taseselvitysjakson yhdenmukaistaminen;
  - e) 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 56 ja 57 artiklan mukaisten vaatimusten täytäntöönpano.
3. Poikkeusprosessin on oltava läpinäkyvä, syrjimätön, puolueeton ja hyvin dokumentoitu ja sen on perustuttava perusteltuun pyyntöön.
4. Siirtoverkonhaltijoiden on esitettävä kirjallinen poikkeuspyyntö asianomaiselle sääntelyviranomaiselle viimeistään kuusi kuukautta ennen sen säännöksen soveltamisen alkamisajankohtaa, johon poikkeusta pyydetään.
5. Poikkeuspyyntöön on sisällyttävä seuraavat tiedot:
  - a) säännökset, joista poikkeamista pyydetään;
  - b) poikkeuksen pyydetty soveltamisaika;
  - c) yksityiskohtainen suunnitelma ja aikataulu, jossa määritellään, kuinka tämän asetuksen kyseessä olevia säännöksiä käsitellään ja niiden täytäntöönpano varmistetaan poikkeuksen soveltamisajan päättymisen jälkeen;
  - d) arviointi pyydetyn poikkeuksen vaikutuksista viereisiin markkinoihin;
  - e) arviointi pyydetyn poikkeuksen mahdollisesti aiheuttamista riskeistä tasehallintamarkkinoiden yhdistämiselle Euroopassa.
6. Asianomaisen sääntelyviranomaisen on tehtävä poikkeuspyyntöä koskeva päätös kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun se vastaanottaa pyynnön. Määräaika voidaan jatkaa ennen sen umpeutumista kolmella kuukaudella, jos asianomainen sääntelyviranomaisen pyytää lisätietoja poikkeusta pyytäneeltä siirtoverkonhaltijalta. Lisäaika alkaa, kun täydelliset tiedot on vastaanotettu.
7. Poikkeusta pyytäneen siirtoverkonhaltijan on toimitettava asianomaisen sääntelyviranomaisen mahdollisesti pyytämät lisätiedot kahden kuukauden kuluessa pyynnöstä. Jos siirtoverkonhaltija ei toimita pyydettyjä tietoja määräajassa, poikkeuspyyntö on katsottava peruutetuksi, paitsi jos ennen määräajan umpeutumista:
  - a) asianomainen sääntelyviranomaisen päättää jatkaa määräaika;
  - b) siirtoverkonhaltija toimittaa asianomaiselle sääntelyviranomaiselle perustelut sille, että poikkeuspyyntö on täydellinen.
8. Asianomaisen sääntelyviranomaisen on poikkeuspyyntöä arvioidessaan tai ennen kuin se myöntää poikkeuksen omasta aloitteestaan otettava huomioon seuraavat näkökohdat:
  - a) kyseisen säännöksen tai kyseisten säännösten täytäntöönpanoon liittyvät vaikeudet;
  - b) kyseisestä säännöksestä tai kyseisistä säännöksistä johtuvat riskit ja vaikutukset käyttövarmuuteen;
  - c) kyseisen säännöksen tai kyseisten säännösten täytäntöönpanon helpottamiseksi toteutetut toimet;
  - d) kyseisen säännöksen tai kyseisten säännösten täytäntöönpanemattomuudesta aiheutuvat vaikutukset suhteessa syrjimättömyyteen ja kilpailuun muiden eurooppalaisten markkinaosapuolten kanssa, erityisesti kysyntäjouaston ja uusiutuvien energialähteiden osalta;

- e) vaikutukset yleiseen taloudelliseen tehokkuuteen ja älykkääseen verkkoinfrastruktuuriin;
- f) vaikutukset muihin suunnittelualueisiin ja yleiset seuraukset Euroopan markkinoiden yhdistämisprosessille.
9. Asianomaisen sääntelyviranomaisen on annettava poikkeuspyyntöä tai sen omasta aloitteesta annettavaa poikkeusta koskeva perusteltu päätös. Jos asianomainen sääntelyviranomainen myöntää poikkeuksen, sen on määriteltävä poikkeuksen kesto. Poikkeus voidaan myöntää ainoastaan kerran enintään kahdeksi vuodeksi, lukuun ottamatta 2 kohdan c ja d alakohdassa tarkoitettuja poikkeuksia, jotka voidaan myöntää 1 päivään tammikuuta 2025 saakka.
10. Asianomaisen sääntelyviranomaisen on ilmoitettava päätöksestään siirtoverkonhaltijalle, virastolle ja Euroopan komissiolle. Päätös on myös julkaistava sen verkkosivuilla.
11. Asianomaisten sääntelyviranomaisten on pidettävä yllä rekisteriä kaikista myöntämistään tai epäämistään poikkeuksista ja toimitettava virastolle vähintään kuuden kuukauden välein ajan tasalla oleva ja koostettu rekisteri, josta on annettava jäljennös Sähkö-ENTSOlle.
12. Rekisteriin on sisällyttävä erityisesti:
- a) säännös, jota koskeva poikkeus on myönnetty tai evätty;
  - b) poikkeuksen sisältö;
  - c) poikkeuksen myöntämisen tai epäämisen syyt;
  - d) poikkeuksen myöntämisen seuraukset.

63 artikla

Seuranta

1. Sähkö-ENTSON on seurattava tämän asetuksen täytäntöönpanoa asetuksen (EY) N:o 714/2009 8 artiklan 8 kohdan mukaisesti. Sähkö-ENTSON suorittaman tämän asetuksen täytäntöönpanon seurannan on katettava vähintään seuraavat näkökohdat:
- a) tasehallintamarkkinoiden yhdistämistä koskevan eurooppalainen raportin laatiminen 59 artiklan mukaisesti;
  - b) tämän asetuksen täytäntöönpanon seurantaan koskevan raportin laatiminen, mukaan lukien vaikutus sovellettavien sääntöjen harmonisointiin, jolla pyritään helpottamaan markkinoiden yhdistämistä.
2. Sähkö-ENTSON on esitettävä viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta virastolle sen lausuntoa varten seurantasuunnitelma, joka kattaa laadittavat raportit ja niiden mahdolliset päivitykset.
3. Viraston on yhteistyössä Sähkö-ENTSON kanssa laadittava viimeistään 12 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta luettelo merkityksellisistä tiedoista, jotka Sähkö-ENTSON on toimitettava virastolle asetuksen (EY) N:o 714/2009 8 artiklan 9 kohdan ja 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Merkityksellisten tietojen luettelo voidaan päivittää. Sähkö-ENTSON on ylläpidettävä kattavaa, standardimuodossa olevaa digitaalista tietoarkistoa viraston vaatimista tiedoista.
4. Kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on toimitettava Sähkö-ENTSOlle tiedot, jotka sen tarvitsee tehtäviensä toteuttamiseksi 1 ja 3 kohdan mukaisesti.
5. Markkinaosapuolten ja muiden tasehallintamarkkinoiden yhdistämisen kannalta merkityksellisten organisaatioiden on annettava viraston ja Sähkö-ENTSON yhteisestä pyynnöstä Sähkö-ENTSOlle 1 ja 3 kohdan mukaiset seurannassa tarvittavat tiedot, paitsi jos direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaiset asianomaiset sääntelyviranomaiset, virasto tai Sähkö-ENTSO on jo saanut tiedot omien täytäntöönpanon seurantaan liittyvien tehtäviensä yhteydessä.

X OSASTO

SIIRTYMÄ- JA LOPPUSÄÄNNÖKSET

64 artikla

Irlantia ja Pohjois-Irlantia koskevat siirtymäsäännökset

Tämän asetuksen vaatimuksia sovelletaan Irlannissa ja Pohjois-Irlannissa 31 päivästä joulukuuta 2019, lukuun ottamatta osallistumista ehtojen ja edellytysten tai menetelmien laatimiseen, joihin sovelletaan niitä kutakin varten vahvistettuja määräaikoja.

*65 artikla***Voimaantulo**

1. Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.
2. Tämän asetuksen 14, 16, 17, 28, 32, 34–36, 44–49 ja 54–57 artiklaa sovelletaan vuoden kuluttua sen voimaantulosta.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 23 päivänä marraskuuta 2017.

Komission puolesta
Puheenjohtaja
Jean-Claude JUNCKER

KOMISSION ASETUS (EU) 2017/2196,
annettu 24 päivänä marraskuuta 2017,
sähköverkon hätätilaa ja käytönpalautusta koskevasta verkkosäännöstä
(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävässä sähkön kaupassa ja asetuksen (EY) N:o 1228/2003 kumoamisesta 13 päivänä heinäkuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 714/2009 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 6 artiklan 11 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Täysin toimivat ja yhteiset energian sisämarkkinat ovat olennaisen tärkeitä, jotta voitaisiin ylläpitää energian toimitusvarmuutta, lisätä kilpailukykyä ja varmistaa, että kaikki kuluttajat voivat ostaa energiaa kohtuuhintaan.
- (2) Asetuksessa (EY) N:o 714/2009 vahvistetaan syrjimättömät säännöt verkkoon pääsulle rajat ylittävässä sähkön kaupassa sähkön sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi.
- (3) Komission asetuksessa (EU) 2017/1485 ⁽²⁾ vahvistetaan verkon käyttöä koskevat yhdenmukaiset säännöt siirtoverkonhaltijoille, alueellisille käyttövarmuuskoordinaattoreille, jakeluverkonhaltijoille ja merkittävälle verkkokäyttäjille. Siinä määritellään kriittiset järjestelmätilat (normaalitila, hälytystila, hätätila, suurhäiriötila ja palautustila). Lisäksi siihen sisältyy vaatimuksia ja periaatteita, joilla varmistetaan olosuhteet, joissa käyttövarmuutta voidaan ylläpitää kaikkialla unionissa, ja edistetään verkon käytön koordinoitua, sekä vaatimuksia ja periaatteita, jotka koskevat reaaliaikaisten käyttövarmuusongelmien ennakoimiseksi tarvittavia käyttö- ja suunnitteluprosesseja sekä unionin laajuisista taajuuden säätöä ja reservejä.
- (4) On syytä määritellä yhteiset vähimmäisvaatimukset ja periaatteet erityisesti hätätilassa, suurhäiriötilassa ja palautustilassa noudatettavia menettelyjä ja toteutettavia toimia varten.
- (5) Vaikka kukin siirtoverkonhaltija vastaa käyttövarmuuden ylläpitämisestä omalla vastuualueellaan, unionin sähköverkon turvallinen ja tehokas käyttö on tehtävä, joka kuuluu unionin kaikille siirtoverkonhaltijoille, sillä kaikki kansalliset verkot ovat jossain määrin yhteydessä toisiinsa, ja yhdellä vastuualueella ilmenevä vika voi vaikuttaa muihin alueisiin. Unionin sähköverkon tehokas käyttö edellyttää myös sidosryhmien välistä tiivistä yhteistyötä ja koordinoitua.
- (6) Siksi on tarpeellista vahvistaa teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä koskevat yhtenäiset vaatimukset, jotta voidaan estää kansallisessa verkossa esiintyvän häiriön laajeneminen tai paheneminen ja välttää häiriön ja suurhäiriötilan leviäminen muihin verkkoihin. On myös tarpeellista vahvistaa yhtenäiset menettelyt, jotka siirtoverkonhaltijoiden olisi toteutettava hälytys- tai normaalitilan palauttamiseksi häiriön tai suurhäiriötilan leviämisen jälkeen.
- (7) Kunkin siirtoverkonhaltijan olisi laadittava järjestelmän varautumissuunnitelma ja käytönpalautussuunnitelma noudattaen kolmivaiheista lähestymistapaa: suunnitteluvaihe, jossa määritellään suunnitelman yksityiskohtainen sisältö; täytäntöönpanovaihe, jossa kehitetään ja otetaan käyttöön kaikki suunnitelman aktiivisissa tarvittavat välineet ja palvelut; ja aktivointivaihe, jossa yhtä tai useampaa suunnitelman toimenpidettä toteutetaan käytännössä.
- (8) Niiden vaatimusten yhdenmukaistamisen, joiden mukaisesti siirtoverkonhaltijoiden on laadittava järjestelmän varautumissuunnitelmansa ja käytönpalautussuunnitelmansa, pitäisi varmistaa näiden suunnitelmien yleinen tehokkuus unionin tasolla.

⁽¹⁾ EUVL L 211, 14.8.2009, s. 15.

⁽²⁾ Komission asetus (EU) 2017/1485, annettu 2 päivänä elokuuta 2017, sähkön siirtoverkon käyttöä koskevista suuntaviivoista (EUVL L 220, 25.8.2017, s. 1).

- (9) Siirtoverkonhaltijoiden olisi varmistettava energiamarkkinoiden jatkuvuus hätä-, suurhäiriö- tai palautustilassa ja keskeytettävä markkinatoiminnot ja markkinoiden liittämissä prosessit vasta viimeisenä keinona. Olisi vahvistettava selkeät, objektiiviset ja yhtenäiset ehdot, joiden mukaisesti energiamarkkinoiden toiminta voidaan keskeyttää ja jälleen palauttaa.
- (10) Kunkin siirtoverkonhaltijan olisi pyydettäessä tuettava muita siirtoverkonhaltijoita hätä-, suurhäiriö- tai palautustilassa, kunhan tällainen tuki ei saata pyyntöön vastanneen siirtoverkonhaltijan verkkoa hätä- tai suurhäiriötilaan.
- (11) Jäsenvaltioissa, joissa käytetään julkisia viestintäjärjestelmiä, siirtoverkonhaltijoiden, jakeluverkonhaltijoiden, merkittävien verkkokäyttäjien ja käytönpalautuspalvelujen tarjoajien olisi pyrittävä saamaan televiestinnälleen ensisijainen kohtelu televiestintäpalvelujen tarjoajaltaan.
- (12) Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto, jäljempänä 'virasto', suositteli 20 päivänä heinäkuuta 2015, että komissio antaa tasehallintaa koskevan verkkosäännön viraston suositukseen 3/2015 sisältyvien vaatimusten mukaisesti.
- (13) Asetuksen (EU) 2017/1485 yleisten säännösten lisäksi tarvitaan erityisvaatimuksia, jotta voidaan varmistaa tiedonvaihto ja viestintä hätä-, suurhäiriö- tai palautustilassa sekä verkon käytössä ja käytönpalautuksessa tarvittavien kriittisten välineiden, laitteiden ja tilojen käytettävyys.
- (14) Tämä asetus on hyväksytty asetuksen (EY) N:o 714/2009 perusteella, jota se täydentää ja jonka erottamattoman osan se muodostaa. Muissa säädöksissä asetukseen (EY) N:o 714/2009 tehtyjen viittausten on katsottava olevan viittauksia myös tähän asetukseen.
- (15) Tässä asetuksessa säädetyt toimenpiteet ovat asetuksen (EY) N:o 714/2009 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun komitean lausunnon mukaiset,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Kohde

Käyttövarmuuden turvaamiseksi ja häiriön laajenemisen tai pahenemisen estämiseksi, jotta voidaan välttää laajamittainen häiriö ja suurhäiriötila ja mahdollistetaan sähköjärjestelmän tehokas ja nopea käytönpalautus hätä- tai suurhäiriötilasta, tässä asetuksessa määritetään verkkosääntö, jossa asetetaan seuraavia näkökohtia koskevat vaatimukset:

- siirtoverkonhaltijoiden toteuttama hätä-, suurhäiriö- ja palautustilojen hallinta;
- verkon käytön unionin laajuinen koordinointi hätä-, suurhäiriö- ja palautustilassa;
- simulaatiot ja kokeet, joilla varmistetaan yhteenliitettyjen siirtoverkkojen luotettava, tehokas ja nopea palautus normaalitilaan hätä- tai suurhäiriötilasta;
- tarvittavat välineet, laitteet ja tilat, joilla varmistetaan yhteenliitettyjen siirtoverkkojen luotettava, tehokas ja nopea palautus normaalitilaan hätä- tai suurhäiriötilasta.

2 artikla

Sovellettamisala

1. Tätä asetusta sovelletaan siirtoverkonhaltijoihin, jakeluverkonhaltijoihin, merkittäviin verkkokäyttäjiin, järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajiin, käytönpalautuspalvelujen tarjoajiin, tasevastaaviin, tasehallintapalvelujen tarjoajiin, nimitettyihin sähkömarkkinaoperaattoreihin sekä muihin tahoihin, jotka on nimetty markkinatoimintojen toteuttajiksi komission asetuksen (EU) 2015/1222⁽¹⁾ ja komission asetuksen (EU) 2016/1719⁽²⁾ mukaisesti.

2. Tätä asetusta sovelletaan erityisesti seuraaviin merkittäviin verkkokäyttäjiin:

- komission asetuksen (EU) 2016/631⁽³⁾ 5 artiklassa vahvistettujen vaatimusten mukaisesti tyyppiin C tai D luokitellut olemassa olevat ja uudet sähköntuotantomoduulit;

⁽¹⁾ Komission asetus (EU) 2015/1222, annettu 24 päivänä heinäkuuta 2015, kapasiteetin jakamista ja ylikuormituksen hallintaa koskevien suuntaviivojen vahvistamisesta (EUVL L 197, 25.7.2015, s. 24).

⁽²⁾ Komission asetus (EU) 2016/1719, annettu 26 päivänä syyskuuta 2016, pitkän aikavälin kapasiteetin jakamista koskevista suuntaviivoista (EUVL L 259, 27.9.2016, s. 42).

⁽³⁾ Komission asetus (EU) 2016/631, annettu 14 päivänä huhtikuuta 2016, tuottajien verkkoliitäntävaatimuksia koskevasta verkkosäännöstä (EUVL L 112, 27.4.2016, s. 1).

- b) asetuksen (EU) 2016/631 5 artiklassa vahvistettujen vaatimusten mukaisesti tyyppiin B luokitellut olemassa olevat ja uudet sähköntuotantomoduulit, kun ne on määritelty merkittäviksi verkkokäyttäjiksi 11 artiklan 4 kohdan ja 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti;
- c) olemassa olevat ja uudet siirtoverkkoon liitetyt kulutuslaitokset;
- d) olemassa olevat ja uudet siirtoverkkoon liitetyt suljetut jakeluverkot;
- e) asetuksen (EU) 2017/1485 IV osan 8 osaston mukaisesti sähköntuotantomoduulien tai kulutuslaitosten ajojärjestyksen uudelleenmäärittelyä aggregoimalla tarjoavat tahot ja pätötehoreservien tarjoajat; ja
- f) komission asetuksen (EU) 2016/1447 ⁽¹⁾ 4 artiklan 1 kohdassa vahvistettujen vaatimusten mukaiset olemassa olevat ja uudet suurjännitteiset tasasähköjärjestelmät (HVDC-järjestelmät) ja tasasähköön liitetyt suuntaajakytketyt voimalaitokset.
3. Tätä asetusta sovelletaan olemassa oleviin ja uusiin tyyppiin A sähköntuotantomoduuleihin asetuksen (EU) 2016/631 5 artiklassa vahvistettujen vaatimusten mukaisesti, muihin kuin 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin olemassa oleviin ja uusiin tyyppiin B sähköntuotantomoduuleihin, sekä olemassa oleviin ja uusiin kulutuksen joustoa tarjoaviin kulutuslaitoksiin, suljettuihin jakeluverkkoihin ja kolmansiin osapuoliin, kun ne luokitellaan järjestelmän varautumis- palvelujen tarjoajiksi tai käytönpalautuspalvelun tarjoajiksi 4 artiklan 4 kohdan mukaisesti.
4. Edellä 3 kohdassa tarkoitettujen tyyppien A ja B sähköntuotantomoduulit sekä kulutuksen joustoa tarjoavat kulutuslaitokset ja suljetut jakeluverkot voivat täyttää tämän asetuksen vaatimukset joko suoraan tai kolmannen osapuolen välityksellä 4 artiklan 4 kohdan nojalla vahvistettujen vaatimusten mukaisesti.
5. Tätä asetusta sovelletaan merkittävän verkkokäyttäjän, järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajan tai käytönpalautuspalvelujen tarjoajan energianvarastointiyksiköihin, joita voidaan käyttää järjestelmän tasapainottamiseen, sillä edellytyksellä, että ne on yksilöity tällaisiksi yksiköiksi järjestelmän varautumissuunnitelmissa, käytönpalautussuunnitelmissa tai asiaa koskevissa palvelusopimuksissa.
6. Tätä asetusta sovelletaan kaikkiin siirtoverkkoihin, jakeluverkkoihin ja yhdysjohtoihin unionissa, lukuun ottamatta siirtoverkkoja ja jakeluverkkoja tai siirtoverkkojen ja jakeluverkkojen osia sellaisissa jäsenvaltioissa sijaitseissa saarissa, joiden sähköverkkoa ei ole synkronoitu joko Manner-Euroopan, Ison-Britannian, Pohjoismaiden, Irlannin ja Pohjois-Irlannin tai Baltian maiden verkkoihin, sillä edellytyksellä, että tämä synkronoimattomuus ei johdu häiriöstä.
7. Jäsenvaltioissa, joissa on useampi kuin yksi siirtoverkonhaltija, tätä asetusta sovelletaan kaikkiin kyseisessä jäsenvaltiossa toimiviin siirtoverkonhaltijoihin. Jos siirtoverkonhaltijalla ei ole yhden tai useamman tästä asetuksesta johtuvan velvoitteen kannalta merkityksellistä tehtävää, jäsenvaltiot voivat säätää, että vastuu näiden velvoitteiden noudattamisesta annetaan yhdelle tai useammalle eri siirtoverkonhaltijalle.
8. Liettuan, Latvian ja Viron siirtoverkonhaltijat, niin kauan ja siltä osin kuin ne toimivat synkronialueella, jonka kaikkia maita unionin lainsäädäntö ei sido, vapautetaan 15, 29 ja 33 artiklan soveltamisesta, jollei toisin määrätä 10 artiklan mukaisessa kolmannen maan siirtoverkonhaltijoiden kanssa tehdyssä yhteistyösopimuksessa, joka muodostaa perustan käyttövarmuuteen liittyvälle yhteistyölle niiden kanssa.

3 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY ⁽²⁾ 2 artiklan, asetuksen (EY) N:o 714/2009 2 artiklan, komission asetuksen (EU) N:o 543/2013 ⁽³⁾ 2 artiklan, asetuksen (EU) 2015/1222 2 artiklan, asetuksen (EU) 2016/631 2 artiklan, komission asetuksen (EU) 2016/1388 ⁽⁴⁾ 2 artiklan, asetuksen (EU) 2016/1447 2 artiklan, asetuksen (EU) 2016/1719 2 artiklan ja asetuksen (EU) 2017/1485 2 artiklan määritelmiä.

⁽¹⁾ Komission asetus (EU) 2016/1447, annettu 26 päivänä elokuuta 2016, suurjännitteisten tasasähköjärjestelmien ja tasasähköön liitettyjen suuntaajakytkettyjen voimalaitosten verkkoliitäntävaatimuksia koskevasta verkkosäännöstä (EUVL L 241, 8.9.2016, s. 1).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/72/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 55).

⁽³⁾ Komission asetus (EU) N:o 543/2013, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2013, tietojen antamisesta ja julkaisemisesta sähkömarkkinoilla ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 714/2009 liitteen I muuttamisesta (EUVL L 163, 15.6.2013, s. 1).

⁽⁴⁾ Komission asetus (EU) 2016/1388, annettu 17 päivänä elokuuta 2016, kulutuksen verkkoon liittämistä koskevasta verkkosäännöstä (EUVL L 223, 18.8.2016, s. 10).

Lisäksi tässä asetuksessa tarkoitetaan

- 1) 'järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajalla' oikeushenkilöä, jolla on lakisääteinen tai sopimusperusteinen velvollisuus tarjota palvelua, joka edistää yhden tai useamman järjestelmän varautumissuunnitelmaan sisältyvän toimenpiteen toteuttamista;
- 2) 'käytönpalautuspalvelujen tarjoajalla' oikeushenkilöä, jolla on lakisääteinen tai sopimusperusteinen velvollisuus tarjota palvelua, joka edistää yhden tai useamman käytönpalautussuunnitelmaan sisältyvän toimenpiteen toteuttamista;
- 3) 'ensisijaisella merkittävällä verkkokäyttäjällä' merkittävää verkkokäyttäjää, johon sovelletaan irtikytkemistä ja käytön palautusta koskevia erityisehtoja;
- 4) 'nettokulutuksella' verkon tietyssä pisteessä tietyllä hetkellä tai määrätyn ajanjakson keskiarvona määritettyä pätötehon nettoarvoa, joka lasketaan kulutuksena vähennettynä tuotannolla ja ilmaistaan yleensä kilowatteina (kW) tai megawatteina (MW);
- 5) 'käytönpalautussuunnitelmalla' kaikkia teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, joita tarvitaan sähköjärjestelmän palauttamiseksi normaalitilaan;
- 6) 'käytön palautuksella' tuotannon ja kulutuksen kytkemistä takaisin verkkoon jännitteen palauttamiseksi järjestelmän niihin osiin, jotka on kytketty irti muusta verkosta;
- 7) 'top down -käytönpalautusstrategialla' strategiaa, joka edellyttää toisten siirtoverkonhaltijoiden apua jännitteen palauttamiseksi siirtoverkonhaltijan järjestelmän osiin;
- 8) 'bottom up -käytönpalautusstrategialla' strategiaa, jossa siirtoverkonhaltijan järjestelmän osaan voidaan palauttaa jännite ilman toisten siirtoverkonhaltijoiden apua;
- 9) 'tahdistuksella' kahden tahdissa käyvän alueen tahdistamista ja liittämistä uudelleen tahdistuspisteessä;
- 10) 'taajuusjohtajalla' nimettyä siirtoverkonhaltijaa, joka vastaa järjestelmän taajuuden hallinnasta tahdissa käyväällä alueella tai synkronialueella järjestelmän taajuuden palauttamiseksi nimellistaajuuteen;
- 11) 'tahdissa käyväällä alueella' yhteenliitettyjen siirtoverkonhaltijoiden kattamaa synkronialueen osaa, jolla on yhteinen järjestelmän taajuus ja jota ei ole tahdistettu synkronialueen loppuosan kanssa;
- 12) 'tahdistuksen johtajalla' nimettyä siirtoverkonhaltijaa, joka vastaa kahden tahdissa käyvän alueen yhteen kytkemisestä;
- 13) 'tahdistuspisteellä' kahden tahdissa käyvän alueen liittämiseen käytettävää laitteistoa, yleensä katkaisijaa.

4 artikla

Säätelynäkökohdat

1. Jäsenvaltioiden, säätelyviranomaisten, toimivaltaisten elinten ja verkonhaltijoiden on tätä asetusta soveltaessaan
  - a) sovellettava suhteellisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita;
  - b) varmistettava avoimuus;
  - c) sovellettava periaatetta, jonka mukaan suurin kokonaistehokkuus ja alhaisimmat kokonaiskustannukset optimoidaan kaikkien asianomaisten osapuolten kesken;
  - d) varmistettava, että siirtoverkonhaltijat hyödyntävät, niin pitkälti kuin mahdollista, markkinapohjaisia mekanismeja verkon käyttövarmuuden ja stabiilisuuden varmistamiseksi;
  - e) noudatettava teknisiä, oikeudellisia ja henkilöiden turvallisuuteen ja laitosten turvaamiseen liittyviä rajoituksia;
  - f) kunnioitettava paikalliselle siirtoverkonhaltijalle annettua vastuuta varmistaa käyttövarmuus, myös kansallisessa lainsäädännössä vaaditulla tavalla;
  - g) kuultava asianomaisia jakeluverkonhaltijoita ja otettava huomioon niiden järjestelmään mahdollisesti kohdistuvat vaikutukset; ja
  - h) otettava huomioon sovitut eurooppalaiset standardit ja tekniset spesifikaatiot.
2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on annettava seuraavat ehdotukset asianomaisen säätelyviranomaisen hyväksyttäväksi direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisesti:
  - a) 4 kohdan mukaiset ehdot ja edellytykset, jotka koskevat sopimusperusteista toimimista järjestelmän varautumis- palvelujen tarjoajana;

- b) 4 kohdan mukaiset ehdot ja edellytykset, jotka koskevat sopimus pohjaista toimimista käytön palautus palvelujen tarjoajana;
- c) siirtoverkonhaltijoiden 11 artiklan 4 kohdan c alakohdan ja 23 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaisesti laatima luettelo merkittävistä verkkokäyttäjistä, jotka vastaavat asetuksissa (EU) 2016/631, (EU) 2016/1388 ja (EU) 2016/1447 vahvistetuista pakollisista vaatimuksista ja/tai kansallisesta lainsäädännöstä johtuvien toimenpiteiden toteuttamisesta omissa laitoksissaan, ja luettelo toimenpiteistä, jotka näiden merkittävien verkkokäyttäjien on toteutettava;
- d) 11 artiklan 4 kohdan d alakohdassa ja 23 artiklan 4 kohdan d alakohdassa tarkoitettu luettelo ensisijaisista merkittävistä verkkokäyttäjistä tai niiden määrittelyyn sovelletut periaatteet sekä ensisijaisten merkittävien verkkokäyttäjien irtikytkemistä ja käytön palautusta koskevat ehdot ja edellytykset, jollei niitä ole määritelty jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä;
- e) 36 artiklan 1 kohdan mukaiset markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevat säännöt;
- f) 39 artiklan 1 kohdan mukaiset taseselvitystä ja säätöenergian selvitystä koskevat erityissäännöt tapauksessa, jossa markkinatoiminnot keskeytetään;
- g) 43 artiklan 2 kohdan mukainen testisuunnitelma.

3. Jos jäsenvaltio on niin säätänyt, 2 kohdan a–d ja g alakohdassa tarkoitettujen ehtojen voidaan antaa muun elimen kuin sääntelyviranomaisen hyväksyttäväksi. Sääntelyviranomaisten ja jäsenvaltioiden tämän kohdan nojalla nimeämien elinten on tehtävä 2 kohdassa tarkoitettuja ehdotuksia koskeva päätös kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun siirtoverkonhaltija on esittänyt ehdotuksen.

4. Järjestelmän varautumis palvelujen tarjoajana ja käytön palautus palvelujen tarjoajana toimimista koskevat ehdot ja edellytykset on vahvistettava joko kansallisessa lainsäädännössä tai sopimus pohjaisesti. Jos ne vahvistetaan sopimus pohjaisesti, kunkin siirtoverkonhaltijan on laadittava viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2018 asiaankuuluvia ehtoja ja edellytyksiä koskeva ehdotus, jossa on määriteltävä vähintään

- a) tarjottavan palvelun ominaispiirteet;
- b) mahdollisuus yhteenliittämiseen ja sitä koskevat ehdot; ja
- c) käytön palautus palvelujen tarjoajien osalta pimeäkäynnistys- ja saarekekäyttö ominaisuudella varustettujen voimalähteiden tavoiteltu maantieteellinen jakautuminen.

5. Kunkin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2018 toimitettava sääntelyviranomaiselle tai jäsenvaltion nimeämälle elimelle 11 artiklan mukaisesti laadittu järjestelmän varautumissuunnitelma ja 23 artiklan mukaisesti laadittu käytön palautussuunnitelma tai vähintään näiden suunnitelmien seuraavat osatekijät:

- a) järjestelmän varautumissuunnitelman ja käytön palautussuunnitelman tavoitteet, mukaan lukien ilmiöt, joita on hallittava, ja tilanteet, jotka on ratkaistava;
- b) olosuhteet, jotka käynnistävät järjestelmän varautumissuunnitelman ja käytön palautussuunnitelman toimenpiteiden aktiivoinnin;
- c) kunkin toimenpiteen perustelut, joissa selitetään, kuinka se edistää järjestelmän varautumissuunnitelman ja käytön palautussuunnitelman tavoitteita, sekä osapuoli, joka vastaa näiden toimenpiteiden toteuttamisesta; ja
- d) 11 ja 23 artiklan mukaisesti asetetut määräajat toimenpiteiden toteuttamiselle.

6. Jos siirtoverkonhaltijalla on tämän asetuksen nojalla velvollisuus tai mahdollisuus määrittellä, vahvistaa tai sopia vaatimuksista, ehdoista ja edellytyksistä ja menetelmistä, joille ei tarvita 2 kohdan mukaista hyväksyntää, jäsenvaltiot voivat edellyttää, että näille vaatimuksille, ehdoille ja edellytyksille tai menetelmille on saatava sääntelyviranomaisen, jäsenvaltion nimeämän elimen tai jäsenvaltioiden muiden toimivaltaisten viranomaisten ennakkohyväksyntä.

7. Jos siirtoverkonhaltija katsoo, että 3 kohdan mukaisesti hyväksytyt asiakirjat on muutettava, muutosehdotukseen sovelletaan 2–5 kohdassa säädettyjä vaatimuksia. Muutosta ehdottavien siirtoverkonhaltijoiden on tarvittaessa otettava huomioon voimalaitoksen omistajien, kulutuslaitoksen omistajien ja muiden sidosryhmien oikeutetut odotukset, jotka perustuvat alun perin määriteltyihin tai sovittuihin vaatimuksiin tai menetelmiin.

8. Mikä tahansa osapuoli voi tehdä valituksen liittymispisteen verkonhaltijasta tai paikallisesta siirtoverkonhaltijasta kyseiselle liittymispisteen verkonhaltijalle tai paikalliselle siirtoverkonhaltijalle tämän asetuksen mukaisesti kuuluvien velvoitteiden tai sen tekemien päätösten suhteen, ja se voi osoittaa valituksensa sääntelyviranomaiselle, jonka on riitojen ratkaisuviranomaisena tehtävä asiasta päätös kahden kuukauden kuluessa valituksen vastaanottamisesta. Tätä määräaika voidaan pidentää kahdella kuukaudella, jos sääntelyviranomaisen pyytää lisätietoja. Tätä pidennettyä määräaika voidaan pidentää edelleen valituksen tekijän suostumuksella. Sääntelyviranomaisen päätös on sitova, paitsi jos ja siihen saakka kun se kumotaan muutoksenhaussa.

5 artikla

Kuuleminen ja koordinointi

1. Kun tässä asetuksessa säädetään, että siirtoverkonhaltijan on kuultava asianomaisia osapuolia määrittelemistään toimista ennen reaalialikaa tai reaalijassa, sovelletaan seuraavaa menettelyä:
  - a) siirtoverkonhaltijan on oltava yhteydessä ainakin niissä tämän asetuksen artikloissa yksilöityihin osapuoliin, joissa edellytetään kuulemista;
  - b) siirtoverkonhaltijan on selitettävä kuulemisen sekä päätöksen, joka sen on tehtävä, syy ja tavoite;
  - c) siirtoverkonhaltijan on koottava a alakohdassa tarkoitetuilta osapuolilta kaikki merkitykselliset tiedot ja niiden arviointi;
  - d) siirtoverkonhaltijan on otettava asianmukaisesti huomioon kuultujen osapuolten kannat, tilanteet ja rajoitteet;
  - e) siirtoverkonhaltijan on ennen päätöksen tekemistä selitettävä kuulluille osapuolille, miksi niiden kannat on otettu huomioon tai jätetty huomioimatta.
2. Kun tässä asetuksessa säädetään, että siirtoverkonhaltijan on koordinoitava toimien toteuttamista reaalijassa useiden osapuolten kanssa, sovelletaan seuraavaa menettelyä:
  - a) siirtoverkonhaltijan on oltava yhteydessä ainakin niissä tämän asetuksen artikloissa yksilöityihin osapuoliin, joissa edellytetään reaalialikaista koordinointia;
  - b) siirtoverkonhaltijan on selitettävä koordinoinnin ja toteutettavien toimien syy ja tavoite;
  - c) siirtoverkonhaltijan on annettava alustava ehdotus toimista, jotka kunkin osapuolen on toteutettava;
  - d) siirtoverkonhaltijan on koottava a alakohdassa tarkoitetuilta osapuolilta kaikki merkitykselliset tiedot ja niiden arviointi;
  - e) siirtoverkonhaltijan on annettava lopullinen ehdotus toimista, jotka kunkin osapuolen on toteutettava, ottaen asianmukaisesti huomioon asianomaisten osapuolten kannat, tilanteet ja rajoitteet ja asettamalla osapuolille määräaika, johon mennessä ne voivat ilmaista vastustavansa siirtoverkonhaltijan ehdottamia toimia;
  - f) jos asianomaiset osapuolet eivät vastusta siirtoverkonhaltijan ehdottamien toimien toteuttamista, kunkin osapuolen, siirtoverkonhaltija mukaan lukien, on toteutettava toimet ehdotuksen mukaisesti;
  - g) kun yksi tai useampi osapuoli kieltäytyy siirtoverkonhaltijan ehdottamasta toimesta asetettuun määräaikaan mennessä, siirtoverkonhaltijan on annettava ehdotettu toimi asianomaisen viranomaisen päätettäväksi ja esitettävä perustelut siirtoverkonhaltijan ehdottaman toimen syyille ja tavoitteille ja arvioinnille sekä osapuolten kannat;
  - h) jos asiaa ei voida antaa asianomaisen viranomaisen käsiteltäväksi reaalijassa, siirtoverkonhaltijan on käynnistettävä vastaava toimi, jolla on mahdollisimman pieni vaikutus tai ei lainkaan vaikutusta osapuoliin, jotka kieltäytyivät toteuttamasta ehdotettua tointa.
3. Osapuoli voi kieltäytyä toteuttamasta reaalialikaisia toimia, joita siirtoverkonhaltija on ehdottanut 2 kohdassa kuvatun koordinointimenettelyn mukaisesti, jos se voi perustella, että ehdotettu toimi johtaisi yhden tai useamman teknisen, oikeudellisen tai henkilöiden turvallisuuteen tai laitosten turvaamiseen liittyvän rajoituksen rikkomiseen.

6 artikla

Alueellinen koordinointi

1. Kun siirtoverkonhaltijat suunnittelevat järjestelmän varautumissuunnitelmiaan 11 artiklan mukaisesti ja käytönpalautussuunnitelmiaan 23 artiklan mukaisesti tai arvioivat uudelleen varautumissuunnitelmiaan 50 artiklan mukaisesti ja käytönpalautussuunnitelmiaan 51 artiklan mukaisesti, kunkin siirtoverkonhaltijan on varmistettava yhdenmukaisuus vastaavien toimenpiteiden kanssa, jotka sisältyvät sen oman synkronialueen siirtoverkonhaltijoiden suunnitelmiin ja sen viereisten toiseen synkronialueeseen kuuluvien siirtoverkonhaltijoiden suunnitelmiin, vähintään seuraavien toimenpiteiden osalta:
  - a) 14 artiklan mukainen siirtoverkonhaltijoiden välinen avunanto ja koordinointi hätätilassa;
  - b) 18 ja 28 artiklan mukaiset taajuudenhallintamenettelyt, pois lukien tavoitetaajuuden vahvistaminen bottom up -käytönpalautusstrategian tapauksessa ennen tahdistusta yhteenliitetyn siirtoverkon kanssa;
  - c) 21 artiklan mukainen pätötehoa koskeva avunantomenettely;
  - d) 27 artiklan mukainen top down -käytönpalautusstrategia.

2. Edellä olevan 1 kohdan mukaisesti tehtävään järjestelmän varautumissuunnitelman ja käytönpalautussuunnitelman yhdenmukaisuuden arviointiin on sisällyttävä seuraavat tehtävät:
- 1 kohdassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin liittyvien tietojen vaihto asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden kesken;
  - 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden yhteensopimattomuuksien yksilöinti asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden suunnitelmissa;
  - mahdollisten käyttövarmuuteen kohdistuvien uhkien yksilöinti kapasiteetin laskenta-alueella. Näihin uhkiin lukeutuvat muun muassa alueelliset yhteisviat, joilla on merkittävä vaikutus asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden siirtoverkkoihin;
  - 1 kohdassa tarkoitettujen, asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden järjestelmän varautumissuunnitelmissa ja käytönpalautussuunnitelmissa määrittelemien toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi c alakohdassa tarkoitettujen mahdollisten uhkien hallinnan kannalta;
  - alueellisten käyttövarmuuskoordinaattoreiden kuuleminen, jotta ne voivat arvioida 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden yhdenmukaisuutta koko synkronialueella;
  - korjaavien toimenpiteiden määrittely, jos asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden järjestelmän varautumissuunnitelmissa ja käytönpalautussuunnitelmissa on yhteensopimattomuuksia tai jos asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden järjestelmän varautumissuunnitelmista ja käytönpalautussuunnitelmista puuttuu toimenpiteitä.
3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2018 ilmoitettava 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden asetuksen (EU) 2017/1485 77 artiklan mukaisesti perustetulle asianomaiselle alueelliselle käyttövarmuuskoordinaattorille. Alueellisen käyttövarmuuskoordinaattorin on laadittava kolmen kuukauden kuluessa toimenpiteiden ilmoittamisesta toimenpiteiden yhdenmukaisuutta koskeva tekninen raportti 2 kohdassa esitettyjen kriteerien perusteella. Kunkin siirtoverkonhaltijan on varmistettava, että sen omat osaavat asiantuntijat voivat avustaa alueellista käyttövarmuuskoordinaattoria raportin laadinnassa.
4. Alueelliseen käyttövarmuuskoordinaattorin on toimitettava 3 kohdassa tarkoitettu tekninen raportti viipymättä kaikille asianomaisille siirtoverkonhaltijoille, joiden on puolestaan toimitettava se asianomaisille sääntelyviranomaisille sekä Sähkö-ENTSOlle 52 artiklassa säädettyjä tarkoituksia varten.
5. Kunkin kapasiteetin laskenta-alueen kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on sovittava kynnysarvosta, jonka yläpuolella yhden tai useamman siirtoverkonhaltijan hätä-, suurhäiriö- tai palautustilassa toteuttamisen toimien vaikutusta pidetään merkittävänä kapasiteetin laskenta-alueen muiden siirtoverkonhaltijoiden kannalta.

7 artikla

Julkinen kuuleminen

- Paikallisten siirtoverkonhaltijoiden on kuultava sidosryhmiä, myös kunkin jäsenvaltion toimivaltaisia viranomaisia, ehdotuksista, joille on saatava hyväksyntä 4 artiklan 2 kohdan a, b, e, f ja g alakohdan mukaisesti. Kuulemisen on kestettävä vähintään yhden kuukauden.
- Paikallisten siirtoverkonhaltijoiden on otettava järjestetyissä kuulemisissa ilmaistut sidosryhmien näkemykset asianmukaisesti huomioon ennen ehdotusluonnoksen antamista hyväksyttäväksi. Kaikissa tapauksissa on annettava vankat perustelut sille, kuinka sidosryhmien näkemykset on otettu huomioon tai jätetty huomioimatta, ja ne on julkaistava viipymättä ennen ehdotuksen julkaisemista tai yhtä aikaa sen julkaisemisen kanssa.

8 artikla

Kustannusten kattaminen

- Asianomaisten sääntelyviranomaisten on arvioitava verkkotariffien sääntelyn alaisille verkonhaltijoille tässä asetuksessa säädettyistä velvollisuuksista aiheutuneet kustannukset direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisesti. Kustannukset, joiden katsotaan olevan kohtuullisia, tosiasiallisesti aiheutuneita ja oikeasuhteisia, on katettava verkkotariffeilla tai muilla asianmukaisilla mekanismeilla.
- Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen verkonhaltijoiden on asianomaisten sääntelyviranomaisten pyynnöstä toimitettava aiheutuneiden kustannusten arviointia varten tarvittavat tiedot kolmen kuukauden kuluessa pyynnöstä.

9 artikla

Salassapitovelvollisuudet

- Tämän asetuksen nojalla saatuja, vaihdettuja tai toimitettuja luottamuksellisia tietoja koskee 2, 3 ja 4 kohdassa säädetty salassapitovelvollisuus.

2. Salassapitovelvollisuus koskee kaikkia tämän asetuksen säännösten soveltamisalaan kuuluvia henkilöitä.
3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden tehtäviensä yhteydessä saamaa luottamuksellista tietoa ei saa paljastaa muulle henkilölle tai viranomaiselle, sanotun kuitenkin rajoittamatta kansallisen lainsäädännön, tämän asetuksen muiden säännösten tai muun asiaan liittyvän unionin lainsäädännön soveltamista niiden soveltamisalaan kuuluviin tapauksiin.
4. Tämän asetuksen nojalla luottamuksellisia tietoja saavilla sääntelyviranomaisilla, elimillä ja henkilöillä on oikeus käyttää saamiaan tietoja ainoastaan tämän asetuksen mukaisten tehtäviensä suorittamiseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta kansallisen tai unionin lainsäädännön soveltamista sen soveltamisalaan kuuluviin tapauksiin.

10 artikla

Sopimus sellaisten siirtoverkonhaltijoiden kanssa, joita tämä asetus ei sido

Kun synkronialueeseen kuuluu sekä unionin että kolmannen maan siirtoverkonhaltijoita, kaikkien unionin siirtoverkonhaltijoiden kyseisellä synkronialueella on 18 päivään kesäkuuta 2019 mennessä pyrittävä tekemään sellaisten kolmannen maan siirtoverkonhaltijoiden kanssa, joita tämä asetus ei sido, sopimus, joka muodostaa perustan käyttövarmuuteen liittyvälle yhteistyölle niiden kanssa ja jossa vahvistetaan menettelyt, joiden mukaisesti kolmannen maan siirtoverkonhaltijat voivat noudattaa tämän asetuksen mukaisia velvollisuuksia.

II LUKU

JÄRJESTELMÄN VARAUTUMISSUUNNITELMA

1 JAKSO

Yleiset säännökset

11 artikla

Järjestelmän varautumissuunnitelman rakenne

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2018 laadittava järjestelmän varautumissuunnitelma ja kuultava sitä laatiessaan asianomaisia jakeluverkonhaltijoita, merkittäviä verkkokäyttäjiä, kansallisia sääntelyviranomaisia tai 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja tahoja, viereisiä siirtoverkonhaltijoita ja muita siirtoverkonhaltijoita synkronialueellaan.
2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on järjestelmän varautumissuunnitelmaansa laatiessaan otettava huomioon vähintään seuraavat osatekijät:
  - a) asetuksen (EU) 2017/1485 25 artiklan mukaisesti vahvistetut käyttövarmuusrajat;
  - b) kulutuksen ja tuotannon käyttäytyminen ja suorituskyky synkronialueella;
  - c) 4 kohdan d alakohdan mukaisesti lueteltujen ensisijaisten merkittävien verkkokäyttäjien erityistarpeet; ja
  - d) sen oman siirtoverkon ja siihen liittyvien jakeluverkonhaltijoiden verkkojen ominaispiirteet.
3. Järjestelmän varautumissuunnitelmaan on sisällyttävä säännöt vähintään seuraavista:
  - a) olosuhteet, joissa järjestelmän varautumissuunnitelma aktivoidaan 13 artiklan mukaisesti;
  - b) järjestelmän varautumissuunnitelmaa koskevat ohjeet, jotka siirtoverkonhaltijan on annettava; ja
  - c) toimenpiteet, joihin sovelletaan reaaliaikaista kuulemistä tai koordinoitua määritelyjen osapuolten kanssa.
4. Järjestelmän varautumissuunnitelmaan on erityisesti sisällyttävä seuraavat osatekijät:
  - a) luettelo toimenpiteistä, jotka siirtoverkonhaltijan on toteutettava laitteistoissaan;
  - b) luettelo toimenpiteistä, jotka jakeluverkonhaltijoiden on toteutettava, sekä jakeluverkonhaltijoista, jota ovat vastuussa näiden toimenpiteiden toteuttamisesta laitteistoissaan;
  - c) luettelo merkittävistä verkkokäyttäjistä, jotka ovat vastuussa asetuksessa (EU) 2016/631, asetuksessa (EU) 2016/1388 ja asetuksessa (EU) 2016/1447 vahvistetuista pakollisista vaatimuksista tai kansallisesta lainsäädännöstä johtuvien toimenpiteiden toteuttamisesta laitteistoissaan, sekä luettelo toimenpiteistä, jotka näiden merkittävien verkkokäyttäjien on toteutettava;
  - d) luettelo ensisijaisista merkittävistä verkkokäyttäjistä sekä niiden irtikytkemistä koskevat ehdot ja edellytykset; ja
  - e) kunkin järjestelmän varautumissuunnitelmassa mainitun toimenpiteen toteuttamisen määräaika.

5. Järjestelmän varautumissuunnitelmaan on sisällyttävä vähintään seuraavat II luvun 2 jaksossa määritellyt tekniset ja organisatoriset toimenpiteet:
- verkon suojausjärjestelmät, mukaan lukien vähintään seuraavat:
    - 15 artiklan mukainen automaattinen alitaajuussuojausjärjestelmä;
    - 16 artiklan mukainen automaattinen ylitaajuussuojausjärjestelmä; ja
    - 17 artiklan mukainen automaattinen jännitteen romahtamisen estojärjestelmä.
  - järjestelmän varautumissuunnitelman menettelyt, mukaan lukien vähintään seuraavat:
    - 18 artiklan mukainen taajuuspoikkeamien hallintamenettely;
    - 19 artiklan mukainen jännitepoikkeamien hallintamenettely;
    - 20 artiklan mukainen sähkönsiirron hallintamenettely;
    - 21 artiklan mukainen pätötehoa koskeva avunantomenettely; ja
    - 22 artiklan mukainen manuaalinen kuormien irtikytkentämenettely.
6. Järjestelmän varautumissuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden on oltava seuraavien periaatteiden mukaisia:
- niillä on oltava mahdollisimman pieni vaikutus verkon käyttäjiin;
  - niiden on oltava taloudellisesti tehokkaita;
  - vain tarpeelliset toimenpiteet on aktivoitava; ja
  - ne eivät saa saattaa siirtoverkonhaltijan siirtoverkkoa tai yhteenliitettyjä siirtoverkkoja hätätilaan tai suurhäiriötilaan.

12 artikla

Järjestelmän varautumissuunnitelman toteuttaminen

- Kunakin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2019 toteutettava ne järjestelmän varautumissuunnitelmansa toimenpiteet, jotka on toteutettava siirtoverkossa. Sen on ylläpidettävä toteutettuja toimenpiteitä tästä eteenpäin.
- Kunakin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2018 ilmoitettava siirtoverkkoon liitetyille jakeluverkonhaltijoille toimenpiteet, mukaan lukien niiden toteuttamisen määräaika, jotka on toteutettava
  - jakeluverkonhaltijan laitteistoissa 11 artiklan 4 kohdan mukaisesti; tai
  - 11 artiklan 4 kohdan mukaisesti määriteltyjen ja niiden jakeluverkkoon liitettyjen merkittävien verkonkäyttäjien laitteistoissa; tai
  - niiden jakeluverkkoon liitettyjen järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajien laitteistoissa; tai
  - niiden jakeluverkkoon liitettyjen jakeluverkonhaltijoiden laitteistoissa.
- Kunakin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2018 ilmoitettava 11 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaisesti määritellyille merkittävälle verkonkäyttäjille tai järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajille, jotka on liitetty suoraan sen siirtoverkkoon, toimenpiteet, jotka niiden laitteistoissa on toteutettava, mukaan lukien niiden toteuttamisen määräaika.
- Kun kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään, siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava suoraan 11 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaisesti määritellyille merkittävälle verkonkäyttäjille, järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajille tai jakeluverkonhaltijoille, jotka on liitetty jakeluverkkoihin, toimenpiteet, jotka niiden laitteistoissa on toteutettava, mukaan lukien niiden toteuttamisen määräaika. Niiden on tiedotettava tästä ilmoituksesta asianomaiselle jakeluverkonhaltijalle.
- Kun siirtoverkonhaltija ilmoittaa toimenpiteet jakeluverkonhaltijalle 2 kohdan mukaisesti, jakeluverkonhaltijan on puolestaan viipymättä ilmoitettava sen jakeluverkkoon liitetyille merkittävälle verkonkäyttäjille, järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajille ja jakeluverkonhaltijoille järjestelmän varautumissuunnitelman toimenpiteet, jotka niiden on toteutettava omissa laitteistoissaan, mukaan lukien niiden toteuttamisen määräaika.
- Kunakin ilmoituksen saaneen jakeluverkonhaltijan, merkittävän verkonkäyttäjän ja järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajan on
  - toteutettava tämän artiklan mukaisesti ilmoitetut toimenpiteet viimeistään 12 kuukauden kuluttua ilmoituspäivästä;
  - vahvistettava toimenpiteiden toteuttaminen niistä ilmoittaneelle verkonhaltijalle, jonka on, jos se ei ole siirtoverkonhaltija, ilmoitettava vahvistuksesta siirtoverkonhaltijalle; ja
  - pidettävä omissa laitteistoissaan toteutettut toimenpiteet voimassa.

13 artikla

Järjestelmän varautumissuunnitelman aktivointi

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on aktivoitava 11 artiklan 5 kohdan b alakohdan mukaiset järjestelmän varautumissuunnitelmansa menettelyt yhteistoiminnassa 11 artiklan 4 kohdan mukaisesti määriteltyjen jakeluverkonhaltijoiden ja merkittävien verkkokäyttäjien sekä järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajien kanssa.
2. Edellä olevan 11 artiklan 5 kohdan mukaisten järjestelmän varautumissuunnitelman automaattisesti aktivoitavien toimintojen lisäksi kunkin siirtoverkonhaltijan on aktivoitava järjestelmän varautumissuunnitelman menettely aina kun
  - a) verkko on hätätilassa asetuksen (EU) 2017/1485 18 artiklan 3 kohdassa vahvistettujen kriteerien mukaisesti eikä käytettävissä ole korjaavia toimenpiteitä verkon palauttamiseksi normaalitilaan; tai
  - b) käyttövarmuusanalyysin perusteella siirtoverkon käyttövarmuus edellyttää 11 artiklan 5 kohdan mukaisen järjestelmän varautumissuunnitelman toimenpiteen aktivointia käytettävissä olevien korjaavien toimenpiteiden lisäksi.
3. Kunkin 11 artiklan 4 kohdan mukaisesti määritellyn jakeluverkonhaltijan ja merkittävän verkkokäyttäjän sekä kunkin järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajan on noudatettava viipymättä siirtoverkonhaltijan 11 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti antamia järjestelmän varautumissuunnitelmaa koskevia ohjeita 11 artiklan 5 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja järjestelmän varautumissuunnitelman menettelyjä noudattaen.
4. Kunkin siirtoverkonhaltijan on aktivoitava 11 artiklan 5 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen järjestelmän varautumissuunnitelmansa menettelyt, joilla on merkittävä rajat ylittävä vaikutus, yhteistoiminnassa niiden siirtoverkonhaltijoiden kanssa, joihin vaikutus kohdistuu.

14 artikla

Siirtoverkonhaltijoiden välinen avunanto ja koordinointi hätätilassa

1. Kun hätätilassa oleva siirtoverkonhaltija sitä pyytää, jokaisen siirtoverkonhaltijan on annettava yhdysjohtojen kautta kaikki mahdollinen apu sitä pyytäneelle siirtoverkonhaltijalle sillä edellytyksellä, ettei tämä saata siirtoverkonhaltijan siirtoverkkoa tai yhteenliitettyjä siirtoverkkoja hätätilaan tai suurhäiriötilaan.
2. Kun apua on annettava tasasähköyhdysjohtojen kautta, siihen voi sisältyä seuraavien toimenpiteiden toteuttaminen, ottaen huomioon HVDC-järjestelmän tekniset ominaispiirteet ja suorituskyky:
  - a) siirretyn pätötehon manuaalinen säätö, jolla autetaan hätätilassa olevaa siirtoverkonhaltijaa palauttamaan sähkönsiirrot käyttövarmuusrajojen sisälle tai viereisen synkronialueen taajuus asetuksen (EU) 2017/1485 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti hälytystilaa varten määriteltyjen järjestelmän taajuusrajojen sisälle;
  - b) siirretyn pätötehon automaattinen säätö asetuksen (EU) 2016/1447 13 artiklassa määriteltyjen signaalien ja kriteerien perusteella;
  - c) asetuksen (EU) 2016/1447 15–18 artiklan mukainen automaattinen taajuudensäätö saarekekäyttötapaussessa;
  - d) asetuksen (EU) 2016/1447 24 artiklan mukainen jännitteen ja loistehon säätö, ja
  - e) kaikki muut asianmukaiset toimenpiteet.
3. Kunkin siirtoverkonhaltija voi kytkeä manuaalisesti irti minkä tahansa siirtoverkkoelementin, jolla on merkittävä rajat ylittävä vaikutus, mukaan lukien yhdysjohto, seuraavien vaatimusten mukaisesti:
  - a) siirtoverkonhaltijan on koordinoitava toimenpide viereisten siirtoverkonhaltijoiden kanssa; ja
  - b) toimenpide ei saa saattaa jäljellä olevaa yhteenliitettyä siirtoverkkoa hätätilaan tai suurhäiriötilaan.
4. Sen estämättä, mitä 3 kohdassa säädetään, siirtoverkonhaltija voi kytkeä manuaalisesti irti minkä tahansa siirtoverkkoelementin, jolla on merkittävä rajat ylittävä vaikutus, mukaan lukien yhdysjohto, ilman koordinointia poikkeuksellisissa olosuhteissa, joissa käyttövarmuusrajat ylittyvät, kun se on tarpeellista henkilöiden turvallisuuden vaarantumisen tai laitteiden vahingoittumisen estämiseksi. Siirtoverkonhaltijan on laadittava 30 päivän kuluessa tästä tapahtumasta ainakin englannin kielellä raportti, jossa selitetään yksityiskohtaisesti tämän toimenpiteen syyt, toteutus ja vaikutus, ja toimitettava se asianomaiselle sääntelyviranomaiselle direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisesti ja viereisille siirtoverkonhaltijoille sekä asetettava se niiden verkkokäyttäjien saataville, joihin on kohdistunut merkittävä vaikutus.

2 JAKSO

Järjestelmän varautumissuunnitelman toimenpiteet

15 artikla

Automaattinen alitaajuussuojajärjestelmä

1. Järjestelmän varautumissuunnitelmaan kuluvaan automaattiseen alitaajuussuojajärjestelmään on sisällyttävä automaattinen alitaajuudesta tapahtuva kuormien irtikytkentä sekä taajuussäätö-alitaajuustoimintatilan asetukset siirtoverkonhaltijan taajuudensäätoalueella.

2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on järjestelmän varautumissuunnitelmassaan varauduttava taajuussäätö-alitaajuustoimintatilan aktivointiin ennen automaattista alitaajuudesta tapahtuvaa kuormien irtikytkentää, jos taajuuden muutosnopeus sen sallii.

3. Kunkin siirtoverkonhaltijan ja 11 artiklan 4 kohdan mukaisesti määritellyn jakeluverkonhaltijan on ennen automaattisen alitaajuudesta tapahtuvan kuormien irtikytkentäjärjestelmän aktivointia varmistettava, että sen verkkoon liitetynä kuormana toimivat energianvarastointiyksiköt

- a) siirtyvät automaattisesti tuotantotilaan sinä määräajassa ja sillä päätöhen asetusravolla, jotka siirtoverkonhaltija on vahvistanut järjestelmän varautumissuunnitelmassa; tai
- b) kytkevät kuormana toimivan energianvarastointiyksikön automaattisesti irti verkosta, jos energianvarastointiyksikkö ei pysty siirtymään tuotantotilaan siirtoverkonhaltijan järjestelmän varautumissuunnitelmassa vahvistamassa määräajassa.

4. Kunkin siirtoverkonhaltijan on vahvistettava järjestelmän varautumissuunnitelmassaan taajuuskynnykset, joilla energianvarastointiyksiköiden tilanvaihdon tai irtikytkennän on tapahduttava. Näiden taajuuskynnysten on oltava alhaisemmat tai yhtä suuret kuin asetuksen (EU) 2017/1485 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti siirtoverkon hälytystilaa varten määritelty järjestelmän taajuusraja ja korkeammat kuin liitteessä määritelty kuormien irtikytkennän pakollinen aloitustaso.

5. Kunkin siirtoverkonhaltijan on suunniteltava automaattinen alitaajuudesta tapahtuva kuormien irtikytkentäjärjestelmä liitteessä määriteltyjen, kuormien reaaliaikaista irrottamista koskevien parametrien mukaisesti. Järjestelmään on sisällyttävä kuormien irtikytkentä eri taajuuksilla alkaen 'pakollisesta aloitustasosta' 'viimeiseen pakolliseen tasoon' saakka sallitun toteutusalueen sisällä sekä askelten vähimmäismäärää ja enimmäiskokoa noudattaen. Sallitussa toteutusalueessa on määriteltävä irtikytkettävän nettokulutuksen suurin sallittu poikkeama tietyllä taajuudella irtikytkettävästä tavoitennetokulutuksesta, joka on laskettu lineaarisesti interpoloimalla pakollisen aloitustason ja viimeisen pakollisen tason välillä. Sallittu toteutusalue ei saa mahdollistaa pakollisella aloitustasolla irtikytkettävää nettokulutusta pienemmän nettokulutuksen määrän irtikytkemistä. Askelta ei voida pitää askeleena, jos mitään nettokulutusta ei kytketä irti, kun kyseinen askel saavutetaan.

6. Kunkin siirtoverkonhaltijan tai jakeluverkonhaltijan on otettava alitaajuudesta tapahtuvassa kuormien irtikytkennässä tarvittavien releiden asennuksessa huomioon vähintään kulutuskäyttäytyminen ja hajautettu tuotanto.

7. Toteuttaessaan automaattista alitaajuudesta tapahtuvaa kuormien irtikytkentäjärjestelmää 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen mukaisesti kunkin siirtoverkonhaltijan tai jakeluverkonhaltijan on

- a) vältettävä tarkoituksellisen aikaviiveen asettamista releiden ja katkaisijoiden toiminta-ajan lisäksi;
- b) minimoitava sähköntuotantomoduulien irtikytkentä, varsinkin niiden jotka tuottavat inertiaa; ja
- c) rajoitettava riskiä, että järjestelmä johtaa käyttövarmuusrajat ylittäviin sähkönsiirtojen poikkeamiin ja jännitepoikkeamiin.

Jos jakeluverkonhaltija ei voi täyttää b ja c alakohdan vaatimuksia, sen on ilmoitettava asiasta siirtoverkonhaltijalle ja ehdotettava, mitä vaatimusta sovelletaan. Siirtoverkonhaltijan on kuultava jakeluverkonhaltijaa ja vahvistettava sovellettavat vaatimukset yhteisen kustannus-hyötyanalyysin pohjalta.

8. Järjestelmän varautumissuunnitelmaan kuuluvaan automaattiseen alitaajuudesta tapahtuvaan kuormien irtikytkentäjärjestelmään voi sisältyä taajuuden muutosnopeuteen perustuva nettokulutuksen irtikytkentä sillä edellytyksellä, että

- a) se aktivoidaan ainoastaan
  - i) kun taajuuspoikkeama on suurempi kuin suurin pysyvän tilan taajuuspoikkeama ja taajuuden muutosnopeus on suurempi kuin vertailutapahtuman tuottama taajuuden muutosnopeus;
  - ii) siihen saakka kunnes taajuus saavuttaa kuormien irtikytkennän pakollisen aloitustason taajuuden;

- b) se on liitteen mukainen; ja
- c) se on tarpeellinen ja perusteltu, jotta käyttövarmuutta voidaan ylläpitää tehokkaasti.

9. Kun järjestelmän varautumissuunnitelmaan kuuluvaan automaattiseen alitaajuudesta tapahtuvaan kuormien irtikytkentäjärjestelmään sisältyy 8 kohdassa kuvailtu taajuuden muutosnopeuteen perustuva nettokulutuksen irtikytkentä, siirtoverkonhaltijan on annettava 30 päivän kuluessa sen käytöstä kansalliselle sääntelyviranomaiselle raportti, jossa selitetään yksityiskohtaisesti tämän toimenpiteen syyt, toteutus ja vaikutus.

10. Siirtoverkonhaltija voi sisällyttää järjestelmän varautumissuunnitelmaansa kuuluvaan automaattiseen alitaajuudesta tapahtuvaan kuormien irtikytkentäjärjestelmään nettokulutuksen irtikytkennän lisäaskeleita liitteessä vahvistetun kuormien irtikytkennän viimeisen pakollisen tason alapuolella.

11. Kullakin siirtoverkonhaltijalla on oikeus toteuttaa muita käytönpalautusprosessia nopeuttavia verkon suojausjärjestelmiä, jotka käynnistyvät taajuudella, joka on alhaisempi tai yhtä suuri kuin kuormien irtikytkennän viimeisen pakollisen tason taajuus. Siirtoverkonhaltijan on varmistettava, etteivät tällaiset lisäjärjestelmät heikennä taajuutta edelleen.

16 artikla

Automaattinen ylitaajuussuojausjärjestelmä

1. Järjestelmän varautumissuunnitelmaan kuuluvan automaattisen ylitaajuussuojausjärjestelmän toiminnan on johdettava kullakin taajuudensäätöalueella verkkoon syötetyn kokonaispätötehon automaattisen vähenemiseen.

2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on yhteistoiminnassa synkronialueensa muiden siirtoverkonhaltijoiden kanssa määriteltävä automaattiselle ylitaajuussuojausjärjestelmälleen seuraavat parametrit:

- a) aktiivoinnin taajuuskynnykset; ja
- b) verkkoon syötettävän pätötehon pienennyssuhde.

3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on otettava automaattisen ylitaajuussuojausjärjestelmänsä suunnittelussa huomioon taajuudensäätöalueensa sähköntuotantomoduulien ja energianvarastointiyksiköiden taajuussäätö-ylitaajuustoimintatilaan liittyvä suorituskyky. Jos taajuussäätö-ylitaajuustoimintatila ei ole tai se ei riitä täyttämään 2 kohdan a ja b alakohdassa vahvistettuja vaatimuksia, kunkin siirtoverkonhaltijan on lisäksi järjestettävä tuotannon portaittainen lineaarinen irtikytkentä taajuudensäätöalueellaan. Siirtoverkonhaltijan on vahvistettava sähköntuotantomoduulien ja/tai HVDC-järjestelmien irtikytkentään sovellettavien askelten enimmäiskoko yhteistoiminnassa synkronialueensa muiden siirtoverkonhaltijoiden kanssa.

17 artikla

Automaattinen jännitteen romahtamisen estojärjestelmä

1. Järjestelmän varautumissuunnitelmaan kuuluvaan automaattiseen jännitteen romahtamisen estojärjestelmään voi sisältyä yksi tai useampi seuraavista järjestelmistä siirtoverkonhaltijan tekemän järjestelmän käyttövarmuutta koskevan arvioinnin tulosten perusteella:

- a) asetuksen (EU) 2016/1388 19 artiklan 2 kohdan mukainen alijännitteestä tapahtuvaa kuormien irtikytkentää koskeva järjestelmä;
- b) asetuksen (EU) 2016/1388 19 artiklan 3 kohdan mukainen käämikytkimen toiminnan estojärjestelmä; ja
- c) jännitteenhallintaan liittyvät verkon suojausjärjestelmät.

2. Jollei 1 kohdan mukainen arviointi osoita, että käämikytkimen toiminnan estojärjestelmän toteuttaminen ei ole tarpeellinen jännitteen romahtamisen estämiseksi siirtoverkonhaltijan vastuualueella, siirtoverkonhaltijan on vahvistettava olosuhteet, joissa käämikytkimen toiminta estetään asetuksen (EU) 2016/1388 19 artiklan 3 kohdan mukaisesti, mukaan lukien vähintään:

- a) estomenetelmä (paikallinen tai etäohjaus valvomosta);
- b) jännitetason kynnyksarvo liittymispisteessä;
- c) loistehon virtaussuunta; ja
- d) enimmäisviive kynnyksen havaitsemisen ja eston välillä.

18 artikla

Taajuuspoikkeamien hallintamenettely

1. Järjestelmän varautumissuunnitelmaan kuuluvaan taajuuspoikkeamien hallintamenettelyyn on sisällyttävä toimenpiteiden kokonaisuus, jolla hallitaan asetuksen (EU) 2017/1485 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti hälytystilaa varten määritellyt taajuusrajat ylittävät taajuuspoikkeamat. Taajuuspoikkeamien hallintamenettely on oltava linjassa niiden korjaavia toimenpiteitä varten vahvistettujen menettelyjen kanssa, joita on hallittava koordinoitulla tavalla asetuksen (EU) 2017/1485 78 artiklan 4 kohdan mukaisesti, ja sen on täytettävä vähintään seuraavat vaatimukset:

- a) tuotannon vähennyksen on oltava pienempi kuin kulutuksen vähennys alitaajuustilanteiden aikana; ja
- b) tuotannon vähennyksen on oltava suurempi kuin kulutuksen vähennys ylitaajuustilanteiden aikana.

2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on mukautettava taajuuden säätönsä toimintatilaa, jotta vältetään 3 ja 5 kohdan mukaiseen pätötehon manuaaliseen aktivointiin tai aktivoinnin poistoon kohdistuvat häiriöt.

3. Kullakin siirtoverkonhaltijalla on oikeus vahvistaa pätötehon asetusarvo, jota kunkin 11 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaisesti määritellyn merkittävän verkkokäyttäjän on pidettävä yllä sillä edellytyksellä, että asetusarvo ei riko merkittävän verkkokäyttäjän teknisiä rajoituksia. Kullakin siirtoverkonhaltijalla on oikeus vahvistaa pätötehon asetusarvo, jota kunkin järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajan on pidettävä yllä sillä edellytyksellä, että tätä toimenpidettä sovelletaan niihin 4 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen ehtojen ja edellytysten mukaisesti ja asetusarvo ei riko järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajan teknisiä rajoituksia. Merkittävien verkkokäyttäjien ja järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajien on noudatettava viipymättä ohjeita, jotka siirtoverkonhaltija antaa suoraan tai jakeluverkonhaltijoiden välityksellä, ja niiden on pysyttävä kyseisessä tilassa siihen saakka, kunnes annetaan uusia ohjeita. Jos ohjeet annetaan suoraan, siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava niistä viipymättä asianomaisille jakeluverkonhaltijoille.

4. Kullakin siirtoverkonhaltijalla on oikeus kytkeä irti merkittävät verkkokäyttäjät ja järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajat joko suoraan tai jakeluverkonhaltijoiden välityksellä. Merkittävien verkkokäyttäjien ja järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajien on pysyttävä irtikytkettyinä siihen saakka, kunnes annetaan uusia ohjeita. Jos merkittävät verkkokäyttäjät kytketään irti suoraan, siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava siitä viipymättä asianomaisille jakeluverkonhaltijoille. Siirtoverkonhaltijan on laadittava 30 päivän kuluessa tästä tapahtumasta raportti, jossa selitetään yksityiskohdaisesti tämän toimenpiteen syyt, toteutus ja vaikutus, ja toimitettava se asianomaiselle sääntelyviranomaiselle direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisesti sekä asetettava se niiden verkkokäyttäjien saataville, joihin on kohdistunut merkittävä vaikutus.

5. Ennen 15 artiklassa säädetyn automaattisen alitaajuudesta tapahtuvan kuormien irtikytkentäjärjestelmän aktivointia ja edellyttäen, että taajuuden muutosnopeus sen sallii, kunkin siirtoverkonhaltijan on, suoraan tai jakeluverkonhaltijoiden välityksellä, aktivoitava kulutuksen jousto asianomaisilta järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajilta ja

- a) siirrettävä kuormana toimivat energianvarastointiyksiköt tuotantotilaan siirtoverkonhaltijan järjestelmän varautumissuunnitelmassa vahvistamalla pätötehon asetusarvolla; tai
- b) kytkettävä energianvarastointiyksikkö manuaalisesti irti verkosta, jos energianvarastointiyksikkö ei pysty siirtymään tuotantotilaan riittävän nopeasti taajuuden vakauttamiseksi.

19 artikla

Jännitepoikkeamien hallintamenettely

1. Järjestelmän varautumissuunnitelmaan kuuluvaan jännitepoikkeamien hallintamenettelyyn on sisällyttävä toimenpiteiden kokonaisuus, jolla hallitaan asetuksen (EU) 2017/1485 25 artiklan mukaisesti määritellyt käyttövarmuusrajat ylittäviä jännitepoikkeamia.

2. Kullakin siirtoverkonhaltijalla on oikeus vahvistaa loistehoalue tai jännitealue ja antaa 11 artiklan 4 kohdan mukaisesti tätä toimenpidettä varten määritellyille jakeluverkonhaltijoille ja merkittävälle verkkokäyttäjille ohje pitää sitä yllä asetuksen (EU) 2017/1485 28 ja 29 artiklan mukaisesti.

3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on hätätilassa olevan viereisen siirtoverkonhaltijan pyynnöstä asetettava saataville kaikki loistehokapasiteetti, joka ei saata sen omaa siirtoverkkoa hätätilaan tai suurhäiriötilaan.

20 artikla

Sähkönsiirron hallintamenettely

1. Järjestelmän varautumissuunnitelmaan kuuluvaan sähkönsiirron hallintamenettelyyn on sisällyttävä toimenpiteiden kokonaisuus, jolla hallitaan asetuksen (EU) 2017/1485 25 artiklan mukaisesti määritellyt käyttövarmuusrajat ylittäviä sähkönsiirtoja.

2. Kullakin siirtoverkonhaltijalla on oikeus vahvistaa päätötehon asetusarvo, jota kunkin 11 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaisesti määritellyn merkittävän verkkokäyttäjän on pidettävä yllä sillä edellytyksellä, että asetusarvo ei riko merkittävän verkkokäyttäjän teknisiä rajoituksia. Kullakin siirtoverkonhaltijalla on oikeus vahvistaa päätötehon asetusarvo, jota kunkin järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajan on pidettävä yllä sillä edellytyksellä, että tätä toimenpidettä sovelletaan niihin 4 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen ehtojen ja edellytysten mukaisesti ja asetusarvo ei riko järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajan teknisiä rajoituksia. Merkittävien verkkokäyttäjien ja järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajien on noudatettava viipymättä ohjeita, jotka siirtoverkonhaltija antaa suoraan tai jakeluverkonhaltijoiden välityksellä, ja niiden on pysyttävä kyseisessä tilassa siihen saakka, kunnes annetaan uusia ohjeita. Jos ohjeet annetaan suoraan, siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava niistä viipymättä asianomaisille jakeluverkonhaltijoille.

3. Kullakin siirtoverkonhaltijalla on oikeus kytkeä irti merkittävät verkkokäyttäjät ja järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajat joko suoraan tai jakeluverkonhaltijoiden välityksellä. Merkittävien verkkokäyttäjien ja järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajien on pysyttävä irtikytkettyinä siihen saakka, kunnes annetaan uusia ohjeita. Jos merkittävät verkkokäyttäjät kytketään irti suoraan, siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava siitä viipymättä asianomaisille jakeluverkonhaltijoille. Siirtoverkonhaltijan on laadittava 30 päivän kuluessa tästä tapahtumasta raportti, jossa selitetään yksityiskohtaisesti tämän toimenpiteen syyt, toteutus ja vaikutus, ja toimitettava se asianomaiselle sääntelyviranomaiselle direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisesti.

21 artikla

Pätötehoa koskeva avunantomenettely

1. Kun on havaittu asetuksen (EU) 2017/1485 107 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti, että sähkön riittävyys vastuualueella on uhattuna vuorokautisella tai päivänsisäisellä aikavälillä, ja ennen markkinatoimintojen mahdollista keskeyttämistä 35 artiklan mukaisesti, siirtoverkonhaltijalla on oikeus pyytää pätötehoa koskevaa apua

- a) miltä tahansa tasehallintapalvelujen tarjoajalta, jonka on siirtoverkonhaltijan pyynnöstä asettava saataville kaikki teknisten rajoitustensa puitteissa käytettävissä oleva pätötehonsa siltä osin kuin sitä ei ole jo aktivoitu säätösähkömarkkinoiden kautta;
- b) miltä tahansa taajuudensäätöalueensa merkittävältä verkkokäyttäjältä, joka ei jo tarjoa tasehallintapalveluja siirtoverkonhaltijalle ja jonka on siirtoverkonhaltijan pyynnöstä asetettava saataville kaikki teknisten rajoitustensa puitteissa käytettävissä oleva pätötehonsa; ja
- c) muilta normaali- tai hälytystilassa olevilta siirtoverkonhaltijoilta.

2. Siirtoverkonhaltija voi aktivoida 1 kohdan a ja b alakohdan mukaisen pätötehoa koskevan avunannon tasehallintapalvelujen tarjoajalta tai merkittävältä verkkokäyttäjältä ainoastaan, jos se on aktivoinut kaikki säätöenergiaa koskevat myyntitarjoukset, ottaen huomioon käytettävissä oleva alueiden välinen siirtokapasiteetti hetkellä, jona vastuualueen sähkön riittävyys on uhattuna.

3. Kukin siirtoverkonhaltija, jolle on esitetty pätötehoa koskeva avunantopyyntö 1 kohdan c alakohdan mukaisesti,

- a) on velvollinen asettamaan saataville ei-julkiset säätötarjouksensa;
- b) voi aktivoida käytettävissä olevan säätöenergian vastaavan tehon tarjoamiseksi pyynnön esittäneelle siirtoverkonhaltijalle; ja
- c) voi pyytää pätötehoa koskevaa apua tasehallintapalvelujen tarjoajiltaan ja miltä tahansa sen taajuudensäätöalueeseen liitetystä merkittävältä verkkokäyttäjältä, joka ei jo tarjoa tasehallintapalveluja siirtoverkonhaltijalle, vastaavan pätötehoa koskevan avun antamiseksi pyynnön esittäneelle siirtoverkonhaltijalle.

4. Kun pyynnön esittänyt ja pyynnön saanut siirtoverkonhaltija aktivoivat 1 kohdan c alakohdan mukaisesti pyydettyä pätötehoa, niillä on oikeus käyttää

- a) saatavilla olevaa alueiden välistä siirtokapasiteettia, jos aktivointi tapahtuu ennen alueiden välisen päivänsisäisen kapasiteetin jakamiseen liittyvän markkinan sulkeutumisaikakohtaa ja jos kyseessä olevan alueiden välisen kapasiteetin tarjoamista ei ole keskeytetty 35 artiklan mukaisesti;
- b) lisäkapasiteettia, jota voi olla käytettävissä verkon reaaliaikaisen tilan johdosta, missä tapauksessa pyynnön esittäneen ja pyynnön saaneen siirtoverkonhaltijan on koordinoitava toimintaansa 6 artiklan 5 kohdan mukaisesti muiden sellaisten siirtoverkonhaltijoiden kanssa, joihin kohdistuu merkittävä vaikutus.

5. Kun pyynnön esittänyt ja pyynnön saanut siirtoverkonhaltija ovat sopineet pätötehoa koskevan avun tarjoamisen ehdoista, sovitun päätötehon määrän ja sen tarjoamisajankohdan on pysyttävä muuttumattomina, ellei apua antavan siirtoverkonhaltijan siirtoverkko joudu hätätilaan tai suurhäiriötilaan.

22 artikla

Manuaalinen kuormien irtikytkentämenettely

1. Edellä 18–21 artiklassa säädettyjen toimenpiteiden lisäksi kukin siirtoverkonhaltija voi vahvistaa nettokulutuksen määrän, joka kytketään irti manuaalisesti, joko suoraan siirtoverkonhaltijan toimesta tai jakeluverkonhaltijoiden välityksellä, jos se on tarpeellista hätätilan laajenemisen tai pienenemisen estämiseksi. Jos kuormat kytketään irti suoraan, siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava siitä viipymättä asianomaisille jakeluverkonhaltijoille.
2. Siirtoverkonhaltijan on aktivoitava 1 kohdan mukaisesti vahvistetun nettokulutuksen manuaalinen irtikytkentä
  - a) ylikuormitusten tai alijännitetilanteiden korjaamiseksi; tai
  - b) sellaisten tilanteiden korjaamiseksi, joissa on pyydetty pätötehoa koskevaa apua 21 artiklan mukaisesti, mutta se ei riitä riittävyyden ylläpitämiseen siirtoverkonhaltijan vastuualueella vuorokautisella tai päivänsisäisellä aikavälillä asetuksen (EU) 2017/1485 107 artiklassa säädettyllä tavalla, mikä aiheuttaa taajuuden heikkenemisriskin synkronialueella.
3. Siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava jakeluverkonhaltijoille 1 kohdan mukaisesti vahvistettu nettokulutuksen määrä, joka on kytkettävä irti niiden jakeluverkoissa. Kunkin jakeluverkonhaltijan on viipymättä kytkettävä irti ilmoitettu nettokulutuksen määrä.
4. Siirtoverkonhaltijan on laadittava 30 päivän kuluessa tästä tapahtumasta raportti, jossa selitetään yksityiskohtaisesti tämän toimenpiteen syyt, toteutus ja vaikutus, ja toimitettava se asianomaiselle sääntelyviranomaiselle direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisesti.

III LUKU

KÄYTÖNPALAUTUSSUUNNITELMA

1 JAKSO

Yleiset säännökset

23 artikla

Käytönpalautussuunnitelman rakenne

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2018 laadittava käytönpalautussuunnitelma ja kuultava sitä laatiessaan asianomaisia jakeluverkonhaltijoita, merkittäviä verkkokäyttäjiä, kansallisia sääntelyviranomaisia tai 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja tahoja, viereisiä siirtoverkonhaltijoita ja muita siirtoverkonhaltijoita synkronialueellaan.
2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on käytönpalautussuunnitelmaansa laatiessaan otettava huomioon vähintään seuraavat osatekijät:
  - a) kulutuksen ja tuotannon käyttäytyminen ja suorituskyky;
  - b) 4 kohdan mukaisesti lueteltujen ensisijaisten merkittävien verkkokäyttäjien erityistarpeet; ja
  - c) sen oman verkon ja siihen liittyvien jakeluverkonhaltijoiden verkkojen ominaispiirteet.
3. Käytönpalautussuunnitelmaan on sisällyttävä säännöt vähintään seuraavista:
  - a) olosuhteet, joissa käytönpalautussuunnitelma aktivoidaan 25 artiklan mukaisesti;
  - b) käytönpalautussuunnitelmaa koskevat ohjeet, jotka siirtoverkonhaltijan on annettava; ja
  - c) toimenpiteet, joihin sovelletaan reaaliaikaista kuulemista tai koordinoitua määrätelyjen osapuolten kanssa.
4. Käytönpalautussuunnitelmaan on erityisesti sisällyttävä seuraavat osatekijät:
  - a) luettelo toimenpiteistä, jotka siirtoverkonhaltijan on toteutettava laitteistoissaan;
  - b) luettelo toimenpiteistä, jotka jakeluverkonhaltijoiden on toteutettava, sekä jakeluverkonhaltijoista, jota ovat vastuussa näiden toimenpiteiden toteuttamisesta laitteistoissaan;
  - c) luettelo merkittävistä verkkokäyttäjistä, jotka ovat vastuussa asetuksessa (EU) 2016/631, asetuksessa (EU) 2016/1388 ja asetuksessa (EU) 2016/1447 vahvistetuista pakollisista vaatimuksista tai kansallisesta lainsäädännöstä johtuvien toimenpiteiden toteuttamisesta laitteistoissaan, sekä luettelo toimenpiteistä, jotka näiden merkittävien verkkokäyttäjien on toteutettava;
  - d) luettelo ensisijaisista merkittävistä verkkokäyttäjistä sekä niiden irtikytkemistä ja käytön palautusta koskevat ehdot ja edellytykset; ja

- e) luettelo sähköasemista, jotka ovat olennaisen tärkeitä käytönpalautussuunnitelman toimenpiteiden kannalta;
  - f) sellaisten siirtoverkonhaltijan vastualueella olevien voimalähteiden lukumäärä, joka tarvitaan sen järjestelmän käytön palauttamiseen bottom up -käytönpalautusstrategiassa, ja joissa on pimeäkäynnistysominaisuus, nopea jälleentahdistusominaisuus (omakäyttötoiminnan avulla) ja saarekekäyttöominaisuus; ja
  - g) kunkin luetellun toimenpiteen toteuttamisen määräaika.
5. Käytönpalautumissuunnitelmaan on sisällyttävä vähintään seuraavat III luvussa määritellyt tekniset ja organisatoriset toimenpiteet:
- a) 2 jakson mukainen käytönpalautusmenettely;
  - b) 3 jakson mukainen taajuudenhallintamenettely; ja
  - c) 4 jakson mukainen tahdistusmenettely.
6. Käytönpalautussuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden on oltava seuraavien periaatteiden mukaisia:
- a) niillä on oltava mahdollisimman pieni vaikutus verkon käyttäjiin;
  - b) niiden on oltava taloudellisesti tehokkaita;
  - c) vain tarpeelliset toimenpiteet on aktivoitava; ja
  - d) ne eivät saa saattaa yhteenliitettyjä siirtoverkkoja hätätilaan tai suurhäiriötilaan.

24 artikla

Käytönpalautussuunnitelman toteuttaminen

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2019 toteutettava ne käytönpalautussuunnitelmansa toimenpiteet, jotka on toteutettava siirtoverkossa. Sen on ylläpidettävä toteutettuja toimenpiteitä tästä eteenpäin.
2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2018 ilmoitettava siirtoverkkoon liitetyille jakeluverkonhaltijoille toimenpiteet, mukaan lukien niiden toteuttamisen määräaika, jotka on toteutettava
  - a) jakeluverkonhaltijan laitteistoissa 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti; ja
  - b) 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määriteltyjen ja niiden jakeluverkkoon liitettyjen merkittävien verkonkäyttäjien laitteistoissa; ja
  - c) niiden jakeluverkkoon liitettyjen käytönpalautuspalvelujen tarjoajien laitteistoissa; ja
  - d) niiden jakeluverkkoon liitettyjen jakeluverkonhaltijoiden laitteistoissa.
3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2018 ilmoitettava 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määriteltyille merkittävälle verkonkäyttäjille ja käytönpalautuspalvelujen tarjoajille, jotka on liitetty suoraan sen siirtoverkkoon, toimenpiteet, jotka niiden laitteistoissa on toteutettava, mukaan lukien niiden toteuttamisen määräaika 23 artiklan 4 kohdan g alakohdan mukaisesti.
4. Kun kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään, siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava toimenpiteet suoraan 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määriteltyille merkittävälle verkonkäyttäjille ja jakeluverkkoihin liitetyille käytönpalautuspalvelujen tarjoajille ja jakeluverkonhaltijoille, ja tiedotettava tästä ilmoituksesta asianomaiselle jakeluverkonhaltijalle.
5. Kun siirtoverkonhaltija ilmoittaa toimenpiteet jakeluverkonhaltijalle 2 kohdan mukaisesti, jakeluverkonhaltijan on puolestaan viipymättä ilmoitettava sen jakeluverkkoon liitetyille merkittävälle verkonkäyttäjille, käytönpalautuspalvelujen tarjoajille ja jakeluverkonhaltijoille käytönpalautussuunnitelman toimenpiteet, jotka niiden on toteutettava omissa laitteistoissaan, mukaan lukien niiden toteuttamisen määräaika 23 artiklan 4 kohdan g alakohdan mukaisesti.
6. Kunkin ilmoituksen saaneen jakeluverkonhaltijan, merkittävän verkonkäyttäjän ja käytönpalautuspalvelujen tarjoajan on
  - a) toteutettava ilmoitetut toimenpiteet viimeistään 12 kuukauden kuluttua ilmoituspäivästä;
  - b) vahvistettava toimenpiteiden toteuttaminen niistä ilmoittaneelle verkonhaltijalle, jonka on, jos se ei ole siirtoverkonhaltija, ilmoitettava vahvistuksesta siirtoverkonhaltijalle; ja
  - c) ylläpidettävä omissa laitteistoissaan toteutettuja toimenpiteitä.

25 artikla

Käytönpalautussuunnitelman aktivointi

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on aktivoitava käytönpalautussuunnitelmansa menettelyt yhteistoiminnassa 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määriteltyjen jakeluverkonhaltijoiden ja merkittävien verkkokäyttäjien sekä käytönpalautuspalvelujen tarjoajien kanssa seuraavissa tapauksissa:
  - a) kun verkko on hätätilassa asetuksen (EU) 2017/1485 18 artiklan 3 kohdassa vahvistettujen kriteerien mukaisesti ja verkko on stabilisoitunut järjestelmän varautumissuunnitelman toimenpiteiden aktivoinnin jälkeen; tai
  - b) kun verkko on suurhäiriötilassa asetuksen (EU) 2017/1485 18 artiklan 4 kohdassa vahvistettujen kriteerien mukaisesti.
2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on järjestelmän käytön palautuksen aikana määriteltävä seuraavat tekijät ja seurattava niitä:
  - a) sen tahdissa käyvän alueen tai alueiden laajuus ja rajat, joihin sen vastuualue kuuluu;
  - b) siirtoverkonhaltijat, joiden kanssa se jakaa tahdissa käyvän alueen tai alueet; ja
  - c) sen vastuualueella käytettävissä olevat päätöhoreservit.
3. Kunkin 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määritellyn jakeluverkonhaltijan ja merkittävän verkkokäyttäjän sekä kunkin käytönpalautuspalvelujen tarjoajan on noudatettava viipymättä siirtoverkonhaltijan 23 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti antamia käytönpalautussuunnitelmaa koskevia ohjeita käytönpalautussuunnitelman menettelyjä noudattaen.
4. Kunkin siirtoverkonhaltijan on aktivoitava käytönpalautussuunnitelmansa menettelyt, joilla on merkittävä rajat ylittävä vaikutus, yhteistoiminnassa niiden siirtoverkonhaltijoiden kanssa, joihin vaikutus kohdistuu.

2 JAKSO

Käytön palautus

26 artikla

Käytönpalautusmenettely

1. Käytönpalautussuunnitelmaan kuuluvaan käytönpalautusmenettelyyn on sisällyttävä toimenpiteiden kokonaisuus, jonka avulla siirtoverkonhaltija voi soveltaa
  - a) top down -käytönpalautusstrategiaa; ja
  - b) bottom up -käytönpalautusstrategiaa.
2. Bottom up -käytönpalautusstrategian osalta käytönpalautusmenettelyyn on sisällyttävä vähintään toimenpiteet, joilla
  - a) hallitaan käytön palautuksesta johtuvia jännite- ja taajuuspoikkeamia;
  - b) seurataan ja hallitaan saarekekäyttöä; ja
  - c) tahdistetaan saarekekäytössä olevat alueet.

27 artikla

Käytönpalautusmenettelyn aktivointi

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on käytönpalautusmenettelyä aktivoidessaan määriteltävä sovellettava strategia ottaen huomioon seuraavat seikat:
  - a) käytön palautukseen kykenevien tehonlähteiden saatavuus sen vastuualueella;
  - b) mahdollisten käytönpalautusstrategioiden odotettu kesto ja riskit;
  - c) sähköjärjestelmän olosuhteet;
  - d) suoraan liitettyjen verkkojen olosuhteet, mukaan lukien vähintään yhdysjohtojen tila;
  - e) 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti luetellut ensisijaiset merkittävät verkkokäyttäjät; ja
  - f) mahdollisuus käyttää top down- ja bottom up -käytönpalautusstrategioita rinnakkain.

2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on top down -käytönpalautusstrategiaa soveltaessaan hallittava kulutuksen ja tuotannon palautusta siten, että tavoitteena on säätää taajuutta kohti nimellistaajuutta pysyvän tilan taajuusrajojen puitteissa. Kunkin siirtoverkonhaltijan on sovellettava taajuusjohtajan määrittelemiä kulutuksen ja tuotannon palautusta koskevia vaatimuksia, jos sellainen on nimetty 29 artiklan mukaisesti.
3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on bottom up -käytönpalautusstrategiaa soveltaessaan hallittava kulutuksen ja tuotannon palautusta siten, että tavoitteena on säätää taajuutta kohti 28 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti vahvistettua tavoitetaajuutta.
4. Siirtoverkonhaltijan on käytön palautuksen aikana, kuultuaan ensin jakeluverkonhaltijoita, vahvistettava jakeluverkkoon jälleenkytkettävän nettokulutuksen määrä ja ilmoitettava siitä. Kunkin jakeluverkonhaltijan on kytkettävä ilmoitettu määrä nettokulutusta lohkokuormitusta noudattaen ja ottaen huomioon kulutuksen ja tuotannon automaattinen jälleenkytkentä sen verkkoon.
5. Kunkin siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava viereisille siirtoverkonhaltijoilleen kyvystään tukea top down -käytönpalautusstrategiaa.
6. Top down -käytönpalautusstrategian aktivoimiseksi siirtoverkonhaltijan on pyydettävä viereisiä siirtoverkonhaltijoita tukemaan käytön palautusta. Tuki voi koostua 21 artiklan 3–5 kohdan mukaisesta päätöshoa koskevasta avunannosta. Pyynnön saaneiden siirtoverkonhaltijoiden on autettava käytön palautuksessa, paitsi jos se saattaisi niiden omat järjestelmät hätätilaan tai suurhäiriötilaan. Tässä tapauksessa pyynnön esittäneen siirtoverkonhaltijan on sovellettava bottom up -käytönpalautusstrategiaa.

3 JAKSO

Taajuudenhallinta

28 artikla

Taajuudenhallintamenettely

1. Käytönpalautussuunnitelmaan kuuluvaan taajuudenhallintamenettelyyn on sisällyttävä toimenpiteiden kokonaisuus, jolla pyritään palauttamaan järjestelmän taajuus takaisin nimellistaajuuteen.
2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on aktivoitava taajuudenhallintamenettelynsä
  - a) tahditusmenettelyn valmistelemiseksi, kun synkronialue on jakautunut useiksi tahdissa käyviksi alueiksi;
  - b) kun synkronialueella esiintyy taajuuspoikkeama; tai
  - c) käytön palautuksen yhteydessä.
3. Taajuudenhallintamenettelyyn on sisällyttävä vähintään:
  - a) luettelo toimenpiteistä, jotka koskevat taajuudensäätäjän asetuksia ennen taajuusjohtajan nimeämistä;
  - b) taajuusjohtajan nimeäminen;
  - c) tavoitetaajuuden vahvistaminen bottom up -käytönpalautusstrategian tapauksessa;
  - d) taajuuden hallinta taajuuspoikkeaman jälkeen; ja
  - e) taajuuden hallinta synkronialueen jakautumisen jälkeen.
  - f) jälleenkytkettävän kulutuksen ja tuotannon määrän määrittäminen merkittävien taajuuspoikkeamien välttämiseksi, ottaen huomioon tahdissa käyvällä alueella käytettävissä olevat päätöshoreservit.

29 artikla

Taajuusjohtajan nimeäminen

1. Kun synkronialue on jakautunut useiksi tahdissa käyviksi alueiksi, kunkin tahdissa käyvän alueen siirtoverkonhaltijoiden on järjestelmän käytön palautuksen aikana nimettävä taajuusjohtaja 3 kohdan mukaisesti.
2. Kun synkronialue ei ole jakautunut, mutta järjestelmän taajuus ylittää asetuksen (EU) 2017/1485 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti hälytystilaa varten määritellyt taajuusrajat, synkronialueen kaikkien siirtoverkonhaltijoiden on järjestelmän käytön palautuksen aikana nimettävä taajuusjohtaja 3 kohdan mukaisesti.

3. Taajuusjohtajaksi on nimettävä siirtoverkonhaltija, jolla on suurin arvioitu reaaliaikainen K-kerroin, jolleivät tahdissa käyvän alueen tai synkronialueen siirtoverkonhaltijat sovi toisen siirtoverkonhaltijan nimeämisestä taajuusjohtajaksi. Tässä tapauksessa tahdissa käyvän alueen tai synkronialueen siirtoverkonhaltijoiden on otettava huomioon seuraavat kriteerit:

- a) käytettävissä olevien pätötehoreservien ja erityisesti taajuuden palautusreservien määrä;
- b) yhdysjohtojen käytettävissä oleva kapasiteetti;
- c) tahdissa käyvän alueen tai synkronialueen siirtoverkonhaltijoiden taajuusmittausten saatavuus; ja
- d) kriittisiä elementtejä koskevien mittausten saatavuus tahdissa käyvällä alueella tai synkronialueella.

4. Sen estämättä, mitä 3 kohdassa säädetään, synkronialueen siirtoverkonhaltijat voivat nimetä ennalta määritellyn taajuusjohtajan, kun kyseessä olevan synkronialueen koko ja reaaliaikainen tilanne sen sallii.

5. Siirtoverkonhaltijan, joka on nimetty taajuusjohtajaksi 1 ja 2 kohdan mukaisesti, on ilmoitettava nimeämisestään viipymättä muille tahdissa käyvän alueen tai synkronialueen siirtoverkonhaltijoille.

6. Nimetyn taajuusjohtajan on toimittava tässä ominaisuudessa siihen saakka, kunnes

- a) sen tahdissa käyväälle alueelle nimetään toinen taajuusjohtaja;
- b) nimetään uusi taajuusjohtaja sen seurauksena, että sen tahdissa käyvä alue tahdistetaan toisen tahdissa käyvän alueen kanssa; tai
- c) synkronialue on tahdistettu kokonaisuudessaan, järjestelmän taajuus on standarditaajuusalueella ja synkronialueen kunkin siirtoverkonhaltijan käyttämä taajuudensäätö on palannut takaisin normaaliin toimintatilaan asetuksen (EU) 2017/1485 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

30 artikla

Taajuuden hallinta taajuuspoikkeaman jälkeen

1. Kun on nimetty taajuusjohtaja 29 artiklan 3 kohdan mukaisesti, synkronialueen muiden siirtoverkonhaltijoiden kuin taajuusjohtajan on ensimmäisenä toimenpiteenä järjestelmän käytönpalautuksen aikana keskeytettävä taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien manuaalinen aktivointi.

2. Taajuusjohtajan on synkronialueen muita siirtoverkonhaltijoita kuultuaan vahvistettava synkronialueen kunkin siirtoverkonhaltijan käyttämään taajuudensäätöön sovellettava toimintatila.

3. Taajuusjohtajan on hallittava taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien manuaalista aktivointia synkronialueella siten, että tavoitteena on synkronialueen taajuuden säätäminen kohti nimellistaajuutta, ja ottaen huomioon asetuksen (EU) 2017/1485 25 artiklan mukaisesti määritellyt käyttövarmuusrajat. Synkronialueen kunkin siirtoverkonhaltijan on tuettava taajuusjohtajaa tämän sitä pyytäessä.

31 artikla

Taajuuden hallinta synkronialueen jakautumisen jälkeen.

1. Kun on nimetty taajuusjohtaja 29 artiklan 3 kohdan mukaisesti, kunkin tahdissa käyvän alueen siirtoverkonhaltijoiden, taajuusjohtajaa lukuun ottamatta, on ensimmäisenä toimenpiteenä järjestelmän käytönpalautuksen aikana keskeytettävä taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien manuaalinen aktivointi.

2. Taajuusjohtajan on tahdissa käyvän alueen muita siirtoverkonhaltijoita kuultuaan vahvistettava tahdissa käyvän alueen kunkin siirtoverkonhaltijan käyttämään taajuudensäätöön sovellettava toimintatila.

3. Taajuusjohtajan on hallittava taajuuden palautusreservien ja korvaavien reservien manuaalista aktivointia tahdissa käyvällä alueella siten, että tavoitteena on tahdissa käyvän alueen taajuuden säätäminen kohti tahdistuksen johtajan, jos sellainen on, 34 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti vahvistamaa tavoitetaajuutta, ja ottaen huomioon asetuksen (EU) 2017/1485 25 artiklan mukaisesti määritellyt käyttövarmuusrajat. Jos tahdissa käyväälle alueelle ei ole nimetty tahdistuksen johtajaa, taajuusjohtajan on pyrittävä säätämään taajuutta kohti nimellistaajuutta. Tahdissa käyvän alueen kunkin siirtoverkonhaltijan on tuettava taajuusjohtajaa tämän sitä pyytäessä.

4 JAKSO

Tahdistus

32 artikla

Tahdistusmenettely

Käytönpalautussuunnitelmaan kuuluvaan tahdistusmenettelyyn on sisällyttävä vähintään

- a) tahdistuksen johtajan nimeäminen;
- b) toimenpiteet, jotka antavat siirtoverkonhaltijalle mahdollisuuden toteuttaa tahdistusstrategia; ja
- c) liitäntäjohtojen vaihekulma-, taajuus- ja jännite-erojen enimmäisrajat.

33 artikla

Tahdistuksen johtajan nimeäminen

1. Järjestelmän käytönpalautuksen aikana, kun kaksi tahdissa käyvää aluetta voidaan tahdistaa siirtoverkkojen käyttövarmuutta vaarantamatta, näiden tahdissa käyvien alueiden taajuusjohtajien on nimettävä tahdistuksen johtaja 2 kohdan mukaisesti kuultuaan ensin ainakin niitä siirtoverkonhaltijoita, jotka on määritelty mahdollisiksi tahdistuksen johtajiksi. Kunkin taajuusjohtajan on viipymättä ilmoitettava nimetystä tahdistuksen johtajasta tahdissa käyvän alueensa siirtoverkonhaltijoille.
2. Kussakin tahdistettavassa tahdissa käyvien alueiden parissa tahdistuksen johtaja on se siirtoverkonhaltija,
  - a) jolla on käytössä vähintään yksi sähköasema, jolla on käytettävissä kytkentälaite kahden tahdistettavan tahdissa käyvän alueen rajalla;
  - b) jolla on käytettävissään molempien tahdissa käyvien alueiden taajuusmittaukset;
  - c) jolla on käytettävissään niiden sähköasemien jännitemittaukset, joiden välissä mahdolliset tahdistuspisteet sijaitsevat; ja
  - d) joka pystyy säätämään jännitettä mahdollisissa tahdistuspisteissä.
3. Kun useampi kuin yksi siirtoverkonhaltija täyttää 2 kohdan vaatimukset, tahdistuksen johtajaksi on nimettävä se siirtoverkonhaltija, jolla on suurin määrä mahdollisia tahdistuspisteitä kahden tahdissa käyvän alueen välillä, jolleivät kahden tahdissa käyvän alueen taajuusjohtajat sovi toisen siirtoverkonhaltijan nimeämisestä tahdistuksen johtajaksi.
4. Nimetyn tahdistuksen johtajan on toimittava tässä ominaisuudessa siihen saakka, kunnes
  - a) kahdelle tahdissa käyväälle alueelle nimetään toinen tahdistuksen johtaja; tai
  - b) kaksi tahdissa käyvää aluetta on tahdistettu ja kaikki 34 artiklassa säädetyt vaiheet on saatettu päätökseen.

34 artikla

Tahdistusstrategia

1. Tahdistuksen johtajan on ennen tahdistusta
  - a) vahvistettava 32 artiklassa tarkoitettujen enimmäisrajojen mukaisesti
    - i) taajuuden tavoitearvo tahdistusta varten;
    - ii) suurin taajuusero kahden tahdissa käyvän alueen välillä;
    - iii) suurin pätö- ja loistehon siirto; ja
    - iv) taajuudensäätöön sovellettava toimintatila;
  - b) valittava tahdistuspiste, ottaen huomioon tahdissa käyvien alueiden käyttövarmuusrajat;
  - c) vahvistettava ja valmisteltava kaikki tarvittavat toimenpiteet kahden tahdissa käyvän alueen tahdistamiseksi tahdistuspisteessä;
  - d) vahvistettava ja valmisteltava tätä seuraavat toimenpiteet lisäliitäntöjen luomiseksi tahdissa käyvien alueiden välille; ja
  - e) arvioitava tahdissa käyvien alueiden valmiutta tahdistukseen, ottaen huomioon a alakohdassa vahvistetut vaatimukset.

2. Tahdistuksen johtajan on 1 kohdassa lueteltuja tehtäviä toteuttaessaan kuultava osallistuvien tahdissa käyvien alueiden taajuusjohtajia, ja b–e alakohdassa lueteltujen tehtävien osalta sen on kuultava myös tahdistuksessa käytettäviä sähköasemia käyttäviä siirtoverkonhaltijoita.
3. Kunkin taajuusjohtajan on viipymättä ilmoitettava suunnitellusta tahdistuksesta tahdissa käyvän alueensa siirtoverkonhaltijoille.
4. Kun kaikki 1 kohdan a alakohdan mukaisesti vahvistetut vaatimukset täyttyvät, tahdistuksen johtajan on toteutettava tahdistus aktivoimalla 1 kohdan c ja d alakohdan mukaisesti vahvistetut toimenpiteet.

IV LUKU

MARKKINAVAIKUTUKSET

35 artikla

Markkinatoimintojen keskeytysmenettely

1. Siirtoverkonhaltija voi väliaikaisesti keskeyttää yhden tai useamman 2 kohdassa tarkoitetun markkinatoiminnon, kun
  - a) siirtoverkonhaltijan siirtoverkko on suurhäiriötilassa; tai
  - b) siirtoverkonhaltija on käyttänyt loppuun kaikki markkinoilla tarjolla olevat vaihtoehdot ja markkinatoimintojen jatkaminen hätätilassa heikentäisi yhtä tai useampaa asetuksen (EU) 2017/1485 18 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista olosuhteista; tai
  - c) markkinatoimintojen jatkaminen heikentäisi merkittävästi palautusprosessia normaali- tai hälytystilaan; tai
  - d) välineet ja tiedonvaihtokeinot, joita siirtoverkonhaltijat tarvitsevat markkinatoimintojen mahdollistamiseksi, eivät ole käytettävissä.
2. Seuraavat markkinatoiminnot voidaan keskeyttää 1 kohdan mukaisesti:
  - a) alueiden välisen siirtokapasiteetin tarjoaminen kapasiteetin jakamista varten niiden tarjousalueiden rajoilla kullekin markkina-aikayksikölle, kun siirtoverkon ei odoteta palautuvan normaali- tai hälytystilaan;
  - b) säätökapasiteettia ja säätöenergiaa koskevien tarjousten tekeminen tasehallintapalvelujen tarjoajien toimesta;
  - c) tasevastaavan tarjoama vuorokausimarkkinoista johtuva tasekorjaus, jos sitä edellytetään tasehallintaan liittyvissä ehdoissa ja edellytyksissä;
  - d) muutokset tasevastaavien taseisiin;
  - e) asetuksen (EU) 2017/1485 111 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen suunnitelmien laatiminen; ja
  - f) muut merkitykselliset markkinatoiminnot, joiden keskeyttämistä pidetään tarpeellisena järjestelmän ylläpitämiseksi ja/tai palauttamiseksi.
3. Kun markkinatoiminnot keskeytetään 1 kohdan mukaisesti, kunkin merkittävän verkonkäyttäjän on siirtoverkonhaltijan pyynnöstä käytettävä siirtoverkonhaltijan vahvistamaa pätötehon asetusarvoa aina kun se on teknisesti mahdollista.
4. Kun siirtoverkonhaltija keskeyttää markkinatoiminnot 1 kohdan mukaisesti, se voi keskeyttää kokonaan tai osittain sellaisten prosessiensa käytön, joihin keskeytys vaikuttaa.
5. Kun siirtoverkonhaltija keskeyttää markkinatoiminnot 1 kohdan mukaisesti, sen on koordinoitava vähintään seuraavien osapuolten kanssa:
  - a) sen kapasiteetin laskenta-alueen siirtoverkonhaltijat, johon siirtoverkonhaltija kuuluu;
  - b) siirtoverkonhaltijat, joiden kanssa siirtoverkonhaltijalla on tasehallinnan koordinoitua koskeva järjestely;
  - c) nimitetyt sähkömarkkinaoperaattorit ja muut tahot, joille on annettu tai siirretty tehtäväksi markkinatoimintojen toteuttaminen sen vastuualueella komission asetuksen (EU) 2015/1222 mukaisesti;
  - d) sen taajuudensäätöblokin siirtoverkonhaltijat, johon siirtoverkonhaltija kuuluu; ja
  - e) niiden kapasiteetin laskenta-alueiden koordinoitujen kapasiteetin laskija, joihin siirtoverkonhaltija kuuluu.
6. Kun markkinatoiminnot keskeytetään, kunkin siirtoverkonhaltijan on aloitettava 38 artiklassa säädetty tiedonvaihdonenettely.

36 artikla

Markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevat säännöt

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2018 laadittava ehdotus markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevista säännöistä.
2. Siirtoverkonhaltijan on julkaistava säännöt verkkosivuillaan sen jälkeen kun asianomainen sääntelyviranomainen on hyväksynyt ne direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisesti.
3. Markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevien sääntöjen on oltava mahdollisimman pitkälle yhteensopivia seuraavien sääntöjen kanssa:
  - a) säännöt, jotka koskevat alueiden välisen siirtokapasiteetin tarjoamista kyseessä olevilla kapasiteetin laskenta-alueilla;
  - b) säännöt, jotka koskevat tasehallintapalvelujen tarjoajien tekemiä säätökapasiteettia ja säätöenergiaa koskevia tarjouksia, jotka ovat seurausta muiden siirtoverkonhaltijoiden kanssa tehdystä tasehallinnan koordinoitua koskevasta järjestelystä;
  - c) säännöt, jotka koskevat tasevastaavan tarjoamaa vuorokausimarkkinoista johtuvaa tasekorjausta, jos sitä edellytetään tasehallintaan liittyvissä ehdoissa ja edellytyksissä;
  - d) säännöt, jotka koskevat muutosten toteuttamista tasevastaavien taseisiin; ja
  - e) säännöt, jotka koskevat asetuksen (EU) 2017/1485 111 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen suunnitelmien laatimista.
4. Kunkin siirtoverkonhaltijan on markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevia sääntöjä laatiessaan muutettava 35 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tilanteet objektiivisesti määrittelyiksi parametreiksi ottaen huomioon seuraavat tekijät:
  - a) seuraavista syistä johtuvan kuormien irtikytkennän prosenttiosuus siirtoverkonhaltijan taajuudensäätöalueella:
    - i) tasevastaavien merkittävän osan kyvyttömyys pitää yllä tasapainoan; tai
    - ii) siirtoverkonhaltijan välttämätön tarve olla noudattamatta tavanomaisia tasehallintaprosesseja tehokkaan käytönpalautuksen toteuttamiseksi;
  - b) sellaisen tuotannon irtikytkennän prosenttiosuus siirtoverkonhaltijan taajuudensäätöalueella, joka johtaa tasevastaavien merkittävän osan kyvyttömyyteen pitää yllä tasapainoan
  - c) seuraaviin syihin liittyvä ei käytettävissä olevien siirtoverkkoelementtien osuus ja maantieteellinen jakautuminen:
    - i) taajuudensäätöalueen merkittävän osan tahdin menetys, joka tekee tavanomaisista tasehallintaprosesseista toimimattomia; tai
    - ii) alueiden välisen kapasiteetin laskeminen nolnaan tarjousalueiden rajoilla;
  - d) seuraavien vaikutuksen alaisten tahojen kyvyttömyys toteuttaa markkinatoimintojaan niistä itsestään riippumattomista syistä;
    - i) tasevastaavat;
    - ii) tasehallintapalvelujen tarjoajat;
    - iii) nimitetyt sähkömarkkinaoperaattorit ja muut tahot, joille on annettu tai siirretty tehtäväksi markkinatoimintojen toteuttaminen komission asetuksen (EU) 2015/1222 mukaisesti;
    - iv) siirtoverkkoon liitetyt jakeluverkonhaltijat;
  - e) sellaisten asianmukaisesti toimivien välineiden ja tiedonvaihtokeinojen puuttuminen, joita tarvitaan seuraavien toimintojen toteuttamiseen:
    - i) yhteenkytketyt vuorokausimarkkinat tai päivänsisäiset markkinat tai mikä tahansa eksplisiittisen kapasiteetin jakomekanismi; tai
    - ii) taajuuden palautusprosessi; tai
    - iii) reservien korvausprosessi; tai
    - iv) tasapainotetun tilanteen tarjoaminen tasevastaavan toimesta vuorokautisella aikavälillä ja tätä tilannetta koskevien muutosten toteuttaminen; tai
    - v) asetuksen (EU) 2017/1485 111 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen suunnitelmien laatiminen.
5. Markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevissa säännöissä on määriteltävä aikaviive, jota on noudatettava kunkin 4 kohdan mukaisesti määritellyn parametrin osalta, ennen markkinatoimintojen keskeytysprosessin aloittamista.

6. Asianomaisen siirtoverkonhaltijan on arvioitava 4 kohdan mukaisesti määriteltyjä parametreja reaaliaikaisesti käytössään olevien tietojen pohjalta.
7. Sähkö-ENTSON on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2020 annettava virastolle raportti, jossa arvioidaan siirtoverkonhaltijoiden vahvistamien markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevien sääntöjen yhdenmukaisuusastetta ja määritellään tarvittaessa aloja, jotka vaativat yhdenmukaistamista.
8. Kunkin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä kesäkuuta 2019 toimitettava Sähkö-ENTSOLLE tiedot, joita se tarvitsee raportin laatimiseksi ja esittämiseksi 7 kohdan mukaisesti.

37 artikla

Markkinatoimintojen palautusmenettely

1. Asianomaisen siirtoverkonhaltijan on yhteistoiminnassa sen vastuualueella toimivien nimitettyjen sähkömarkkinaoperaattoreiden ja viereisten siirtoverkonhaltijoiden kanssa käynnistettävä 35 artiklan 1 kohdan mukaisesti keskeytettyjen markkinatoimintojen palautusmenettely, kun
  - a) keskeytyksen aiheuttanut tilanne on päättynyt ja eikä muuta 35 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tilannetta esiinny; ja
  - b) 38 artiklan 2 kohdassa tarkoitettut tahot ovat asianmukaisesti ilmoittaneet asiasta etukäteen 38 artiklan mukaisesti.
2. Asianomaisen siirtoverkonhaltijan on yhteistoiminnassa viereisten siirtoverkonhaltijoiden käynnistettävä niiden siirtoverkonhaltijoiden prosessien palautus, joihin markkinatoimintojen keskeytys on vaikuttanut, kun 1 kohdassa esitetyt ehdot täyttyvät tai ennen sitä, jos se on välttämätöntä markkinatoimintojen palauttamiseksi.
3. Asianomaisten nimitettyjen sähkömarkkinaoperaattoreiden on yhteistoiminnassa 35 artiklassa tarkoitettujen siirtoverkonhaltijoiden ja tahojen kanssa käynnistettävä kyseessä olevien yhteenkytettävien vuorokausimarkkinoiden ja/tai päivänvälisistä markkinoiden prosessien palauttaminen heti kun siirtoverkonhaltija ilmoittaa, että siirtoverkonhaltijoiden prosessit on palautettu.
4. Kun alueiden välisen siirtokapasiteetin tarjoaminen on keskeytetty ja myöhemmin palautettu, kunkin asianomaisen siirtoverkonhaltijan on päivitettävä kapasiteetin jakamista varten käytettävissä oleva alueiden välinen siirtokapasiteetti käyttämällä kussakin markkina-aikayksikössä toteuttamiskelpoisinta ja tehokkainta seuraavista vaihtoehdoista:
  - a) käyttämällä koordinoitua kapasiteetin laskijan laskemia viimeisimpiä käytettävissä olevia alueiden välisiä kapasiteetteja;
  - b) käynnistämällä asetuksen (EU) 2015/1222 29 ja 30 artiklan mukaisesti sovellettavat alueellisen kapasiteetin laskenta-prosessit; tai
  - c) määrittämällä yhteistoiminnassa kapasiteetin laskenta-alueen siirtoverkonhaltijoiden kanssa todellisiin fyysisiin verkko-olosuhteisiin perustuvat alueiden väliset kapasiteetit.
5. Kun osa siitä yhteenkytetyistä kokonaisalueesta, jolla markkinatoiminnot on keskeytetty, on palannut normaalitilaan tai hälytystilaan, kyseisen alueen nimitetyillä sähkömarkkinaoperaattoreilla on oikeus toteuttaa markkinoiden yhteenliittäminen koko yhteenkytetyyn alueen osassa, kuultuaan 35 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja siirtoverkonhaltijoita ja tahoja, sillä edellytyksellä, että siirtoverkonhaltija on palauttanut kapasiteetin laskentaprosessin.
6. Markkinatoiminnot keskeyttäneen ja palauttaneen siirtoverkonhaltijan on viimeistään 30 päivän kuluttua markkinatoimintojen palauttamisesta julkaistava ainakin englannin kielellä raportti, jossa selitetään yksityiskohtaisesti markkinatoimintojen keskeyttämisen syyt, toteutus ja vaikutus ja viitataan markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevien sääntöjen noudattamiseen, ja toimitettava se asianomaiselle sääntelyviranomaiselle direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisesti sekä asetettava se tämän asetuksen 38 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen osapuolten saataville.
7. Jäsenvaltioiden sääntelyviranomaiset tai virasto voivat antaa asianomaisille siirtoverkonhaltijoille suosituksen hyvien käytäntöjen edistämiseksi ja vastaavien tilanteiden ehkäisemiseksi tulevaisuudessa.

38 artikla

Tiedonvaihtomenettely

1. Edellä olevan 36 artiklan mukaisesti laadittuihin markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskeviin sääntöihin on sisällyttävä tiedonvaihtomenettely, jossa esitetään yksityiskohtaisesti ne tehtävät ja toimenpiteet, jotka kunkin osapuolen odotetaan toteuttavan eri rooleissaan markkinatoimintojen keskeytyksen ja palautuksen aikana.

2. Tiedonvaihtomenettelyssä on määriteltävä, että tiedot toimitetaan samanaikaisesti seuraaville tahoille:
  - a) 35 artiklan 5 kohdassa tarkoitetut osapuolet;
  - b) tasevastaavat;
  - c) tasehallintapalvelujen tarjoajat;
  - d) siirtoverkkoon liitetyt jakeluverkonhaltijat; ja
  - e) kyseessä olevan jäsenvaltion asianomainen sääntelyviranomaisen direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisesti.
3. Tiedonvaihtomenettelyyn on sisällyttävä vähintään seuraavat vaiheet:
  - a) siirtoverkonhaltijan ilmoitus markkinatoimintojen keskeyttämisestä 35 artiklan mukaisesti;
  - b) siirtoverkonhaltijan ilmoitus ajasta ja päivästä, jolloin siirtoverkko parhaan arvion mukaan palaa käyttöön;
  - c) nimitetyn sähkömarkkinaoperaattorin ja muiden tahojen, jotka on nimetty markkinatoimintojen toteuttajiksi asetuksen (EU) 2015/1222 ja asetuksen (EU) 2016/1719 mukaisesti, ilmoitus niiden toimintojen keskeyttämisestä, jos niillä on sellaisia;
  - d) siirtoverkon käytönpalautusprosessia koskevat siirtoverkonhaltijoiden päivitykset;
  - e) 2 kohdan a–d alakohdassa tarkoitettujen tahojen ilmoitus siitä, että niiden markkinavälineet ja tiedonvaihtojärjestelmät ovat käytettävissä;
  - f) siirtoverkonhaltijan ilmoitus siitä, että siirtoverkko on palautettu takaisin normaalitilaan tai hälytystilaan;
  - g) nimitetyn sähkömarkkinaoperaattorin ja muiden tahojen, joille on annettu tai siirretty tehtäväksi markkinatoimintojen toteuttaminen komission asetuksen (EU) 2015/1222 mukaisesti, ilmoitus ajasta ja päivästä, jolloin markkinatoiminnot parhaan arvion mukaan palautetaan; ja
  - h) nimitetyn sähkömarkkinaoperaattorin ja muiden tahojen, joille on annettu tai siirretty tehtäväksi markkinatoimintojen toteuttaminen komission asetuksen (EU) 2015/1222 mukaisesti, vahvistus siitä, että markkinatoiminnot on palautettu.
4. Kaikki 3 kohdassa tarkoitetut siirtoverkonhaltijoiden, nimitetyn sähkömarkkinaoperaattorin ja muiden tahojen, joille on annettu tai siirretty tehtäväksi markkinatoimintojen toteuttaminen, ilmoitukset ja päivitykset on julkaistava mainittujen tahojen verkkosivuilla. Jos ilmoituksen tai päivityksen julkaiseminen verkkosivuilla ei ole mahdollista, tahon, jolla on ilmoitusvelvollisuus, on lähetettävä ilmoitus sähköpostitse tai muilla käytettävissä olevin keinoin ainakin niille tahoille, jotka osallistuvat suoraan keskeytetyihin markkinatoimintoihin.
5. Tämän artiklan 3 kohdan e alakohdan mukainen ilmoitus on lähetettävä asianomaiselle siirtoverkonhaltijalle sähköpostitse tai muilla käytettävissä olevin keinoin.

39 artikla

Selvitystä koskevat säännöt tapauksessa, jossa markkinatoiminnot on keskeytetty

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2018 laadittava ehdotus taseselvitystä ja säätökapasiteetin ja säätöenergian selvitystä koskevista säännöistä, joita sovelletaan taseselvitysjaksoihin, joiden aikana markkinatoiminnot olivat keskeytyneinä. Siirtoverkonhaltija voi ehdottaa samoja sääntöjä, joita se soveltaa normaaliin toimintaan.

Siirtoverkonhaltijan on julkaistava säännöt verkkosivuillaan sen jälkeen kun asianomainen sääntelyviranomaisen on hyväksynyt ne direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisesti.

Siirtoverkonhaltija voi siirtää tässä artiklassa tarkoitetut siirtoverkonhaltijan tehtävät yhdelle tai useammalle kolmannelle osapuolelle sillä edellytyksellä, että kolmas osapuoli voi toteuttaa kyseessä olevat toiminnot vähintään yhtä tehokkaasti kuin siirtoverkonhaltija. Jäsenvaltio tai tarvittaessa sääntelyviranomaisen voi antaa tässä artiklassa tarkoitetut siirtoverkonhaltijan tehtävät yhdelle tai useammalle kolmannelle osapuolelle sillä edellytyksellä, että kolmas osapuoli voi toteuttaa kyseessä olevat toiminnot vähintään yhtä tehokkaasti kuin siirtoverkonhaltija.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa säännöissä on käsiteltävä siirtoverkonhaltijan ja tarvittaessa kolmansien osapuolten selvityksiä tasevastaavien ja tasehallintapalvelujen tarjoajien kanssa.

3. Edellä olevan 1 kohdan mukaisesti laadittujen sääntöjen avulla on voitava

- a) varmistaa kunkin 1 kohdassa tarkoitetun siirtoverkonhaltijan ja asianomaisen kolmannen osapuolen taloudellinen neutraalius;
- b) välttää vääristyneet kannustimet tasavastaaville, tasehallintapalvelujen tarjoajille ja siirtoverkonhaltijoille;

- c) kannustaa tasevastaavia saavuttamaan tasapaino tai auttaa järjestelmää palauttamaan tasapainonsa;
- d) välttää taloudellisten seuraamusten asettaminen tasevastaaville ja tasehallintapalvelujen tarjoajille siirtoverkonhaltijan pyytämien toimenpiteiden toteuttamisen johdosta;
- e) vähentää siirtoverkonhaltijoiden halukkuutta keskeyttää markkinatoimintoja, jollei se ole ehdottoman välttämätöntä, ja kannustaa siirtoverkonhaltijoita palauttamaan markkinatoiminnot mahdollisimman pian; ja
- f) kannustaa tasehallintapalvelujen tarjoajia tarjoamaan palveluja liittäville siirtoverkonhaltijalle, joka auttaa palauttamaan järjestelmän normaalitilaan.

V LUKU

TIEDONVAIHTO JA VIESTINTÄ SEKÄ VÄLINEET, LAITTEET JA TILAT

40 artikla

Tiedonvaihto

1. Asetuksen (EU) 2017/1485 40–53 artiklan säännösten lisäksi kullakin siirtoverkonhaltijalla on hätä-, suurhäiriö- tai palautustilassa ollessaan oikeus koota seuraavat tiedot:
  - a) 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määritellyiltä jakeluverkonhaltijoilta tarvittavat tiedot vähintään seuraavista:
    - i) niiden verkon saarekekäytössä oleva osa;
    - ii) kyky tahdistaa niiden verkon saarekekäytössä olevat osat; ja
    - iii) kyky aloittaa saarekekäyttö.
  - b) 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määritellyiltä merkittäviltä verkonkäyttäjiltä ja käytönpalautuspalvelujen tarjoajilta tiedot vähintään seuraavista olosuhteista:
    - i) laitteiston nykyinen tila;
    - ii) toiminnalliset rajoitukset;
    - iii) täysi aktivointiaika ja tuotannon kasvattamiseen kuluva aika; ja
    - iv) aikakriittiset prosessit.
2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on hätä-, suurhäiriö- tai palautustilassa annettava hyvissä ajoin järjestelmän varautumis-suunnitelman menettelyjä ja käytönpalautusmenettelyjä varten seuraavat tiedot, sikäli kuin ne ovat siirtoverkonhaltijan saatavilla:
  - a) viereisille siirtoverkonhaltijoille tiedot vähintään seuraavista:
    - i) sen tahdissa käyvän alueen tai alueiden laajuus ja rajat, joihin sen vastuualue kuuluu;
    - ii) tahdissa käyvän alueen käyttöä koskevat rajoitukset;
    - iii) päto- ja loistehon enimmäismäärä, joka voidaan toimittaa yhdysjohtojen kautta, ja tällaisen toimituksen enimmäiskesto; ja
    - iv) mahdolliset muut tekniset tai organisatoriset rajoitukset;
  - b) tahdissa käyvän alueensa taajuusjohtajalle tiedot vähintään seuraavista:
    - i) saarekekäytön ylläpitämiseen liittyvät rajoitukset;
    - ii) käytettävissä oleva lisäkulutusta ja -tuotanto; ja
    - iii) käyttöreservien saatavuus;
  - c) 11 artiklan 4 kohdan ja 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määritellyille siirtoverkkoon liitetyille jakeluverkonhaltijoille tiedot vähintään seuraavista:
    - i) sen siirtoverkon järjestelmän tila;
    - ii) päto- ja loistehoon liittyvät rajoitukset, kytkettävät kuormalohkot ja käämikytken ja katkaisijan asento liittymispisteissä;

- iii) tieto jakeluverkonhaltijan verkkoon liitettyjen sähköntuotantomoduulien nykyisestä ja suunnitellusta tilasta, jos se ei ole suoraan jakeluverkonhaltijan saatavilla; ja
  - iv) kaikki tarpeelliset tiedot, jotka parantavat koordinoitua jakeluverkkoon liitettyjen osapuolten kanssa;
- d) järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajille tiedot vähintään seuraavista:
- i) sen siirtoverkon järjestelmän tila; ja
  - ii) suunnitellut toimenpiteet, jotka vaativat järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajien osallistumista;
- e) 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määritellyille jakeluverkonhaltijoille ja merkittävälle verkkokäyttäjille sekä käytönpalautuspalvelujen tarjoajille tiedot vähintään seuraavista:
- i) sen siirtoverkon järjestelmän tila;
  - ii) kyky palauttaa kytkennät käyttöön ja tätä koskevat suunnitelmat; ja
  - iii) suunnitellut toimenpiteet, jotka vaativat niiden osallistumista.
3. Hätä-, suurhäiriö- tai palautustilassa olevien siirtoverkonhaltijoiden on vaihdettava keskenään tiedot vähintään seuraavista:
- a) olosuhteet, jotka johtivat sen siirtoverkon nykyiseen järjestelmän tilaan, siinä määrin kuin ne ovat tiedossa; ja
  - b) mahdolliset ongelmat, joiden vuoksi päätetäviä koskeva apu on välttämätöntä.
4. Hätä-, suurhäiriö- tai palautustilassa olevien siirtoverkonhaltijoiden on annettava hyvissä ajoin tieto siirtoverkkonsa järjestelmän tilasta sekä siirtoverkon tilannetta selittävät lisätiedot, jos sellaisia on saatavilla:
- a) nimitetyille sähkömarkkinaoperaattoreille, joiden on asetettava nämä tiedot markkinaosapuolten saataville 38 artiklassa säädetyllä tavalla;
  - b) asianomaiselle sääntelyviranomaiselleen direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisesti tai, jos kansallisessa lainsäädännössä nimenomaisesti säädetään, tämän asetuksen 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuille tahoille; ja
  - c) tarvittaessa kaikille muille asianomaisille osapuolille.
5. Siirtoverkonhaltijoiden on ilmoitettava kullekin asianomaiselle osapuolelle 43 artiklan 2–3 kohdan mukaisesti laaditusta testisuunnitelmasta.

41 artikla

Viestintäjärjestelmät

1. Kullakin 23 artiklan 4 kohdan b ja c alakohdan mukaisesti määritellyllä jakeluverkonhaltijalla ja merkittäväällä verkkokäyttäjällä, kullakin käytönpalautuspalvelujen tarjoajalla ja kullakin siirtoverkonhaltijalla on oltava käytössä ääniviestintäjärjestelmä, jonka laitteet on riittävästi varmennettu ja jolla on riittävät varasähkönsyöttöjärjestelyt, jotta käytönpalautussuunnitelman edellyttämä tiedonvaihto on mahdollista vähintään 24 tunnin ajan, jos sähkön syöttö ulkoisesta sähköjärjestelmästä loppuu kokonaan tai jos jokin ääniviestintäjärjestelmän yksittäinen laite vikaantuu. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että varasähkönsyötön vähimmäiskapasiteetti on suurempi kuin 24 tuntia.
2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on kuultava 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määriteltyjä jakeluverkonhaltijoita ja merkittäviä verkkokäyttäjiä ja käytönpalautuspalvelujen tarjoajia ja vahvistettava tekniset vaatimukset, jotka niiden ääniviestintäjärjestelmien sekä siirtoverkonhaltijan oman ääniviestintäjärjestelmän on täytettävä, jotta mahdollistetaan niiden yhteentoimivuus ja varmistetaan, että toinen osapuoli voi tunnistaa siirtoverkonhaltijalta saapuvan puhelun ja vastata siihen välittömästi.
3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on kuultava viereisiä siirtoverkonhaltijoita ja synkronialueensa muita siirtoverkonhaltijoita ja vahvistettava tekniset vaatimukset, jotka niiden ääniviestintäjärjestelmien sekä siirtoverkonhaltijan oman ääniviestintäjärjestelmän on täytettävä, jotta mahdollistetaan niiden yhteentoimivuus ja varmistetaan, että toinen osapuoli voi tunnistaa siirtoverkonhaltijalta saapuvan puhelun ja vastata siihen välittömästi.
4. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa säädetään, niillä 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määritellyillä merkittäväillä verkkokäyttäjillä, jotka ovat tyyppin B sähköntuotantomoduuleja, ja niillä käytönpalautuspalvelujen tarjoajilla, jotka ovat tyyppin A tai B sähköntuotantomoduuleja, on oltava mahdollisuus käyttää pelkästään tietoliikennejärjestelmää ääniviestintäjärjestelmän sijaan, jos siirtoverkonhaltija hyväksyy tämän. Tämän tietoliikennejärjestelmän on täytettävä 1 ja 2 kohdassa säädetyt vaatimukset.
5. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että käytönpalautussuunnitelman tukemiseen käytetään ääniviestintäjärjestelmän lisäksi täydentävää viestintäjärjestelmää; tässä tapauksessa täydentävän viestintäjärjestelmän on täytettävä 1 kohdassa säädetyt vaatimukset.

42 artikla

Välineet, laitteet ja tilat

1. Kullakin siirtoverkonhaltijalla on oltava käytettävissään asetuksen (EU) 2017/1485 24 artiklassa tarkoitetut kriittiset välineet, laitteet ja tilat vähintään 24 tunnin ajan tilanteessa, jossa pääsähkönsyöttö menetetään.
2. Kullakin 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määritellyllä jakeluverkonhaltijalla ja merkittävällä verkkokäyttäjällä sekä käytönpalautuspalvelujen tarjoajalla on oltava käytettävissään siirtoverkonhaltijan määrittelemällä tavalla asetuksen (EU) 2017/1485 24 artiklassa tarkoitetut ja käytönpalautussuunnitelmassa käytetyt kriittiset välineet, laitteet ja tilat vähintään 24 tunnin ajan tilanteessa, jossa pääsähkönsyöttö menetetään.
3. Kullakin siirtoverkonhaltijalla on oltava vähintään yksi maantieteellisesti erillinen varavalmomo. Varavalmomossa on oltava vähintään asetuksen (EU) 2017/1485 24 artiklassa tarkoitetut kriittiset välineet, laitteet ja tilat. Kunkin siirtoverkonhaltijan on järjestettävä varavalmolleen varasähkönsyöttö vähintään 24 tunnin ajaksi siltä varalta, että pääsähkönsyöttö menetetään.
4. Kunkin siirtoverkonhaltijan on valmistettava menettely, jolla valvomon toiminnot voidaan siirtää varavalmomoon mahdollisimman nopeasti ja joka tapauksessa enintään kolmessa tunnissa. Menettelyyn on sisällyttävä järjestelmän käyttö siirron aikana.
5. Sähköasemien, jotka on määritelty olennaisen tärkeiksi käytönpalautussuunnitelman toimenpiteiden kannalta 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti, on pysyttävä toiminnassa vähintään 24 tunnin ajan tilanteessa, jossa pääsähkönsyöttö menetetään. Irlannin ja Latvian synkronialueen sähköasemien osalta toiminnan jatkumisaika tilanteessa, jossa pääsähkönsyöttö menetetään, voi olla 24 tuntia lyhyempi, ja jäsenvaltion sääntelyviranomaisen tai muun toimivaltaisen viranomaisen on hyväksyttävä tämä aika siirtoverkonhaltijan ehdotuksesta.

VI LUKU

VAATIMUSTEN NOUDATTAMINEN JA UUDELLEENTARKASTELU

1 JAKSO

Siirtoverkonhaltijan, jakeluverkonhaltijan ja merkittävän verkkokäyttäjän valmiuksien vaatimustenmukaisuuden varmentamiseen liittyvät kokeet

43 artikla

Yleiset periaatteet

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on säännöllisesti arvioitava kaikkien järjestelmän varautumissuunnitelmassa ja käytönpalautussuunnitelmassa huomioon otettujen laitteiden ja valmiuksien asianmukaista toimintaa. Tätä varten kunkin siirtoverkonhaltijan on säännöllisesti varmennettava tällaisten laitteiden ja valmiuksien vaatimustenmukaisuus 2 kohdan ja asetuksen (EU) 2016/631 41 artiklan 2 kohdan, asetuksen (EU) 2016/1388 35 artiklan 2 kohdan ja asetuksen (EU) 2016/1447 69 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti.
2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2019 laadittava testisuunnitelma, kuultuaan ensin jakeluverkonhaltijoita, 11 artiklan 4 kohdan ja 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määriteltyjä merkittäviä verkkokäyttäjiä, järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajia ja käytönpalautuspalvelujen tarjoajia. Testisuunnitelmassa on määriteltävä järjestelmän varautumissuunnitelman ja käytönpalautussuunnitelman kannalta merkitykselliset laitteet ja valmiudet, jotka on testattava.
3. Testisuunnitelmassa on määriteltävä kokeiden suoritusajankohdat ja niitä koskevat vaatimukset 44–47 artiklassa esitettyjen vähimmäisvaatimusten mukaisesti. Testisuunnitelmassa on noudatettava asetuksessa (EU) 2016/631, asetuksessa (EU) 2016/1388 ja asetuksessa (EU) 2016/1447 vastaavalle testattavalle valmiudelle vahvistettua menetelmää. Niiden merkittävien verkkokäyttäjien osalta, joihin ei sovelleta asetusta (EU) 2016/631, asetusta (EU) 2016/1388 eikä asetusta (EU) 2016/1447, testisuunnitelmassa on noudatettava kansallisen lainsäädännön säännöksiä.
4. Mikään siirtoverkonhaltija, jakeluverkonhaltija, merkittävä verkkokäyttäjä, järjestelmän varautumispalvelujen tarjoaja tai käytönpalautuspalvelujen tarjoaja ei saa vaarantaa siirtoverkon tai yhteenliitetyn siirtoverkon käyttövarmuutta kokeen aikana. Koe on toteutettava siten, että sen vaikutus verkon käyttäjiin on mahdollisimman pieni.
5. Kokeen katsotaan onnistuneen, kun se täyttää asianomaisen verkonhaltijan 3 kohdan mukaisesti vahvistamat vaatimukset. Jos koe ei täytä näitä kriteerejä, siirtoverkonhaltijan, jakeluverkonhaltijan, merkittävän verkkokäyttäjän, järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajan tai käytönpalautuspalvelujen tarjoajan on uusittava koe.

*44 artikla***Sähköntuotantomoduulien valmiuksien vaatimustenmukaisuuden varmentamiseen liittyvät kokeet**

1. Kunkin käytönpalautuspalvelujen tarjoajan, joka on pimeäkäynnistyspalvelua tarjoava sähköntuotantomoduuli, on tehtävä pimeäkäynnistysominaisuutta koskeva koe vähintään kolmen vuoden välein asetuksen (EU) 2016/631 45 artiklan 5 kohdassa säädettyä menetelmää noudattaen.
2. Kunkin käytönpalautuspalvelujen tarjoajan, joka on nopeaa tahdistuspalvelua tarjoava sähköntuotantomoduuli, on tehtävä omakäyttöön siirtymistä koskeva koe aina sellaisen laitteen muuttamisen jälkeen, joka vaikuttaa sen omakäyttövalmiuteen, tai kahden peräkkäisen todellisessa käyttötoiminnassa tapahtuneen epäonnistuneen omakäyttöön siirtymisen jälkeen, asetuksen (EU) 2016/631 45 artiklan 6 kohdassa säädettyä menetelmää noudattaen.

*45 artikla***Kulutuksen joustoa tarjoavien kulutuslaitosten vaatimustenmukaisuuden varmentamiseen liittyvät kokeet**

1. Kunkin kulutuksen joustoa tarjoavan järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajan on tehtävä kulutuksen muuttamista koskeva koe kahden peräkkäisen todellisessa käyttötoiminnassa tapahtuneen epäonnistuneen vasteen jälkeen tai vähintään kerran vuodessa asetuksen (EU) 2016/1388 41 artiklan 1 kohdassa säädettyä menetelmää noudattaen.
2. Kunkin kulutuksen joustoon liittyvää alitaajuudesta tapahtuvaa kuormien irtikytkentää tarjoavan järjestelmän varautumispalvelujen tarjoajan on tehtävä alitaajuudesta tapahtuvaa kuormien irtikytkentää koskeva koe kansallisella tasolla määriteltävin välein ja asetuksen (EU) 2016/1388 37 artiklan 4 kohdassa säädettyä menetelmää noudattaen siirtoverkkoon liitettyjen kulutuslaitosten osalta tai asianomaisen verkonhaltijan määrittelemää vastaavaa menetelmää noudattaen muiden kulutuslaitosten osalta.

*46 artikla***HVDC-järjestelmien valmiuksien vaatimustenmukaisuuden varmentamiseen liittyvät kokeet**

Kunkin käytönpalautuspalvelujen tarjoajan, joka on pimeäkäynnistyspalvelua tarjoava HVDC-järjestelmä, on tehtävä pimeäkäynnistysominaisuutta koskeva koe vähintään kolmen vuoden välein asetuksen (EU) 2016/1447 70 artiklan 11 kohdassa säädettyä menetelmää noudattaen.

*47 artikla***Alitaajuudesta tapahtuvassa kuormien irtikytkennässä tarvittavien releiden vaatimustenmukaisuuden varmentamiseen liittyvät kokeet**

Kunkin jakeluverkonhaltijan ja siirtoverkonhaltijan on tehtävä laitteistoissaan käytettävien, alitaajuudesta tapahtuvassa kuormien irtikytkennässä tarvittavien releiden testaus kansallisella tasolla määriteltävin välein ja asetuksen (EU) 2016/1388 37 artiklan 6 kohdassa ja 39 artiklan 5 kohdassa säädettyä menetelmää noudattaen.

*48 artikla***Viestintäjärjestelmien testaus**

1. Kunkin 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määritellyn jakeluverkonhaltijan ja merkittävän verkonkäyttäjän, kunkin siirtoverkonhaltijan ja kunkin käytönpalautuspalvelujen tarjoajan on testattava 41 artiklassa määritellyt viestintäjärjestelmät vähintään kerran vuodessa.
2. Kunkin 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määritellyn jakeluverkonhaltijan ja merkittävän verkonkäyttäjän, kunkin siirtoverkonhaltijan ja kunkin käytönpalautuspalvelujen tarjoajan on testattava viestintäjärjestelmiensä varasähkönsyöttöjärjestelmä vähintään viiden vuoden välein.
3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2024 laadittava yhteistoiminnassa muiden siirtoverkonhaltijoiden kanssa testisuunnitelma siirtoverkonhaltijoiden välisen viestinnän testaamiseksi.

*49 artikla***Välineiden, laitteiden ja tilojen testaus**

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on testattava vähintään kerran vuodessa pää- ja varasähkönsyöttöjärjestelmien valmius tuottaa sähköä 42 artiklassa tarkoitettuihin valvomoihin ja varavalvomoihin.

2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on testattava asetuksen (EU) 2017/1485 24 artiklassa tarkoitettujen kriittisten välineiden, laitteiden ja tilojen toimivuus vähintään kolmen vuoden välein, ja testauksen on katettava sekä pääasialliset välineet, laitteet ja tilat että niiden varajärjestelmät. Jos myös jakeluverkonhaltijat tai merkittävät verkkokäyttäjät käyttävät näitä välineitä, laitteita ja tiloja, niiden on osallistuttava testaukseen.
3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on testattava vähintään viiden vuoden välein varasähkönsyöttöjärjestelmien valmius tuottaa sähköä sähköasemien olennaisiin palveluihin niillä sähköasemilla, jotka on määritelty olennaisen tärkeiksi käytönpalautussuunnitelman menettelyjen kannalta 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Jos nämä sähköasemat sijaitsevat jakeluverkoissa, jakeluverkonhaltijoiden on toteutettava kokeet.
4. Kunkin siirtoverkonhaltijan on testattava vähintään kerran vuodessa 42 artiklan 4 kohdassa säädettyä menettelyä, joka koskee siirtymistä valvomosta varavalvomoon.

2 JAKSO

Järjestelmän varautumissuunnitelmien ja käytönpalautussuunnitelmien vaatimustenmukaisuuden varmentamiseen liittyvät kokeet ja uudelleentarkastelu

50 artikla

Järjestelmän varautumissuunnitelman vaatimustenmukaisuuden varmentamiseen liittyvät kokeet ja säännöllinen uudelleentarkastelu

1. Kunkin jakeluverkonhaltijan, jonka laitteistoissa toteutetaan alitaajuudesta tapahtuvaa kuormien irtikytkentää, on päivitettävä kerran vuodessa tiedot, jotka se on ilmoittanut toimenpiteistä ilmoittaneelle verkonhaltijalle 12 artiklan 6 kohdan b alakohdan mukaisesti. Ilmoitettuihin tietoihin on sisällyttävä taajuusasetukset, joilla nettokulutuksen irtikytkentä käynnistetään, sekä kullakin asetuksella irtikytkettävän nettokulutuksen prosenttiosuus.
2. Kunkin siirtoverkonhaltijan on seurattava alitaajuudesta tapahtuvan kuormien irtikytkennän asianmukaista toteuttamista 1 kohdassa tarkoitettujen vuosittaisen kirjallisen ilmoituksen pohjalta sekä soveltuviin tapauksiin siirtoverkonhaltijoiden laitteistoja koskevien yksityiskohtaisen toteutustietojen pohjalta.
3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on tarkasteltava uudelleen koko järjestelmänsä varautumissuunnitelmaa sen toimivuuden arvioimiseksi vähintään viiden vuoden välein. Siirtoverkonhaltijan on otettava tässä uudelleentarkastelussa huomioon vähintään seuraavat tekijät:
  - a) sen verkossa viimeisimmän uudelleentarkastelun tai alkuperäisen suunnittelun jälkeen tapahtunut kehitys ja muutokset;
  - b) siirto- ja jakeluverkkoihin viimeisimmän uudelleentarkastelun tai alkuperäisen suunnittelun jälkeen asennettujen uusien laitteiden suorituskyky;
  - c) viimeisimmän uudelleentarkastelun tai alkuperäisen suunnittelun jälkeen käyttöön otetut merkittävät verkkokäyttäjät ja niiden valmiudet ja niiden tarjoamat merkitykselliset palvelut;
  - d) suoritettujen verkkohäiriöitä koskevat kokeet ja niiden analysointi asetuksen (EU) 2017/1485 56 artiklan 5 kohdan mukaisesti; ja
  - e) normaalissa toiminnassa ja häiriön jälkeen kerätyt käyttötiedot.
4. Kunkin siirtoverkonhaltijan on tarkasteltava uudelleen järjestelmän varautumissuunnitelmansa toimenpiteitä 3 kohdan mukaisesti ennen kuin verkon konfiguraatioon tehdään merkittäviä muutoksia.
5. Kun siirtoverkonhaltija havaitsee, että järjestelmän varautumissuunnitelmaa on tarpeellista muuttaa, sen on muutettava järjestelmän varautumissuunnitelmaansa ja toteutettava muutokset 4 artiklan 2 kohdan c ja d alakohdan ja 11 ja 12 artiklan mukaisesti.

51 artikla

Käytönpalautussuunnitelman vaatimustenmukaisuuden varmentamiseen liittyvät kokeet ja säännöllinen uudelleentarkastelu

1. Kunkin siirtoverkonhaltijan on arvioitava käytönpalautussuunnitelmaansa sisältyvät toimenpiteet tietokonesimulaatioiden avulla vähintään viiden vuoden välein 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määritellyiltä jakeluverkonhaltijoilta ja käytönpalautuspalvelujen tarjoajilta saatuja tietoja käyttäen. Siirtoverkonhaltijan on määriteltävä nämä simulointikokeet erillisessä koemenettelyssä, joka kattaa vähintään seuraavat tekijät:
  - a) jännitteen palautusreitti pimeäkäynnistys- tai saarekekäyttöominaisuudella varustetuilta käytönpalautuspalvelujen tarjoajilta;
  - b) sähköntuotantomoduulien keskeisten apulaitteiden sähkönsyöttö;
  - c) kuormien jälleenkytkentäprosessi; ja
  - d) saarekekäytössä olevien verkkojen tahdistusprosessi.

2. Lisäksi kun siirtoverkonhaltija pitää sitä käytönpalautussuunnitelman toimivuuden kannalta tarpeellisena, kunkin siirtoverkonhaltijan on suoritettava käytönpalautussuunnitelman osien operatiivinen testaus yhteistoiminnassa 23 artiklan 4 kohdan mukaisesti määriteltyjen jakeluverkonhaltijoiden ja käytönpalautuspalvelujen tarjoajien kanssa. Siirtoverkonhaltijan on määriteltävä nämä käyttökokeet erillisessä koemenettelyssä kuultuaan ensin jakeluverkonhaltijoita ja käytönpalautuspalvelujen tarjoajia.
3. Kunkin siirtoverkonhaltijan on tarkastettava uudelleen käytönpalautussuunnitelmansa sen toimivuuden arvioimiseksi vähintään viiden vuoden välein.
4. Kunkin siirtoverkonhaltijan on arvioitava käytönpalautussuunnitelmansa toimenpiteet 1 kohdan mukaisesti ja tarkastettava niiden toimivuus ennen kuin verkon konfiguraatioon tehdään merkittäviä muutoksia.
5. Kun siirtoverkonhaltija havaitsee, että käytönpalautussuunnitelmaa on tarpeellista muuttaa, sen on muutettava käytönpalautussuunnitelmaansa ja toteutettava muutokset 4 artiklan 2 kohdan c ja d alakohdan ja 23 ja 24 artiklan mukaisesti.

VII LUKU

TÄYTÄNTÖÖNPANO

52 artikla

Seuranta

1. Sähkö-ENTSON on seurattava tämän asetuksen täytäntöönpanoa asetuksen (EY) N:o 714/2009 8 artiklan 8 kohdan mukaisesti. Seurannan on katettava erityisesti seuraavat kysymykset:
  - a) mahdollisten poikkeamien tunnistaminen tämän asetuksen kansallisessa täytäntöönpanossa 4 artiklan 2 kohdassa lueteltujen kohtien osalta;
  - b) siirtoverkonhaltijoiden 6 artiklan mukaisesti tekemä järjestelmän varautumissuunnitelmien ja käytönpalautussuunnitelmien yhdenmukaisuuden arviointi;
  - c) 6 artiklan mukaiset kynnyksarvot, joiden yläpuolella yhden tai useamman siirtoverkonhaltijan hätä-, suurhäiriö- tai palautustilassa toteuttamien toimien vaikutusta pidetään merkittävänä kapasiteetin laskenta-alueen muiden siirtoverkonhaltijoiden kannalta;
  - d) siirtoverkonhaltijoiden 36 artiklan 1 kohdan mukaisesti laatimien markkinatoimintojen keskeytystä ja palautusta koskevien sääntöjen yhdenmukaisuusaste 36 artiklan 7 kohdassa säädettyä raporttia varten;
  - e) 39 artiklassa tarkoitettujen sääntöjen, jotka koskevat taseselvitystä ja säätöenergian selvitystä markkinatoimintojen keskeytyksen tapauksessa, yhdenmukaisuusaste.
2. Viraston on yhteistyössä Sähkö-ENTSON kanssa laadittava viimeistään 18 päivänä joulukuuta 2018 luettelo merkityksellisistä tiedoista, jotka Sähkö-ENTSON on toimitettava virastolle asetuksen (EY) N:o 714/2009 8 artiklan 9 kohdan ja 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Merkityksellisten tietojen luetteloa voidaan päivittää. Sähkö-ENTSON on ylläpidettävä kattavaa, standardimuodossa olevaa digitaalista tietoarkistoa viraston vaatimista tiedoista.
3. Asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden on toimitettava Sähkö-ENTSONille tiedot, jotka sen tarvitsee 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tehtäviensä toteuttamiseksi.
4. Jakeluverkonhaltijoiden ja tämän asetuksen 39 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tahojen on asianomaisten sääntelyviranomaisen direktiivin 2009/72/EY 37 artiklan mukaisesti esittämän pyynnön perusteella annettava siirtoverkonhaltijoille 2 kohdan mukaiset tiedot, jolleivät nämä tiedot ole jo sääntelyviranomaisen, siirtoverkonhaltijoiden, viraston tai Sähkö-ENTSON saatavilla niiden täytäntöönpanon valvontatehtävien yhteydessä, ja on pyrittävä välttämään pyytämästä päällekkäisiä tietoja.

53 artikla

Sidosryhmien osallistuminen

Viraston on järjestettävä, tiiviissä yhteistyössä Sähkö-ENTSON kanssa, tämän asetuksen täytäntöönpanoa koskeva sidosryhmien osallistuminen. Tähän on sisällyttävä säännöllisten kokousten järjestäminen sidosryhmien kanssa tämän asetuksen vaatimuksiin liittyvien ongelmien määrittämiseksi ja parannusten ehdottamiseksi.

VIII LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

54 artikla

Sopimusten ja yleisten ehtojen ja edellytysten muutokset

Siirtoverkonhaltijoiden, jakeluverkonhaltijoiden ja merkittävien verkkokäyttäjien sopimusten ja yleisten ehtojen ja edellytysten kaikkien lausekkeiden, jotka liittyvät verkon käyttöön, on oltava tämän asetuksen vaatimusten mukaisia. Tätä varten näitä sopimuksia ja yleisiä ehtoja ja edellytyksiä on muutettava vastaavasti.

55 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sen 15 artiklan 5–8 kohtaa, 41 artiklaa ja 42 artiklan 1, 2 ja 5 kohtaa sovelletaan 18 päivästä joulukuuta 2022.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 24 päivänä marraskuuta 2017.

Komission puolesta
Puheenjohtaja
Jean-Claude JUNCKER

LIITE

Automaattisen alitaajuudesta tapahtuvan kuormien irtikytkentäjärjestelmän ominaispiirteet

Parametri	Arvot Manner-Eurooppa	Arvot Pohjoismaat	Arvot Iso-Britannia	Arvot Irlanti	Mittausyksikkö
Kuormien irtikytkennän pakollinen aloitustaso: Taajuus	49	48,7–48,8	48,8	48,85	Hz
Kuormien irtikytkennän pakollinen aloitustaso: Irtikytkettävä kuorma	5	5	5	6	Prosenttia kokonaiskuormasta kansallisella tasolla
Kuormien irtikytkennän viimeinen pakollinen taso: Taajuus	48	48	48	48,5	Hz
Kuormien irtikytkennän viimeinen pakollinen taso: Irtikytkettävä kumulatiivinen kuorma	45	30	50	60	Prosenttia kokonaiskuormasta kansallisella tasolla
Toteutusalue	± 7	± 10	± 10	± 7	Prosenttia kokonaiskuormasta kansallisella tasolla tietyllä taajuudella
Viimeiseen pakolliseen tasoon johtavien askelten vähimmäismäärä	6	2	4	6	Askelten lukumäärä
Suurin kussakin askeleessa irtikytkettävä kuorma	10	15	10	12	Prosenttia kokonaiskuormasta kansallisella tasolla tietyssä askeleessa

KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOASETUS (EU) 2017/2197,**annettu 27 päivänä marraskuuta 2017,****varainhoitovuodelta 2017 siirrettyjen määrärahojen takaisinmaksusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 26 artiklan 5 kohdan mukaisesti**

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 352/78, (EY) N:o 165/94, (EY) N:o 2799/98, (EY) N:o 814/2000, (EY) N:o 1290/2005 ja (EY) N:o 485/2008 kumoamisesta 17 päivänä joulukuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013⁽¹⁾ ja erityisesti sen 26 artiklan 6 kohdan,

on kuullut maatalousrahastojen komiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Asetuksen (EU) N:o 1306/2013 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) rahoitettaviin toimiin liittyviä sitomatta olevia määrärahoja voidaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012⁽²⁾ 169 artiklan 3 kohdan mukaisesti siirtää seuraavalle varainhoitovuodelle. Siirron määrä saa olla enintään kaksi prosenttia alkuperäisistä määrärahoista, eikä se saa ylittää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1307/2013⁽³⁾ 8 artiklassa tarkoitetun, edellisen varainhoitovuoden aikana suoriin tukiin sovelletun mukautuksen määrää. Tämä voi johtaa lisäsuorituksiin sellaisille tuen lopullisille saajille, joihin kyseistä mukautusta on sovellettu.
- (2) Poiketen siitä, mitä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 169 artiklan 3 kohdassa säädetään, jäsenvaltioiden on asetuksen (EU) N:o 1306/2013 26 artiklan 5 kohdan mukaisesti maksettava takaisin asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 169 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen siirrettyjen määrärahojen lopullisille tuensaajille, joihin sovelletaan mukautusastetta sinä varainhoitovuonna, jolle määrärahat on siirretty. Kyseistä takaisinmaksua sovelletaan ainoastaan lopullisiin tuensaajiin jäsenvaltioissa, joihin sovellettiin edellisenä varainhoitovuonna rahoituskuria⁽⁴⁾.
- (3) Vahvistettaessa takaisin maksettavia määriä olisi asetuksen (EU) N:o 1306/2013 26 artiklan 7 kohdan mukaisesti otettava huomioon mainitun asetuksen 25 artiklassa tarkoitettua maatalousalan kriisivarauksia koskevat määrät, joita ei ole saatettu käyttöön kriisitoimenpiteitä varten varainhoitovuoden loppuun mennessä.
- (4) Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2016/1948⁽⁵⁾ 1 artiklan 1 kohdan mukaisesti rahoituskuria sovelletaan suoriin tukiin kalenterivuoden 2016 osalta 450,5 miljoonan euron kriisivarauksen perustamiseksi. Kriisivarauksen käyttämistä ei ole pyydetty varainhoitovuonna 2017.
- (5) Jotta varmistetaan, että käyttämättä jääneiden määrärahojen takaisinmaksu lopullisille tuensaajille on oikeassa suhteessa rahoituskurin soveltamisesta johtuvan mukautuksen määrään, on aiheellista, että komissio määrittää määrät, jotka jäsenvaltioilla on käytettävissä takaisinmaksuun. Romanian osalta yksityiskohtaisessa menoilmoituksessa ei kuitenkaan oteta täysin huomioon 2 000 euron kynnyksarvoa, jota sovelletaan rahoituskurissa asetuksen (EU) N:o 1307/2013 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Moitteettoman varainhoidon varmistamiseksi Romanianle ei sen vuoksi tulisi tässä vaiheessa antaa käyttöön määrärahoja takaisinmaksua varten.

⁽¹⁾ EUVL L 347, 20.12.2013, s. 549.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 966/2012, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 kumoamisesta (EUVL L 298, 26.10.2012, s. 1).

⁽³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1307/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmissä viljelijöille myönnettäviä suoria tukia koskevista säännöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 637/2008 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 73/2009 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 608).

⁽⁴⁾ Asetuksen (EU) N:o 1307/2013 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti rahoituskuria ei sovelleta varainhoitovuonna 2017 Kroatiaan.

⁽⁵⁾ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2016/1948, annettu 7 päivänä marraskuuta 2016, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1306/2013 säädettyjen suorien tukien mukautusasteen mukauttamisesta kalenterivuodeksi 2016 ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2016/1153 kumoamisesta (EUVL L 300, 8.11.2016, s. 10).

- (6) Jotta jäsenvaltiot eivät takaisinmaksun vuoksi joutuisi maksamaan lisäsuoritusta, tätä asetusta on tarpeen soveltaa 1 päivästä joulukuuta 2017. Sen vuoksi tässä asetuksessa vahvistetut määrät ovat lopullisia ja niitä sovelletaan, ilman että niillä on vaikutusta vähennysten soveltamiseen asetuksen (EU) N:o 1306/2013 41 artiklan mukaisesti, kaikkiin muihin oikaisuihin, jotka otetaan asetuksen (EU) N:o 1306/2013 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti huomioon jäsenvaltioiden maksajavirastojen lokakuun 2017 osalta toteuttamia menoja koskevassa kuukausittaisessa maksupäätöksessä, mainitun asetuksen 18 artiklan 4 kohdan mukaisesti suoritettaviin mahdollisiin vähennyksiin ja lisämaksuihin sekä päätöksiin, jotka tehdään tilien tarkastamis- ja hyväksymismenettelyn puitteissa.
- (7) Asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 169 artiklan 3 kohdan mukaisesti sitomatta olevia määrärahoja voidaan siirtää yksinomaan seuraavalle varainhoitovuodelle. Sen vuoksi komission on aiheellista määrittää jäsenvaltioiden menoja koskevat tukikelpoisuspäivät asetuksen (EU) N:o 1306/2013 26 artiklan 5 kohdan mukaisen takaisinmaksun osalta ottaen huomioon maatalouden varainhoitovuosi, sellaisena kuin se määritellään mainitun asetuksen 39 artiklassa.
- (8) Jotta otettaisiin huomioon, että maataloustukirahaston vuoden 2017 määrärahojen toteutumista yhteisen hallinnoinnin kautta 16 päivän lokakuuta 2016 ja 15 päivän lokakuuta 2017 välisenä aikana koskevasta tiedonannosta on kulunut vain vähän aikaa ja että tätä asetusta on tarpeen soveltaa jo 1 päivästä joulukuuta 2017, tämän asetuksen olisi tultava voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Tämän asetuksen liitteessä vahvistetaan niiden määrärahojen määrä, jotka siirretään varainhoitovuodelta 2017 asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 169 artiklan 3 kohdan mukaisesti ja jotka annetaan asetuksen (EU) N:o 1306/2013 26 artiklan 5 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden käyttöön maksettaviksi takaisin lopullisille tuensaajille, joihin sovelletaan mukautusastetta varainhoitovuonna 2018.

Siirrettäviin määriin sovelletaan komission siirtopäätöstä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 169 artiklan 3 kohdan viidennen alakohdan mukaisesti.

2 artikla

Siirrettyjen määrärahojen takaisinmaksun yhteydessä jäsenvaltioiden menoihin voidaan myöntää unionin rahoitusta ainoastaan siinä tapauksessa, että kyseiset määrät on maksettu tuensaajille ennen 16 päivää lokakuuta 2018.

3 artikla

Tämä asetus tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 1 päivästä joulukuuta 2017.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 27 päivänä marraskuuta 2017.

*Komission puolesta,
puheenjohtajan nimissä
Jerzy PLEWA
Pääjohtaja*

LIITE

Takaisinmaksua varten käytettävissä olevat siirrettyjen määrärahojen määrät

(määrät euroina)

Belgia	6 129 769
Bulgaria	7 720 511
Tšekki	10 764 025
Tanska	10 476 968
Saksa	58 035 302
Viro	1 288 878
Irlanti	13 229 176
Kreikka	16 182 344
Espanja	54 860 187
Ranska	89 884 134
Italia	37 765 185
Kypros	355 813
Latvia	1 952 848
Liettua	3 923 157
Luxemburg	406 406
Unkari	14 828 231
Malta	33 643
Alankomaat	8 821 818
Itävalta	6 908 717
Puola	24 870 087
Portugali	6 699 290
Slovenia	931 120
Slovakia	5 554 196
Suomi	5 885 783
Ruotsi	7 897 927
Yhdistynyt kuningaskunta	37 930 754

PÄÄTÖKSET

KOMISSION TÄYTTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS (EU) 2017/2198,

annettu 27 päivänä marraskuuta 2017,

afrikkalaiseen sikaruttoon liittyvistä tietyistä väliaikaisista suojatoimenpiteistä Puolassa

(tiedoksiannettu numerolla C(2017) 8039)

(Ainoastaan puolankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon eläinlääkärintarkastuksista yhteisön sisäisessä kaupassa sisämarkkinoiden toteuttamista varten 11 päivänä joulukuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/662/ETY ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 9 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon eläinlääkärin- ja kotieläinjalostustarkastuksista yhteisön sisäisessä tiettyjen elävien eläinten ja tuotteiden kaupassa 26 päivänä kesäkuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/425/ETY ⁽²⁾ ja erityisesti sen 10 artiklan 3 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Afrikkalainen sikarutto on kotieläiminä pidettävien sikojen ja luonnonvaraisten sikojen kantoihin vaikuttava tarttuva virustauti, joka voi merkittävästi heikentää siankasvatuksen kannattavuutta ja aiheuttaa häiriötä unionin sisäisessä kaupassa ja viennissä kolmansiin maihin.
- (2) Afrikkalaisen sikaruton puhjetessa on olemassa vaara, että taudinaiheuttaja saattaa levitä muille sikatiloille ja luonnonvaraisiin sikoihin. Tämän tuloksena se voi levitä yhdestä jäsenvaltiosta toisiin jäsenvaltioihin ja kolmansiin maihin elävien sikojen tai niistä saatavien tuotteiden kaupan välityksellä.
- (3) Neuvoston direktiivissä 2002/60/EY ⁽³⁾ säädetään unionissa toteutettavista vähimmäistoimenpiteistä afrikkalaisen sikaruton torjumiseksi. Direktiivin 2002/60/EY 15 artiklassa säädetään tartunta-alueen määrittelystä, kun on vahvistettu vähintään yksi afrikkalaisen sikaruton tapaus luonnonvaraisissa sioissa.
- (4) Puola on ilmoittanut komissiolle afrikkalaisen sikaruton päivitetyistä tilanteista alueellaan ja määrittänyt direktiivin 2002/60/EY 15 artiklan mukaisesti tartunta-alueen, jolla sovelletaan kyseisen direktiivin 15 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä.
- (5) Jotta vältetään tarpeettomat häiriöt unionin sisäisessä kaupassa ja se, että kolmannet maat asettavat kaupalle perusteettomia esteitä, on tarpeen määrittää unionin tasolla yhteistyössä Puolan kanssa asianomaisessa jäsenvaltiossa sijaitseva afrikkalaisen sikaruton tartunta-alue.
- (6) Odottaessa pysyvän kasvi-, eläin-, elintarvike- ja rehukomitean seuraavaa kokousta tartunta-alue Puolassa olisi esitettävä tämän päätöksen liitteessä ja kyseisen aluejaon kesto olisi vahvistettava.
- (7) Tätä päätöstä tarkastellaan uudelleen pysyvän kasvi-, eläin-, elintarvike- ja rehukomitean seuraavassa kokouksessa,

⁽¹⁾ EYVL L 395, 30.12.1989, s. 13.

⁽²⁾ EYVL L 224, 18.8.1990, p. 29.

⁽³⁾ Neuvoston direktiivi 2002/60/EY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 2002, erityissäännöksistä afrikkalaisen sikaruton torjumiseksi ja direktiivin 92/119/ETY muuttamisesta Teschenin taudin ja afrikkalaisen sikaruton osalta (EYVL L 192, 20.7.2002, s. 27).

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Puolan on varmistettava, että direktiivin 2002/60/EY 15 artiklan mukaisesti määritetty tartunta-alue käsittää vähintään tämän päätöksen liitteessä tartunta-alueeksi luetellut alueet.

2 artikla

Tätä päätöstä sovelletaan 15 päivään joulukuuta 2017.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu Puolan tasavallalle.

Tehty Brysselissä 27 päivänä marraskuuta 2017.

Komission puolesta
Vytenis ANDRIUKAITIS
Komission jäsen

LITE

1 artiklassa tarkoitettu tartunta-alueeksi vahvistettu alue Puolassa	Päivämäärä, johon asti voimassa
Gminy: Brochow, Kampinos, Leoncin, Leszno, Stare Babice, Izabelin, Czosnow, Lomianki (obszar wiejski) ja Lomianki (miasto)	15. joulukuuta 2017

EUROOPAN KESKUSPANKIN PÄÄTÖS (EU) 2017/2199,
annettu 20 päivänä marraskuuta 2017,
katettujen joukkovelkakirjalainojen kolmannen osto-ohjelman toteutuksesta annetun päätöksen
EKP/2014/40 muuttamisesta (EKP/2017/37)

EUROOPAN KESKUSPANKIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 127 artiklan 2 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan,

ottaa huomioon Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön ja erityisesti sen 12.1 artiklan toisen alakohdan luettuna yhdessä 3.1 artiklan ensimmäisen luetelmakohdan ja 18.1 artiklan kanssa:

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Päätöksellä EKP/2014/40 ⁽¹⁾ perustettiin katettujen velkakirjalainojen kolmas osto-ohjelma (jäljempänä 'CBPP3-ohjelma'). CBPP3-ohjelma muodostaa yhdessä omaisuusvakuudellisten arvopaperien osto-ohjelman, jälkimarkkinoilla toteutettavan julkisen sektorin omaisuuserien osto-ohjelman ja yrityssektorin osto-ohjelman kanssa laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman (jäljempänä 'APP-ohjelma'). APP-ohjelman tarkoituksena on parantaa edelleen rahapolitiikan välittymistä, edistää luotonantoa euroalueen taloudelle, helpottaa kotitalouksien ja yritysten lainanoton ehtoja sekä osaltaan vaikuttaa inflaatiiovauhdin palautumiseen tasolle, joka on hintavakauden säilyttämiseen tähtäävän Euroopan keskuspankin (EKP) ensisijaisen tavoitteen mukaisesti keskipitkällä aikavälillä lähellä kahta prosenttia mutta hieman alle sen.
- (2) Koska ns. ehdollisista katetuista pass-through -joukkovelkakirjalainoista aiheutuu potentiaalisesti suurempia riskejä eurojärjestelmälle, EKP:n neuvosto päätti 4 päivänä lokakuuta 2017 täsmentää näiden katettujen joukkovelkakirjalainojen hyväksymistä CBPP3-ostojen piiriin koskevia sääntöjä.
- (3) Tästä syystä päätöstä EKP/2014/40 olisi muutettava vastaavasti,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Muutos

Lisätään päätöksen EKP/2014/40 2 artiklaan 9 kohta seuraavasti:

"9. Katetut joukkovelkakirjalainat jätetään CBPP3-ohjelman ostojen ulkopuolelle, jos seuraavista edellytyksistä molemmat täyttyvät: a) niillä on ehdollinen "pass-through"-rakenne siten, että ennalta määritetyt tapahtumat johtavat joukkovelkakirjalainan maturiteetin pidennykseen sekä maksurakenteen muuttumiseen siten, että se on ensisijaisesti riippuvainen vakuuspoolissa olevien omaisuuserien tuottamasta kassavirrasta, ja b) niiden paras liikkeeseenlaskijaluokitus on alle CQS3."

2 artikla

Voimaantulo

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2018.

Tehty Frankfurt am Mainissa 20 päivänä marraskuuta 2017.

EKP:n neuvoston puolesta

EKP:n puheenjohtaja

Mario DRAGHI

⁽¹⁾ Päätös EKP/2014/40, annettu 15 päivänä lokakuuta 2014, katettujen joukkovelkakirjalainojen kolmannen osto-ohjelman toteutuksesta (EUVL L 335, 22.11.2014, s. 22).

ISSN 1977-0812 (sähköinen julkaisu)
ISSN 1725-261X (painettu julkaisu)

Euroopan unionin julkaisutoimisto
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

FI